

КАРАР РЕШЕНИЕ

«14» ноябрь 2017 ел

№ 39-3

«Татарстан Республикасы Буа муниципаль районының Чуаш Киштәге авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында»

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2014 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14, 28 ст. таләпләренә, РФ Шәһәр төзелеше кодексына һәм «Татарстан Республикасы Буа муниципаль районының Чуаш Киштәге авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенә, Татарстан Республикасы Буа муниципаль районының Чуаш Киштәге авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенә тулаем территориясен төзекләндерүгә һәм тәртиптә тотуга карата бердәм таләпләр билгеләү максатларында Татарстан Республикасы Буа муниципаль районының Чуаш Киштәге авыл жирлеге карар бирә:

1. «Татарстан Республикасы Буа муниципаль районының Чуаш Киштәге авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә төзекләндерү кагыйдәләрен расларга (1 нче кушымта).

2. Әлеге карарны «Интернет» мәгълүмат-коммуникация челтәрендә (<http://pravo.tatarstan.ru>) һәм Татарстан Республикасы Буа муниципаль районының Чуаш Киштәге авыл жирлегенә рәсми сайтында Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә (<http://buinsk.tatarstan.ru>) урнаштырырга.

3. Әлеге карар «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталы»нда «Интернет» мәгълүмат-коммуникация челтәрендә (<http://pravo.tatarstan.ru>) халыкка житкерелгән көннән үз көченә керә дип билгеләргә.

4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үземдә калдырам.

Татарстан Республикасы Буа муниципаль
районының Чуаш Киштәге авыл жирлеге башлыгы

И.А. Павлов

Татарстан Республикасы Буа муниципаль
районының Чуаш Киштәге авыл жирлеге Советының
2017 елның «14» ноябрәндәге 39-3 номерлы карарына
1 нче кушымта

**«Татарстан Республикасы Буа муниципаль районының
Чуаш Киштәге авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә
төзекләндерү кагыйдәләре**

Татарстан Республикасы, Чуаш Киштәге авылы, 2017 ел

I. Гомуми нигезлэмэлэр

1. «Татарстан Республикасы Буа муниципаль районының Чуаш Киштәге авыл жирлегенә» муниципаль берәмлеге территориясендә төзекләндрү кагыйдәләре (алга таба текст буенча – Кагыйдәләр) «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, №131-ФЗ Федераль законны үтәү йөзеннән, эйләнә-тирә мохитне саклау турындагы Федераль законнар, халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге, шәһәр төзелеше законнары, Россия Федерациясендә, Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары һәм муниципаль норматив хокукый актлар нигезендә эшләнә.
2. Элеге Кагыйдәләр, оештыру-хокукый рәвешләренә бәйсез рәвештә, барлык физик һәм юридик затларны башкару өчен мәжбүри.
3. Элеге Кагыйдәләр «Татарстан Республикасы Буа муниципаль районының Чуаш Киштәге авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә бөтен территориясендә (алга таба - жирлек) эш итә һәм таләпләр билгели:
 - 1) биналарны (торақ йортларны да кертеп), алар урнашкан корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен тоту буенча тиешле биналарның һәм корылмаларның тышкы күренешенә;
 - 2) төзекләндрү эшләре исемлегенә һәм аларны үтәү ешлыгына;
 - 3) биналарның (алардагы биналарның) милекчеләренә (хокук ияләренә), корылмаларның, жир кишәрлекләренә, янәшәдәге территорияләргә төзекләндрүдә катнашу тәртибен билгеләүгә;
 - 4) жирлек территориясен төзекләндрүне оештыру (урамнарны яктыртуны, территорияне яшелләндрүне, урамнарның исемнәре һәм йортларның номерлары булган күрсәткечләр урнаштыруны, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тотуны да кертеп).
3. Территорияләргә төзекләндрү элементларын проектлау һәм урнаштыру шәһәр төзелеше һәм жир законнары, махсус нормалар һәм кагыйдәләр, дәүләт стандартлары, муниципаль берәмлекнең Генераль планы, Жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре, билгеләнгән тәртиптә расланган проект документациясе нигезендә гамәлгә ашырыла
4. Элеге Кагыйдәләр жирлек территориясендә көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын жыюны, алып китүне, транспортировкауны, утильләштерүне һәм эшкәртүне оештыру буенча тулысынча мөнәсәбәтләргә жайга салмый.

Төп аңлатмалар

5. Элеге Кагыйдәләргә гамәлгә ашыру максатларында түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

жирле эһәмияттәге автомобиль юлы - транспорт чаралары хәрәкәте өчен билгеләнгән һәм автомобиль юлының бүленгән полосасы чикләрендә һәм аларда урнашкан яисә алар астында урнашкан конструктив элементларны (юл полотносы, юл өслеге һәм шуңа охшаш элементлар) һәм аның технологик өлеше булган юл корылмаларын - саклагыч юл корылмаларын, ясалма юл корылмаларын, житештерү объектларын, автомобиль юлларын төзекләндрү элементларын үз эченә алган транспорт инфраструктурасы объект;

фасадның архитектур үзенчәлекләре - бинаның фасадның, шәһәр төзелеше мохитенә конструктив һәм эстетик сыйфатларын чагылдыра торган аермалы характеристикалары (стиль һәм композицион бөтенлек, ритм, ярашлылык һәм пропорциональ булу, визуаль кабул итү, ачык һәм ябык киңлекләр балансы);

фонсыз конструкцияләр - тышкы мәгълүмат чараларын эзерләү ысулы, корылма аерым хәрәфләрдән, билгеләрдән, билгеләрдән, декоратив элементлардан тора;

территорияне төзекләндрү - территорияне карап тоту буенча чаралар комплексы, шулай ук гражданнарның яшәү шартларының уңайлылыгын тәмин итүгә һәм арттыруга, территориянең санитария һәм эстетик торышын яхшыртуга юнәлдерелгән территорияләргә төзекләндрү элементларын проектлау һәм урнаштыру;

вертикаль яшелләндрү - биналарның фасад өслекләрен һәм корылмаларны, шул исәптән балконнарны, көймәләргә, галереяларны, терәк стеналарын һ.б. куллануны, аларда стационар һәм мобиль яшел утыртмаларны урнаштыру өчен;

витрина - фасадның бер өлешен биләп торучы тоташ пыялалау рәвешендәге уем (тәрәзә, витраж);

барлыкка килгән төзелешнең тышкы архитектур йөзә - жирлекнең тышкы образын формалаштыручы биналар һәм территорияләр фасадларының архитектур-сәнәгать һәм шәһәр төзелеше үзенчәлекләре;

яктыртуның тышкы ысулы - мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы, ул вакытта мәгълүмат кыры аңа юнәлтелгән утның еракта урнаштырылган чыганагы белән яктыртыла;

квартал эчендәге (жирле) юл - магистраль урамнан торак йортлар төркемнәренә һәм кварталның башка урыннарына таба транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәте өчен билгеләнгән автомобиль юлы;

төзекләндрүне торгызу - юлларның, хужалык проездының, тротуарның бөтен киңлегенә сыйфатлы асфальт түшәмәне торгызуны, бордюр ташын кире урнаштыруны, туфракның уңдырышлы катламын торгызу, газ үләннәргә чечелү һәм бозылган яшел утыртмалар утырту тырмасы астына газлар ремонтлауны, реклама конструкцияләргә һәм төзекләндрүнең башка элементларын торгызуны үз эченә алган эшләр

комплексы;

газон - махсус сайлап алынган үләннәр орлыклары чәчелә торган, ул утырту өчен фон, парк корылмалары һәм ландшафт композициясенә мөстәкыйль элементы булып тора, шулай ук табигый үлән капламы;

мәгълүматны тапшыруның динамик ысулы - мәгълүматны электрон чыганақлардан файдаланып тапшыру ысулы һәм мәгълүматны алмаштыруны күздә тоткан табло;

йорт биләмәсе - ишегалды корылмалары булган индивидуаль торак йорт һәм әлеге йорт урнашкан жир кишәрлеге;

ишегалды корылмалары - жир кишәрлегендә урнашкан вакытлы ярдәмче корылмалар (базлар, күгәрченнәр, сарайлар һ.б.);

йорт билгеләре - аншлаг (урам, майдан, проспект атамаларын күрсәтүче), номер билгесе (йорт һәм корпус номерын күрсәтүче), подъезд һәм фатирлар номерын күрсәтүче, инвалидлар өчен объекттан файдалану мөмкинлеген тәмин итүче халыкара символ, байрақлар, истәлекле такталар, полигонометрик билге, янғын сүндерү гидранты күрсәткече, грунт геодезик билгеләр күрсәткече, магистраль һәм су үткәргеч челтәр камералары, канализация күрсәткече, жир асты газүткәргече корылмалары күрсәткече;

бина - автоном рәвештә яшәргә, реконструкцияләнергә һәм эксплуатацияләнергә мөмкин булган бердәм күләм төзелеш системасын (төзелешкә бер рөхсәт нигезендә төзелгән) тәшкил итүче капитал төзелеш объекты;

яшел утыртмалар - табигый һәм ясалма килеп чыккан агач-куаклык һәм үләнчел үсемлекләре жыелмасы (паркларны, урманнарны, махсус сакланылучы табигать территорияләрен, бульварларны, скверларны, бакчаларны, бакчаларны, газоннарны, чәчәклекләрне, шулай ук аерым торучы агачларны һәм куакларны да кертеп);

жир эшләре - юллар һәм тротуарларның камилләштерелгән катламын, камилләштерелгән яисә грунт катламын бозуга бәйлә эшләр;

инженерлык коммуникацияләре - инженерлык-техник тәмин итү челтәрләре: суүткәргеч, канализация, жылыту, торбаүткәргеч, электр тапшыру линияләре, элемент һәм жирлек территориясендә гамәлдә булган йә салына торган башка инженерлык корылмалары;

түбә яшелләндерү - аларда архитектура-ландшафт объектларын (газлар, чәчәк түтәлләре, бакчалар, агачлар һәм куаклар белән майданнар һ.б.) төзү өчен биналарның түбәләрен һәм корылмаларны куллану;

яңгыр канализациясе (яңгыр сулары) - өске (яңгыр сулары, таллар), су юу һәм дренаж суларын транспортировкалау өчен билгеләнгән технологик яктан бәйлә инженерлык корылмалары (улақлар, яңгыр сулары, лотоклар һәм торбалар) комплексы;

жемелдәүче яктылык - яктылык агымы характеристикаларын (төс, яктылык, керешү чираты һ.б.) алмаштыруны күздә тотан торган яктылык-одинамик нәтижә;

тышкы яктырту - торак пунктның магистральләр, урамнар, майданнар, парклар, скверлар, бульварлар, ишегаллары һәм жәяүлеләр өчен билгеләнгән элементлар жыелмасы;

килеп туган төзелешнең тышкы архитектур йөзен бозу - урнаштыруга рөхсәт ителә торган һәм рөхсәт ителми торган тышкы мәгълүмат урнаштыру чараларының тибына һәм төренә карата таләпләрне, шул исәптән, жирлек барлыкка килгән төзелешнең тышкы архитектур йөзен саклау кирәклеген исәпкә алып, әлеге Кагыйдәләр билгеләгән таләпләрне үтәмәү;

санкцияләnmәгән чүплек - үз белдеге (рөхсәтсез) ташландыру (урнаштыру) яисә каты көнкүреш, эре габаритлы, төзелеш калдыкларын, юридик яисә физик затлар эшчәнлеге барышында барлыкка килгән башка чүп-чарны берләштерү, 50 кв. метрдан артык майданда һәм 30 куб. метрдан артык күләмле;

стационар булмаган сәүдә объекты - ул сәүдә объекты (павильон һәм киоск), ул, күчмә корылмалардан тыш, жир кишәрлеге белән нык бәйлә булмаган вакытлы корылма яисә вакытлы конструкция булып тора;

яшелләндерү - үсемлек компонентларын актив кулланып муниципаль берәмлек тирәлеген формалаштыруны тәмин итә торган территорияне төзекләндерү һәм ландшафт оешмасы элементы, шулай ук инженерлык эзерлегенә төрле төрләре буенча эшләр үткәргә (вертикаль планлаштыру, терраслау, кронирование һ.б.) бәйлә комплекслы процесс һәм яшелләнделгән территорияләрне төзекләндерү: турыдан-туры агач утырту, шул исәптән эре үлчәмнәр, куаклыклар, үләнчел газлар, чәчәклекләр, альпинарийлар һәм рокарилар булдыру, махсулаштырылган бакчалар төзү һ.б.лар төзү белән бәйлә комплекслы процесс;

гомуми файдаланудагы яшелләнделгән территорияләр - гомуми файдаланудагы территорияләрдә урнашкан скверлар, парклар, бакчалар һәм бульварлар;

чикләнгән файдаланудагы яшелләнделгән территорияләр - предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләрнең яшелләнделгән территорияләре;

махсус билгеләнештәге яшелләнделгән территорияләр - санитария зоналары, су саклау зоналары, зиратларны яшелләндерү, үсентеләр питомниклары;

махсус сакланылучы табигать территорияләре - табигать комплекслары һәм аеруча табигатьне саклау, фәнни, мәдәни, эстетик, рекреацион һәм савыктыру әһәмиятенә ия булган, жирле үзидарә органнары карарлары тарафыннан тулысынча яисә өлешчә хужалык файдалануыннан алынган һәм алар өчен махсус

саклау режимы билгелэнгән жир, су өслеге һәм алар өстендәге һава киндлеге участкалары;

жәмәгать транспортының көтүен туктату - жәмәгать транспортын туктату, пассажирлар утырту һәм төшерү зонасына һәм жәмәгать транспортында пассажирлар көтеп тору зонасына ия махсус жиһазландырылган майданчык;

пыялаланган фасад - фасадның бөтен яссылыгын яисә аның шактый өлешен алып тора торган тоташ пыяладан эшлэнгән фасад;

яктыртуның ачык ысулы - яктылык чыганагының аны тарату өчен каршылыклары булмаган мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы;

бина фасадларының колористик хэл итү паспорты (фасадларның төсләр чишелеше) - билгелэнгән тәртиптә килештерелгән һәм расланган, аерым бина фасадының жирлек территориясендә урнашкан фасадының бердәм архитектура һәм төсләр чишелешен билгели торган һәм аның тышкы бизэлешенә таләпләр билгели торган документ;

жәяүлеләр өчен зоналар - транзит хәрәкәт итү максатларында халык хәрәкәте үткәрелә торган һәм билгеле бер характеристикаларга ия булган жирлек территорияләре участкалары, алар урамнан тыш һәм жир өсте жәмәгать транспорты тукталышлары булу, хезмәт күрсәтү объектларының, тарих һәм мәдәният ядкарьләренең, рекреацияләрнең югары концентрациясе һ.б. Жәяүле зоналар эспландларда, жәяүлеләр урамнарында, торақ пункт майданнарының жәяүле частларында формалашырга мөмкин;

йорт алды территориясе - яшелләндерү һәм төзекләндерү элементлары булган күпфатирлы йорт урнашкан жир кишәрлеге, әлеге йортка хезмәт күрсәтү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгелэнгән һәм күрсәтелгән жир кишәрлегендә урнашкан башка объектлар;

якындагы территория - бина, корылма, койма, төзелеш майданчыгы, сәүдә, реклама объектлары чикләренә турыдан-туры тоташа торган территория, бирелгән жир кишәрлеге чикләренә, шулай ук милектәге, файдаланудагы (биләүдәге) башка объектларга һәм билгелэнгән тәртиптә төзекләндерү эшләре башкарылырга тиешле;

тышкы мәгълүмат чараларын (паспортны) урнаштыру проекты - муниципаль хокукый акт белән расланган, ул төзекләндерү элементының тышкы күренешен һәм төгәл урынын, ә атап әйткәндә тышкы мәгълүмат чараларын билгели торган һәм аны идентификацияләү өчен кирәкле башка белешмәләренә үз эченә алган билгелэнгән рәвештәге документ;

территорияне санитар чистарту - аерым территориядән жыю, каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны алып китү һәм утильләштерү (зарарсызландыру);

яктылык тартмасы - тышкы мәгълүмат чараларын эзерләү ысулы, корылма эчке яктыртылган бер күләмнән яисә күләмле элементлардан гыйбарәт;

махсулаштырылган оешмалар - төзелгән муниципаль контрактлар, башка килешүләр (подряд, хезмәтләр күрсәтү) нигезендә жирлек территориясен төзекләндерү өлкәсендәге эшчәнлекнең махсус төрләрен гамәлгә ашыручы төрле оештыру-хокукый рәвештәге юридик затлар;

территорияләренә тоту - жир кишәрлегендә урнашкан биналарны, корылмаларны, кече архитектура формаларын, коймаларны, төзелеш майданчыкларын, яшел утыртмаларны, жир асты инженерлык коммуникацияләрен һәм аларның конструктив элементларын, транспорт инфраструктурасы объектларын үз вакытында ремонтлау һәм фасадларын карап тотуга бәйле чаралар комплексы;

жирле әһәмияттәге юлларны тоту - юлларның, юл корылмаларының, юлларны комплекслы төзекләндерү элементларының транспорт-эксплуатация торышын тәэмин итә торган эшләр комплексы;

Тышкы мәгълүматны (вывеска) урнаштыру чарасы - оешма урнашкан урында һәм (яисә) турыдан-туры товарны реализацияләү урынында урнашкан һәм (яисә) турыдан-туры товарны реализацияләү урынында урнаштырылган мәгълүмати конструкция булган территорияне төзекләндерү элементы, күрсәтелгән мәгълүмат «Кулланучылар хокукларын яклау турында» Федераль законның 9 статьясы нигезендә мәжбүри булган мәгълүматны кулланучыларга житкерү өчен биналарны мәгълүмати рәсмиләштерү максатларында хезмәтләр күрсәтү, ә атап әйткәндә, оешманың фирма исеме (исеме) һәм аның эш режимы турындагы мәгълүматны, шулай ук закон үз көченә урнаштырырга яисә эшлекле әйләнеш гадәте аркасында урнаштырыла торган һәм реклама белән бәйле максатларны эзәрлекләми торган мәгълүматны. «Тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы» һәм «тышкы мәгълүмат чарасы» төшенчәсе тиндәш;

суперграфика - фасадларның архитектур-сәнгати бизэлеше алымнарының берсе (рәсем, орнамент, барельеф, мозаика);

тактиль өслек - өске катлам фактурасының сизелерлек үзгәреше булган өслек;

территорияләренә жыештыру - житештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чарны, карны, наледейны махсус билгелэнгән урыннарга жыюга, алып китүгә бәйле эшчәнлек төре, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлдерелгән башка чаралар;

вәкаләтләр бирелгән очракта вәкаләтле органнар (вәкаләтле орган) - жирлекнең башкарма комитеты, аның функциональ һәм территориаль органнары (булган очракта) үз компетенциясе чикләрендә жирлек территориясен төзекләндерүне оештыруны, координацияләүне һәм тикшереп торуну гамәлгә ашыручы йә, вәкаләтләр бирелгән очракта, башка муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органы;

фасад - бинаның тышкы ягы (төп, ян, ишегалды). Бинаның төп фасады күз күреме иң зур зонага ия, кагыйдә буларак, магистраль һәм / яки башка әһәмияткә ия урамнарны кабул итүгә юнәлдерелгән;

фон конструкцияләре - хәрәфләр, билгеләр һәм декоратив элементлар фон өслегендә урнашкан тышкы мәгълүмат чараларын әзерләү ысулы;

фриз - фасадның декоратив әйләнә торган элементы яки горизонталь полоса рәвешендәге козырек;

фронтон - бинаның фасадының соңгы кат тәрәзәләренең югарыгы билгеләреннән яисә чыгыш ясаучы элементлардан фасадның өске ноктасына кадәр үлчәнгән түбәдән югарырак күтәрелүче йомгаклау өлеше; территорияне төзекләндерү элементлары - төзекләндерүнең состав өлеше буларак кулланыла торган декоратив, техник, планлаштыру, конструктив жайланмалар, үсемлек компонентлары, жиһазларның һәм бизәлешнең төрле төрләре, кече архитектура формалары, стационар булмаган объектлар, тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары;

Милекчеләр, хокук ияләре, башка хокук ияләре, хәзерге яки мәжбүри хокукка ия булучылар, хужалары, файдаланучылар, кагыйдәләр тексты буенча - тиешле затларга милек хокукында, даими рәвештә сроксыз файдалану хокукында, гомерлек мирас итеп биләү хокукында, аренда хокукында (яки наем) булуын белдерә.

II. Территорияләрне төзекләндерү, карап тотуны оештыру һәм жыештыруга гомуми таләпләр

6. Жирлекнең бөтен территориясә һәм анда урнашкан барлык биналар (торақ йортларны да кертеп) һәм корылмалар (алга таба - биналар, корылмалар) төзекләндерелгә тиеш.

7. Гомуми файдаланудагы территорияләрне, шул исәптән мәйданнар, урамнар, юллар, жирле әһәмияттәге автомобиль юллары, яр буйлары, скверлар, бульварлар, пляжлар, башка объектлар биләгән жир участкаларын карап тотуны һәм жыештыруны вәкаләтле орган үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыра.

8. Физик һәм юридик затлар, оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә, жир кишәрлеге территориясен, милек хокукында, башка әйбер яисә мәжбүри хокукта булган биналарны, корылмаларны карап тотуны һәм жыештыруны башкарырга тиеш (алга таба – хокук ияләре, хужалары) гамәлдәге законнарда һәм әлегә кагыйдәләрдә каралган күләмдә һәм тәртиптә, мөстәкыйль рәвештә яисә махсус оешмаларны үз ачкалары хисабына жәлеп итү юлы белән, шулай ук әлегә Кагыйдәләрдә каралган тәртиптә якындагы территорияләрне (йорт яны территорияләрен) карап тотуны һәм жыештыруны гамәлгә ашырырга хокукы.

Бина, корылма милекчелек хокукында яисә башка әйбер хокукында булган яисә берничә зат өчен мәжбүри хокукта булган очракта, жыештырылырга тиешле территория милек хокукындагы өлешкә яисә күчәмсез милек объектына башка хокукка пропорциональ рәвештә билгеләнә.

Жир кишәрлеге территориясендә төрле затларга караган берничә бина, корылма булса, территорияне тоту һәм жыештыру чикләре яклар килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Килешү булмаса, жыештырылырга тиешле территория биналарның, корылмаларның барлык милекчеләре яисә башка хужалары (кулланучылар) арасында тигез өлешләрдә билгеләнә.

Физик яисә юридик зат биләмәсендәге жир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, биләмәсендәге фактта урнашкан жир кишәрлеге чиге, шулай ук аның янәшәсендәге территория жыештырылырга тиеш.

Бина, корылма милек хокукында яисә башка төрле хокукта булган очракта, берничә зат мәжбүри хокукта булса, фасадның эчтәлегә якларның килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Килешү булмаса, фасадның эчтәлегә милек хокукында яисә күчәмсез милек объектына башка хокукта өлешләргә пропорциональ рәвештә гамәлгә ашырыла.

9. Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын карап тоту һәм жыештыру муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлегә төр эшләрне уздыруга конкурста жиңгән махсус оешмалар тарафыннан башкарыла.

10. Күпфатирлы йортларның һәм аңа якын территорияләрнең йорт яны территорияләрен тоту һәм жыештыру күпфатирлы йортлар белән идарә итүнең бер ысулы: торақ милекчеләре ширкәте яисә торақ кооперативы яисә башка махсулаштырылган кулланучылар кооперативы, идарәче оешма, күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне тоту һәм ремонтлау эшләрен башкаручы затлар тарафыннан - әлегә йортта күпфатирлы йорт милекчеләре белән турыдан-туры идарә иткәндә гамәлгә ашырыла (алга таба - идарәче оешмалар).

11. Индивидуаль торақ йортларны һәм аның янындагы территорияләрне тоту һәм жыештыру мондый йортларның милекчеләре (яллаучылар), башка хужалары һәм алардан файдаланучылар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын тоту һәм карау түбәндәгеләрне гамәлгә ашыра:

1) бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә - жир кишәрлегенә милекчеләре яисә башка хокук ияләре;

2) гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә - муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлегә эшләрне башкаруга конкурс откан вәкаләтле орган яисә махсулаштырылган оешма;

3) чикләнгән файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр (предприятиеләр, оешмалар,

учреждениеләр) һәм махсус билгеләнгән урыннар чикләрендә (санитария зоналары, су саклау зоналары, зиратлар, питомниклар) - әлеге объектларның хужалары;

4) йорт яны территорияләре чикләрендә - күпфатирлы йортлардагы торак урыннар милекчеләре яисә идарәче оешмалар;

5) жир өсте коммуникацияләренен, шул исәптән электр челтәрләренен, яктырту челтәрләренен, радиолинияләренен сак зоналарында күрсәтелгән коммуникацияләр хужалары;

6) жир асты коммуникацияләренен сак зоналарында (әгәр урнаштыру рөхсәт ителгән булса) - күрсәтелгән коммуникацияләр хужалары.

Урамнардан һәм юллардан грунт суларын һәм жир өсте суларын чыгару өчен билгеләнгән кюветларны, торбаларны, дренаж корылмаларын жыю һәм чистарту, яңгыр сулары канализациясе коллекторларын һәм яңгыр сулары агызу коеларын чистарту аларны эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла

12. Диспетчерлык пунктларын, жәмәгать транспортының ачык майданнарын тоту һәм жыештыру пассажирлар транспортын эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

13. Жәмәгать транспортын көтүнең павильоннарын тоту һәм жыештыру муниципаль заказны урнаштыру нәтижеләре буенча әлеге төр эшләрне үткәргә конкурста откан махсуслаштырылган оешма тарафыннан тәмин ителә

14. Жәмәгать бәдрәфләре һәм урнаштыру һәм тоту тәртибе гамәлдәге законнар, санитария кагыйдәләре һәм нормалары нигезендә билгеләнә.

Санитария һәм туалетларның техник торышы өчен җаваплылыкны аларның милекчеләре, хужалары, арендаторлары яки махсуслаштырылган оешмалар китерә, аларга хезмәт күрсәтә.

15. Төзекләндерү эшләрне башкару ешлыгы эшләрнең заказчысы тарафыннан объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тәмин итүне исәпкә алып билгеләнә.

16. Жир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән булса, бирелгән жир кишәрлегенен чикләре (жир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән булса, фактта урнашкан жир кишәрлеге чиге буенча) һәм биналар һәм корылмаларның, алардагы урыннарның милекчеләренен (хокук ияләренен) әлеге Кагыйдәләр һәм әлеге Кагыйдәләрнең VIII бүлегендә матди яктан карап торылуга һәм жыештыруга катнашу тәртибе нигезендә физик һәм юридик затлар тарафыннан билгеләнә.

Төзекләндерү эшләрне башкару ешлыгы эшләрнең заказчысы тарафыннан объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тәмин итүне исәпкә алып билгеләнә.

17. Вәкаләтле орган жирлек территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне, билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә карап тоту һәм жыештыру эшләрнең үтәлешен тикшереп тора.

III. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен тышкы күренешенә, фасадларның һәм коймаларның, юлларның, индивидуаль торак йортларның, яңгыр канализациясе челтәрләренен, күзәтү һәм яңгыр сулары коеларының, су бүлеп чыгару корылмаларының, техник элемент чараларының, тышкы яктырту объектларының, кече архитектура рәвешләренен, стационар булмаган объектларның, төзелеш эшләрне житештерү урыннарының, күмү урыннарының тышкы кыяфәтенә, автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау урыннарына карата таләпләр. Жирлек территориясен бәйрәмчә бизәү

Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен тоту буенча гомуми таләпләр

18. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен милекчеләре яисә башка хокук ияләре мөстәкыйль рәвештә йә махсуслаштырылган оешмаларны үз акчалары исәбеннән жәлеп итү юлы белән тотат.

19. Алар урнашкан биналарның, корылмаларның һәм жир участкаларының эчтәлегенә алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен төзекләндерүне үз эченә ала:

1) биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту;

2) жир кишәрлеген жыештыру һәм санитар-гигиена белән чистарту;

3) гражданның, оешмалар һәм индивидуаль эшкүарлар эшчәнлегенә нәтижәсендә барлыкка килә торган житештерү һәм куллану калдыкларын жыю һәм алып китү;

4) жир кишәрлегендә урнашкан яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм карау.

Бакча-парк сәнгате, тарихы һәм архитектурасы һәйкәлләрен төзекләндерү аларның тарихи йөзен реконструкцияләүне яисә реставрацияләүне, планлаштыруны, яшелләндерүне, үсемлекләренен ассортиментын торгызуны һәм аларның чисталыгын үз эченә ала. Парк территориясен төзекләндерү элементлары белән жиһазлау жирлекнең тарихи-мәдәни үзенчәлекләре, жирлекнең архитектур күренешенә туры килә торган башка башкаруы нигезендә гамәлгә ашырыла.

22.1. Юридик затлар, индивидуаль эшкуарлар, крестьян (фермер) хужалыклары башлыклары һәм жирлек территориясендә житештерү майданчыкларын, биналарны, корылмаларны, жир кишәрлекләрен һәм алар эшчәнлегенә (эш) алып бара торган башка урыннарны, шул исәптән житештерү, сәнәгать, башка коммерцияле урыннарны теләсә нинди нигездә файдаланып, үз эшчәнлеген (эшен) гамәлгә ашыручы гражданныр законнар нигезендә әлегә урыннардан житештерү һәм куллану калдыкларын, каты көнкүреш калдыкларын, тиешле башка калдыкларны жыюны һәм чыгаруны күздә тоткан махсуслаштырылган оешмалар (лицензияләнгән) белән килешүләр төзиләр.

20. Биналар, корылмалар фасадларының тышкы күренешенә гомуми таләпләр:

20.1. биналар, корылмалар фасадлары өчен төп шарт булып архитектура-сәнәгать образының, материалларның һәм төслә чишелешнең стильле бердәмлегенә тора.

Фасадның, детальләренң, элементларның һәм өстәмә жиһазларның каль участкалары комплекслы карар нигезендә урнаштырылырга тиеш. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары, гамәлгә кую такталарыннан, режим такталарыннан тыш, паспорт нигезендә урнаштырылырга һәм кулланылырга тиеш;

20.2. төслә карар фасадның характеристикаларына һәм стилиенә, объектның функциональ билгеләнешенә, әйләнә-тирә мохиткә туры килергә тиеш;

20.3. урамнан, стеналардан һәм арка юлларыннан күренеп торган йорт яны (ян фасады) тулысынча төп фасад төсенә буяла;

20.4. Биналарның фасады, корылмаларның төзелеш өлешендәгә, декоратив бизәлештәгә һәм инженерлык элементларына күренеп торган зыян салырга тиеш түгел һәм тиешле эстетик халәттә булырга тиеш. Бинаның фасадын буяу фасадның гомуми майданының 5%тан да артмаска тиеш;

20.5. биналарның фасадларын, аерым детальләрен бетерү яки үзгәртү белән бәйләү үзгәрешләр норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә рөхсәт ителә

20.6. бинаның фасадының төсләр гаммасы бинаның фасадларының төсләр чишелешенә паспорты нигезендә билгеләнә һәм билгеләнгән тәртиптә килештерелә. Бинаны, корылманы эксплуатацияләгәндә яисә ремонтлаганда төсләр тонын үзгәртү рөхсәт ителми;

20.7. мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан биналарның фасадларын бизәү мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дүүләт саклавы өлкәсендәгә кануннар һәм мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дүүләт саклавы өлкәсендәгә вәкаләтле органнар белән килештереп, мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дүүләт саклавы өлкәсендәгә вәкаләтле органнар белән килештереп гамәлгә ашырыла һәм биналарның архитектура стилиендә, шул исәптән урамнарны төзүнең гомуми стилиендә башкарыла.

20.8. фасадларның төсә штукатур, түбә һәм сылау-ябыштыру эшләре кабул ителгәннән соң һәм бинаның фасадларының төсләр чишелешенә паспорты нигезендә генә үткәрелә;

Биналар, корылмаларның фасадларын карап тоту

21. Биналарның, корылмаларның фасадлары эчтәлегенә үз эченә ала:

21.1. фасадларның конструктив элементларын, шул исәптән керү ишекләрен һәм козырекларын, балкон һәм лоджия коймаларын, карнизларны, аерым баскычларны, витриналарны, декоратив детальләрен һәм башка конструктив элементларны үз вакытында ремонтлау һәм торгызу;

21.2. су агызу торбаларын төзек хәлдә булуын тәмин итү;

21.3. ярык һәм ишелгән урыннарны герметизацияләү, тегү һәм сылау;

21.4. керү төркемнәрен, отмостка, цоколь тәрәзә төпләре, подвалга керү урыннарын ремонтлау һәм үз вакытында чистарту;

21.5. фасадта урнаштырылган электр яктырткычын төзек хәлдә тоту һәм аны караңгы төшү белән кабызу

21.6. фасад өслекләрен, шул исәптән фасад элементларын, аларның торышына һәм эксплуатацияләү шартларына бәйләү рәвештә, үз вакытында чистарту һәм юю;

21.7. тәрәзә һәм витриналарны, элмә такталарны үз вакытында юып тору;

21.8. язмалардан, рәсемнәрдән, белдерүләрдән, плакатлардан һәм башка мәгълүмати-басма продукциядән, шулай ук граффитилардан чистарту.

22. Биналар, төзелмәләр һәм корылмалар фасадлары элементлары составына керә:

1) базлыклар, подвалга керү урыннары һәм чүп-чар окамералары;

2) керү төркемнәре (баскычлар, майданчыклар, култыксалар, ишек өстендәгә козыреклар, коймалар, ишекләр һ.б.);

3) цоколь һәм отмостка;

4) диварлар ясылыгында;

5) фасадларның чыгыш ясаучы элементлары (балконнар, көймәләр, эркерлар, карнизлар һ.б.);

6) түбәләр, шул исәптән рәшәткәләренә киртәләүче вентиляция һәм төтен торбаларын да кертеп, түбәгә чыгу һәм башкалар;

7) архитектура детальләре һәм облицовка (колонналар, пилястрлар, розеткалар, капительләр, фронтоннар, пояслар һ.б.);

8) чокырларны да кертеп, су үткәргеч торбалары;

- 9) парапетлы һәм тәрәзә коймалары, рәшәткәләр;
- 10) тәрәзә, балкон, пояс, цоколь, асылма һ.б.ларның металл бизәлеше;
- 11) асылмалы металл конструкцияләр (әләм тотучылар, анкерлар, янғын баскычлары, вентиляция жиһазлары һ.б.);
- 12) панельләр һәм блоklar арасындагы горизонталь һәм вертикаль жөйләр (эре панельле һәм эре блоклы биналарның фасадлары);
- 13) пыяла, рамнар, балкон ишекләре;
- 14) биналарга яқын урнашкан стационар коймалар.

23. Милекчеләр, биналарның, корылмаларның, корылган-янкормалы биналарның хокук ияләре һәм тиешле вазыйфалар йөкләнгән башка затлар:

- 23.1.** кирәк булган саен, елга бер тапкырдан да ким түгел, махсус техника һәм методика буенча юдырту кулланып, фасадларны чистартырга һәм юарга;
- 23.2.** кирәк булганда, елга ике тапкыр, язын (жылылык системасын сүндергәннән соң) һәм көзен (жылыту сезоны башланганчы), тәрәзәләрне, балконнар ишекләрен һәм көймәләрне, керү ишекләрен химик чаралар белән чистартырга һәм юарга;
- 23.3.** агымдагы ремонтны, шул исәптән фасадның төсен дә, фасадның факттагы торышын исәпкә алып, 5 - 6 ел эчендә даими рәвештә буярга
- 23.4.** фасадның аерым элементларын (цоколь, канат, баскыч, приюмок, керү ишекләрен, капка, цоколь тәрәзәләрен, балконнар һәм лоджий, су агызу торбаларын, тәрәзә төбөндәге отливларны, сызыкча ачышларны һәм башка конструктив элементларны) төзекләндергә.

Ярдәм итүче ремонт кимендә өч елга бер тапкыр уздырылырга тиеш. Фасадларның конструктив элементлары һәм эшләнеше аларның нормаль тузган саен торгызылырга яисә кинәт зарарлану шартлары барлыкка килгәндә (аварияләр, стихияле бәла-казалар, янғын һ.б.) әлегә хәлләр туктатылганнан соң ике ай эчендә торгызылырга тиеш;

23.5. чыгып торган конструкцияләр жимерелү куркынычы янаган очракта, 23.5. сак-кисәтү чараларын (киртәләр, челтәрләр урнаштыру, элементның жимерелә торган өлешен демонтаж һ.б.) башкарырга.;

24. Мондый вывеска эксплуатацияләnmәгән очракта (арендатор (субарендатор) һәм башка очракларда тышкы мәгълүматны (вывеска) урнаштыру чарасын демонтажларга.

25. Фасадларны эксплуатацияләгәндә рөхсәт ителми:

- 25.1.** бина һәм корылмаларның фасадлары стеналары өслегенең зарарлануы (пычрануы) : агып төшүләр, буяулар кубу, штукатуркада ярыклар булу, кирпич өемнәренең зарарлануы, тимер-бетон конструкцияләренең саклык катламының өзәлуе һ.б.
- 25.2.** биналарның һәм корылмаларның архитектура һәм сәнгать-скульптура детальләре бозылу: колонна, пилястр, капитель, фризлар, барельефлар, әвәләп эшләнгән әйберләр, орнаментлар, мозаика, сәнгать язмалары һ. б. зыян (аларның проект документларында каралган очракларда булмавы).;
- 25.3.** панельгара тоташкан урыннарның герметизациясе бозылу;
- 25.4.** бина һәм корылма тышлығында, фасадның цоколь өлешендә штукатуркада ярыклар барлыкка килү (кубу, буялу), шул исәптән тәрәзә конструкцияләренең төзек булмавы;
- 25.5.** бина һәм корылмаларның балкон, лоджия, эркер, козырекларында, тамбурларда, карнизларда фасад бозылган (буялган) урыннар булу;
- 25.6.** балконнар, парапетларның киртәләрен жимерү (булмау, пычрану) һ.б.
- 25.7.** фасадны һәм аның элементларын бинаның төсе буенча бизәкләү һәм буяу,
- 25.8.** урам, тыкрык, мәйдан, бина номеры, корылма номеры, корпус яисә төзелеш күрсәткечләрен вәкаләтле орган белән килештермичә урнаштыру һәм эксплуатацияләү;
- 25.9.** бинаның фасадында һәм (яисә) түбәсендә, паспортсыз тышкы мәгълүмат урнаштыру һәм эксплуатацияләү, учреждение такталарыннан, режим такталарыннан тыш, вәкаләтле орган белән килештерелгән;
- 25.10.** жимерелгән яки зыян күргән архитектура детальләрен торгызуга кадәр фасадларны буяу;
- 25.11.** жимерелгән яки зыян күргән архитектура детальләрен торгызуга кадәр фасадларны буяу;
- 25.12.** төсләр чишелешенең ирекле үзгәрүе, рәсем, үрелешләр калыңлыгы һәм фасадларның, шул исәптән тәрәзәләр һәм витриналар, ишекләр, балконнар һәм көймәләрнең, фасадның гомумархитектура карарына туры килми торган башка элементлары;
- 25.13.** биналарның һәм корылмаларның фасадларын декоратив чишелешен һәм тышкы күренешен боза өстәмә элементлар һәм фасадлар белән жиһазлау;
- 25.14.** гомуми файдаланудагы территорияләрдән чыга торган һәм карап торыла торган фасадлы биналарга һәм корылмаларга металл полотнолар урнаштыру, фасадның архитектур карарына туры килми торган ишек урнаштыру, фасадтагы башка керү юлларының характеры һәм төсләре белән буяу;
- 25.15.** алгы блокның фасад яссылығына карата урнашуы үзгәрү
- 25.16.** тәрәзә һәм ишек тартмасы белән фасадның тышкы күренешен начарайта торган уемнар арасындагы сыйфатсыз жөйләр;
- 25.17.** үтә күренмәлелекне, пыяла өслекләрне декоратив пленка белән каплау, пыяланы пыяла блоklarга

алыштыру;

25.18. фасадлар элементларын, түбә, биналар һәм корылмалар стеналарын (төтен чыгу, вентиляция, телевидение һәм радионы кабул итү системалары антенналары, үткәргеч радиотапшырулар челтәрләре стойкалары, фронтонар, козыреклар, ишекләр, тәрәзәләр, парапетлар, янгынга каршы баскычлар, жир астында торы элементлары һ.б.) , асылма элемтә линияләрен һәм һава-кабель линияләрен беркетү сыйфатында файдалану;

25.19. рөхсәтсез балконнарны, лоджияләрне үзгәртү, балконнарның тышкы ягында келәм, киёмнәр элү, шулай ук урамга чыгу урыннарында төрле жиһазлар урнаштыру;

25.20. архитектур детальләрдә, декор элементларында, кыйммәтле архитектур бизәклә өслекләрдә тышкы кондиционерлар һәм антенналар урнаштыру, шулай ук архитектур өслекләрне зарарлауга китерә торган ныгыту;

25.21. фасадның гамәлдәге декоратив, архитектура һәм сәнгать элементларын керү төркеме элементлары, керү төркемнәрен урнаштырганда яңа бизәкләү һәм реклама белән каплау;

25.22. корылма, биналарның фасад, тәрәзә, пыяла ишекләренә афишалар, белдерүләр, плакатлар һәм башка мәгълүмати-басма элү һәм ябыштыру (шул исәптән тәрәзәләренә эчке ягына да);

25.23. күпфатирлы йорт, корылма, бина фасадларына милекче ризалыгыннан башка граффити буяу;

26. Антенна- фидер, радиореле станцияләрен, кабул итү-тарату радио жиһазларын спутник антенналарын кую рөхсәт ителми:

26.1. төп фасадларда;

26.2. брандмауэрларда, ишегалды һәм ян фасадларда;

26.3. биналар һәм корылмаларның (манаралар, гөмбәзләр), парапетларда, түбә коймаларында, вентиляция торбаларында;

26.4. фасадның чат өлешендә;

26.5. балкон, лоджий коймаларында.

27. Тышкы күзәтү видеочаралары асылмалар, козыреклар, балконнар, эркерлар, архитектур детальләрдән азат булган фасад участкаларында, декор, кыйммәтле элементлар астында урнаштырыла.

Колонналарда, фронтонарда, карнизларда, пилястраларда, порталларда, козырекларда, балконнар цокольләрендә тышкы күзәтү камераларын урнаштыру рөхсәт ителми.

28. Түбәдәгеләр мөмкин:

31.1. Подъездга кергәндә мәгълүмати стендлар урнаштыру;

31.2. Проект карары нигезендә биналар түбәсендә эфир телевидениесен коллектив кабул итү системаларының антенналарын һәм кабельләрен урнаштыру.

Йорт билгеләре, навигацияне оештыру

29. Биналар, корылмалар йорт билгеләре белән жиһазланган булырга тиеш.

30. Биналар, корылмалар унификацияләнгән (формасы, күләме, төсө чишелеш, шрифтлы язу) адресация билгеләре (аншлаглар һәм номерлар), тәүлекнең караңгы вакытында яктыртылган, торак йортлар - подъезд һәм фатир номерлары күрсәткечләре белән жиһазландырылырга тиеш.

31. Аншлаглар Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә бер үк зурлыктагы шрифт белән башкарыла

32. Гомуми аншлаг урнаштыру таләпләре:

1) урнаштыру урыннарын берләштерү, бердәм урнаштыру кагыйдәләрен үтәү;

2) жәяүлеләр һәм транспорт хәрәкәте шартларын, кабул итү дистанцияләрен, биналарның архитектурасын, яктылыкны, яшел үсентеләренә исәпкә алып яхшы күренү урынында.

33. Аншлаг урнаштыру түбәндәге таләпләргә җавап бирергә тиеш:

33.1. жирдән биеклеп - 2,5 - 3,5 м (заманча төзелеш районнарында-5 метрга кадәр);

33.2. Визуаль тавыш чыгармыйча, архитектура детальләре (бина элементлары) чыгып тормаган фасад участкасында;

33.3. диварның вертикаль күчәренә, фасадның архитектура бүленешләренә бәйләү;

33.4. күрше фасадларда билгеләр урнаштыруның бердәм вертикаль билгесе

33.5. каплаучы тышкы объектлар булмау.

34. Номер билгеләре урнашырга тиеш:

34.1. төп фасадта- фасадның уң як диварында;

34.2. бер яклы транспорт хәрәкәте булган урамнарда - транспорт хәрәкәте юнәлеше буенча якын фасад ягында;

34.3. арка яки төп керү янында-уң якта яки уем өстендә

34.4. ишегалды фасадларында- квартал эченә керү ягындагы диварда;

34.5. фасад озынлыгы 100 м дан артканда – аның капма-каршы ягында;

34.6. сәнгать предприятиеләре коймасында һәм корпусында– керү ягының уң ягында;

34.7. урам киселешендә– фасадның чат диварында;

34.8. номер янында урнашканда– бердәм вертикаль күчәрдә;

34.9. номерлы билге өстендә.

35. Подъезд һәм фатир номерлары күрсәткечләре ишек өстендәге уемда яки ишек импостында (горизонталь табличка), яки ишек уемының уң ягында 2,0 - 2,5 метр биеклектә (вертикаль күрсәткеч) урнаштырыла.
36. Аншлагллар һәм номерлар чиста һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Аншлаглларның һәм номерларның чисталыгы һәм төзеклеге өчен биналарны карап тоту өчен билгеләнгән кешеләр жаваплы.
37. Флагштоктарны билгеләнгән тәртиптә расланган проект буенча йорт фасадында урнаштырырга кирәк.

38. Янғын гидрантларының урнашу күрсәткечләрен, полигонометрик билгеләрен, геодезик билгеләрнең урнашу күрсәткечләрен суүткәргеч һәм канализация челтәрләренең биналары, камералар, магистральләр һәм коеларында урнаштырырга кирәк.

Югарыда күрсәтелгән билгеләрнең сакланышы һәм төзеклеге өчен аларны урнаштырган оешмалар жаваплы.

39. Рөхсәт ителми:

- 39.1. чыгып торучы элмә такталар, консоллар, шулай ук аны күрүне кыенлаштыручы объектлар янында урнаштыру;
- 39.2. фасадның чыгып торган элементлары янында яки фасадның батып торган участкаларында, декор элементларында, кәрнизләрдә, капкаларда номерлар һәм күрсәткечләр урнаштыру;
- 39.3. аншлаглларны билгеләнгән урыннан ирекле күчерү
- 39.4. Чыгып торучы элмә такталар, консоллар, шулай ук аны кабул итүне кыенлаштыручы объектлар янында урнаштыру;
- 39.5. фасадның чыгыш элементлары янында яки фасадның батып торган участкаларында, декор элементларында, кәрнизләрдә, капкаларда номерлар һәм күрсәткечләр урнаштыру;
- 39.6. аншлаглларны билгеләнгән урыннан ирекле күчерү.

40. Биналардан һәм корылмалардан өстән-өстән ташландык суларны агызуны тээмин итү өчен, аларның периметры буенча ышанычлы гидроизоляцияле отмостка жайланмасын күздә тотарга кирәк. Отмостка авышлыгын бинадан кимендә 10% алырга кирәк. Отмостка киңлеген биналар һәм корылмалар өчен 0,8 - 1,2 м, катлаулы геологик шартларда (карстлы грунтлар) - 1,5 - 3,0 М алырга кирәк.

Бина жәяүлеләр коммуникацияләре белән тоташкан очракта, отмостка ролен гадәттә каты каплау белән тротуар башкара.

42.1. Үзидарә урам сәнгәтен оештыру максатларында (стрит-арт, граффити, муралли) вәкаләтле орган жирлекнең регламентлау һәм билгеләү кагыйдәләрен, диварлар, коймалар һәм башка төрле өслекләр өчен, шул исәптән тоташ коймалар һәм брендмауэрлар рәсемнәре белән рәсмиләштерү өчен рөхсәт ителгән, тыелган яки нормалаштырылган объектларның төрләрен һәм күрсәтелгән эшләрне жирле органнар белән килештерү тәртибен раслый.

Керү төркемнәре

41. Биналарның, корылмаларның керү төркемнәрен яктырту жиһазлары, асылма (козырек), өслекләрнең элементлары (баскычлар һ.б.), инвалидлар һәм халыкның хәрәкәт итү өчен жайланмалары белән жиһазларга кирәк.

Пандус горизонталь базлыкларсыз кытыршы текстуралы тайылмый торган материалдан эшләнәргә тиеш. Пандусларның койма конструкцияләре булмаганда, биеклеген ким дигәндә 75 мм булган койма борты һәм тоткычлар карала. Бордюр пандусы авышлыгы 1:12 кабул ителә.

Пандус борыла торган итеп эшләнш яки аның озынлыгын 9 м артык булганда, һәр 9 м аша 1,5 x 1,5 м горизонталь майданчыктарны күздә тотарга киңәш ителә. Пандус башында һәм ахырында юлның горизонталь бүлекләре тирә-юнь өслекләреннән текстурасы һәм төсө белән аерылып торырга тиеш.

Баскычның яки пандусның ике ягында да, 800 - 920 мм биеклектә, стенадан 40 мм ераклыкта түгәрәк яки турыпочмаклы тоткыч ясау күздә тотыла. Баскычларның киңлеген 2,5 м һәм аннан да кинрәк булганда, бүлүче тоткалар ясала. Тоткычларның озынлыгы һәр яктан 0,3 м дан да ким булмаган баскычның озынлыгы яки озынлыгы зуррак билгеләнә. Тоткыч конструкциясе кулның металлга орынуын булдырмашка тиеш.

42. Керү төркемнәрен проектлаганда, биналарның, корылмаларның фасадларын яңартканда, үзгәрткәндә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

- 42.1. фасадның гамәлдәге декоратив, архитектура һәм сәнгәт элементларын керү төркеме элементлары, яңа бизәкләү һәм реклама белән ябу;
- 42.2. подвалга һәм цоколь катына керү урыннарын гомуми файдаланудагы территориягә чыга торган фасадлардагы жир өсте тигезлегеннән 1,2 метрдан югарырак урнашкан биналарга урнаштыру;
- 42.3. жәяүлеләр хәрәкәтенә комачаулаучы терәк элементларын (колонналар, агып төшүчеләр һ.б.) урнаштыру;
- 42.4. урам-юл челтәре тротуарлары зонасында жиңел конструкцияләрдән (баскычлар, пандуслар, баскыч, яшелләндерү) керү төркеме элементларының минималь норматив киңлеген 0,5 метрдан артыкка якын тротуарга урнаштыру;

- 42.5. жиңел конструкциялардан торган керү төркемнәрен кызыл линиядән читтә 1,5 м дан артыкка урнаштыру;
- 42.6. керү төркемен купфатирлы йорт милекчеләре рөхсәтеннән башка күпфатирлы йортка урнаштыру;
- 42.7. торак бинаның милекчеләре рөхсәтеннән башка балконны керү төркемен жиһазлау өчен куллану;
- 42.8. күпфатирлы йортларда урнашкан торак булмаган биналарның керү төркемнәрен вәкаләтле орган белән килештермичә урнаштыру.

Түбәләр

43. Биналар, корылмалар түбәләре, су үткөрү системасы элементлары, төтен һәм вентиляция системалары төзек хәлдә булырга һәм теләсә нинди һава торышы шартларында йорт һәм жәяүлеләр өчен куркыныч тудырмаска тиеш.
44. Кышын биналарның милекчеләре һәм башка хокук ияләре, шулай ук күпфатирлы йортлар белән идарә иткәндә идарәче оешмалар тарафыннан түбә кардан, боздан һәм боз сөңгеләреннән вакытында чистарту оештырылырга тиеш. Жәяүлеләр зонасына чыга торган якларда кар түбәсен чистарту участкалар киртәсә белән башкарылырга һәм барлык кирәкле чаралар кабул ителергә тиеш, бары тик тәүлекнең якты вакытында гына. Түбәнең калган скатларынан кар ташлау, шулай ук яссы түбәләр эчке ишегалды территорияләренә чыгарылырга тиеш. Йорттан жәяүлеләр юлына, жәмәгать транспортының көтү тукталышы, юлларның бер өлешенә ташланган кар һәм кичекмәстән жыештырылырга тиеш.
45. Кар һәм боз сөңгеләрен ташлаганда, түбәдә ремонт һәм башка эшләр башкарганда агачлар һәм куаклар, электр белән тәэмин итү, яктырту һәм элемент линияләре, юл билгеләре, юл светофорлары, юл киртәләре һәм жайланмалар, жәмәгать транспортын көтү павильоннары, биналарның декоратив бизәлеше һәм инженерлык элементлары сакланышын тәэмин итүче чаралар күрелергә тиеш. Бу элементлар бозылган очракта, алар түбәне чистарткан һәм зыян күргән кеше исәбенә торгызылырга тиеш.
46. . Биналарның, корылмаларның түбәләрендә жәяүлеләр зоналарына агып төшә торган су үткәргеч куелмаска тиеш. булырга тиеш. Жәяүлеләр зоналары булган биналар ягына чыккан дренажлар жәяүлеләр юлларынан читкә чыгарга тиеш.
47. Рөхсәт ителми:
- 47.1. бинаның түбәсендә, түбә өчен билгеләнгән предметларны (көрәкләрне, скрепкаларны, ломнарны), төзелеш материалларын, ремонт калдыкларын, файдаланылмый торган механизмнарны һәм башка предметларны тоту;
- 47.2. бина түбәсеннән боз һәм чүпне су торбаларына себереп төшерү.

Жир кишәрлекләрен тоту

48. Жир кишәрлекләре территорияләрен тоту үз эченә түбәндәгеләрне ала:
- 48.1. чүп-чардан, яфрактардан, кардан һәм боздан көндәлек жыештыру;
- 48.2. юллар, күперләр, урамнар, тротуарлар, жәяүлеләр территорияләрен бозлавыкка каршы материаллары белән эшкәртү;
- 48.3. карны кыру һәм себерү;
- 48.4. кар һәм бозны читкә чыгару;
- 48.5. контейнер майданчыкларын, барлык төр калдыклар өчен контейнерлар, чүп савытлары, эскәмияләр, кече архитектура формаларын һәм башкаларны чиста һәм техник яктан төзек хәлдә тоту;
- 48.6. чүп-чар кабул итү камераларын, контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер майданчыкларын чистарту, юу һәм дезинфекцияләү;
- 48.7. кар һәм яңгыр суларын ерып жибәрү;
- 48.8. каты көнкүреш, эре габаритлы һәм башка калдыкларны жыю һәм алып китү;
- 48.9. территориядә тузанны киметү һәм һаваны дымландыру өчен су сиптерү;
- 48.10. яшел утыртмаларның сакланышын тәэмин итү һәм аларны карау;
- 48.11. коммуналь билгеләнештәге объектларны, инженерлык коммуникацияләрен (корылмаларын), юлларны, тимер юл юлларын, күперләрен, жәяүлеләр өчен кичүләрен төзегәннән, реконструкцияләгәннән һәм ремонтлаганнан соң төзекләндерүнең бозылган элементларын торгызу, реставрацияләү, археологик һәм башка жир эшләре башкару
- 48.12. гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләре нигезендә яңгыр сулары коеларының (яңгыр сулары канализациясе), жир асты коммуникацияләре (корылмалары) коеларын тоту;
- 48.13. жир кишәрлекләре коймаларын тоту, шул исәптән жиңерелгән (сүтелгән, жиңерелгән) биналарның, корылмаларның коймаларын урнаштыру һәм карап тоту, чит затлар территориясенә керү һәм (яисә) калдыкларны рөхсәтсез урыннарда урнаштыру мөмкинлеген юкка чыгара, шулай ук аларны пычрактан, кардан һәм мөгълүмати-басма продукциядән вакытында чистартуны тәэмин итү.

Юлларны карап тоту

49. Муниципаль юлларны карап тотуны муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлеге эш

төрләрән үткәругә конкурста яки башка юл хужалары (әгәр бар икән) үз көчләрә белән яисә подряд оешмасын жәлеп итү юлы белән откан махсус оешмалар башкара.

50. Юлларны карап тоту үз эченә түбәндәгеләрне ала:

- 1) юллар, тротуарлар, ясалма юл корылмаларын, квартал эчендәге машина юлларын ремонтлау;
- 2) тротуарлардан (жәяүлеләр зоналары, сукмактар) һәм юлларның, ясалма юл корылмаларының пычрак, чүп-чар, кар һәм боз жыештыру;
- 3) юл өслекләрән юу һәм сиптерү;
- 4) газларны һәм яшел утыртмаларны карау;
- 5) жәмәгать һәм тимер юл транспортының тышкы яктырту терәкләрән һәм контакт челтәрән ремонтлау;
- 6) кече архитектура рәвешләрән ремонтлау һәм буяу;
- 7) ясалма юл корылмалары составына керә торган смотр һәм яңгыр сулары коеларын, уен каналарын һәм ачык лоткаларны төзү, ремонтлау һәм чистарту;
- 8) коймаларны, турникетларны, кече архитектура рәвешләрән төзү, ремонтлау һәм ел саен буяу.

51. Юл өслеген саклау максатында түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

51.1. йөкне өстерәтеп бару;

51.2. бушату- төяү эшләрә вакытында урамга рельслар, бүрәнәләр, тимер балкалар, торбалар, кирпич, башка авыр материаллар ташлау яки аларны өеп кую;

51.3. каты өслекле торак пункт урамнары буйлап, чылбырлы машиналар йөртү;

51.4. тротуарларда, квартал эчендәге жәяүлеләр юлында зур йөк машиналары йөртү һәм бастырып тоту;

51.5. тротуарларда һәм юл өслегенә төзелеш материаллары өеп кую яки ташлау;

52. Юлларны төзекләндерүнең аерым элементларына таләпләр:

52.1. Жәяүлеләр өчен булган киртәләрне тротуар баганаларындагы металл өлешләрне сезонлы буяу кышкы сезон тәмамлангач, төзекләндерү айлыгы вакытында, 51 Кагыйдә нигезендә ел саен гамәлгә ашырыла. Буяр алдыннан алар ремонтланган, пычрактан чистартылган, юылган булырга тиеш;

52.2. барлык юл билгеләрә расланган паспортлар (схемалар) нигезендә заказчы тарафыннан билгеләнгән срокларда һәм чират тәртибендә юл билгеләрә ясау башкарылырга тиеш.

52.3. юллардагы сызымнар куллануның барлык чоры дэвамында төс – якты кайтаручан төс характеристикасы, эләктерү коэффициенты, майдан буенча саклану таләпләрәнә туры килергә тиеш.

52.4. юл билгеләрән беркетү конструкцияләрә һәм системалары күз күреме шартларына һәм монтаж мөмкинлекләрәнә карап сайлана.

52.5. юл билгеләрә төзек хәлдә булырга, вакытында чистартылырга һәм юылырга тиеш.

Вакытлыча билгеләнгән юл билгеләрә аларны урнаштыру зарурлыгын китереп чыгарган сәбәпләрне бөтергәннән соң бер тәүлек эчендә төшерелә;

52.6. визуаль-коммуникация системасы элементлары: транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәте юнәлешләрә күрсәткечләрә, торак пунктның (поселоклар, торак районнар, микрорайоннар) планировка-структур элементлары күрсәткечләрә юлларда һәм транспорт чишелешләрәндә аларга таба хәрәкәт итү юнәлешен күрсәтү өчен билгеләнә;

52.7. парковкалар (парковка урыннары) шул исәптән жирлекнең гомуми файдаланудагы жирле эһәмиятле автомобиль юлының бер өлешә һәм (яисә) машина юлына һәм (яисә) тротуарга, юл кырыена терәлеп торучы машина кую урыннары федераль, республика һәм муниципаль кануннарда билгеләнгән тәртиптә файдаланылырга тиеш.

Шәхси торак йортларны тоту һәм территорияне төзекләндерү

53. Законда яисә шартнамәдә башкасы каралмаган булса, индивидуаль торак йортлар милекчеләрә (яисә) яллаучылары (алга таба - торак йортлар хужалары) түбәндәгеләргә бурычлы.:

53.1. торак йортларның, коймаларның (коймаларның), түбәләрнең (түбәләрнең), шулай ук йорт биләмәләрә чикләрендәге башка корылмаларның фасадларының торышын тиешенчә тәэмин итәргә, аларны вакытында ремонтларга һәм буярга;

53.2. торак йортта номер тамгасы булырга һәм аны төзек хәлдә тотарга;

53.3. тәүлекнең караңгы вакытында (алар булса) яктырту фонарьларын кабызырга;

53.4. йорт биләмәләрә территориясен тәртиптә тотарга һәм янәшәсендәге территориянең тиешле санитар халәтен әлегә Кагыйдәләр нигезендә тәэмин итәргә;

53.5. йорт биләмәләрә чикләрендәге яшел утыртмаларны тәртиптә тотарга, куакларны һәм агачларны санитар кисеп алырга, газүткәргечләрнең, кабельлә һәм һава линияләрәнең һәм башка инженерлык челтәрләрәнең сак зонасында агач утыртмаска;

53.6. канауларны һәм су агызу өчен торбаларны чистартырга, язгы чорда кар сулары агып төшүне тәэмин итәргә;

- 53.7. транспорт үтү, андагы инженерлык коммуникацияларенэ һәм корылмаларга керү, жэяүлелэрнең үтеп керүе һәм яшел утыртмаларның сакланышын тээмин итэрлек итеп, янэшэдәге территориядән чистартылган карны өяргә;
- 53.8. үзекләштерелгән канализация булмаганда бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә санитария нормалары нигезендә жирле канализация, юынгыч чокыр, бәдрәф ясарга, аларны даими рәвештә чистарту һәм дезинфекцияләргә кирәк;
- 53.9. каты һәм эре габаритлы калдыкларны махсус майданчыкларда урнаштырылган контейнерларга урнаштырырга;
- 53.10. билгеләнгән тәртип нигезендә каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны үз вакытында жыеп алуны һәм чыгаруны тээмин итэргә.
54. Индивидуаль торак төзелеше территориясендә рөхсәт ителми:
- 54.1. йорт биләмәләре чикләреннән читтәге киртәләр урнаштырырга;
- 54.2. яфракны, йорт биләмәләре территорияләрендә калдыкларның һәм чүп-чарның теләсә нинди төрләрән яндырырга;
- 54.3. күмер, тара, утын, эре габаритлы калдыклар, төзелеш материаллары кушарга, тирес, печән (салам), жом һәм йорт хайваннары өчен башка чимал, чүп-чар, йорт биләмәләре территориясә артына урнаштырырга;
- 54.4. йорт биләмәсә территориясә өчен транспорт чараларын юарга;
- 54.5. йорт корылмалары төзөргә, йорт биләмәсә территориясә өчен чүп-чар чокырлары корырга, шулай ук чиста булмаган һәм сыек көнкүреш калдыкларын урамга (чокырларга, канауларга, якын-тирэдәге территорияләргә) жибәргә;
- 54.6. әлеге территориянең урамнарында махсус транспорттан һәм урып-жыю техникасыннан файдалану мөмкинлеген тоткарлый торган киртәләргә урнаштырырга;
- 54.7. территорияне төзекләндерү элементларын жиимергә һәм бозарга, сулыкларны кисәргә; йорт биләмәсендәге территориядә комплектланган (төзек булмаган) транспорт чарасын сакларга;
- 54.8. Тирә-ягындагы территорияне теләсә нинди калдыклар белән чүпләргә;
55. Хужалык корылмалары, торак йорт төзелеше жир кишәрлеге хужасы тарафыннан башкарылган очракта, төзелеш материалларын аның янәшәсендәге территориядә вакытлыча урнаштырырга рөхсәт ителә, 200 кв.м майданда, 30 календарь көннән дә артык булмаган майданда. Янәшә территориядәге төзелеш материалларын вакытлыча кушу максатларында жир кишәрлегенә (бина яисә корылма) милекчесә яисә башка хокук иясә вәкаләтле органга язмача рөхсәт алу өчен мөрәжәгать итә, анда объектның адресы һәм төзелеш материалларын вакытлыча складлауга рөхсәт бирү срогы күрсәтелә, урында әлеге төзелеш материаллары фотографиясә кушымта итеп бирелә. Шулай ук вакытта автотранспортка бару тээмин ителәргә тиеш, төзелеш материаллары компактлы һәм пөхтә итеп берничә урынга урнаштырылырга тиеш. Мөрәжәгатьтән соң өч календарь көн эчендә бирелә торган рөхсәт бирүдән баш тарту өчен, якындагы территориядә элек төзелгән төзелеш материаллары булу нигез булып тора.

Яңгыр канализациясә челтәрләрен, күзәтү һәм яңгыр коеларын, су чыгару корылмаларын карап тоту

56. Күзәтү һәм яңгыр сулары коелары, жир асты коммуникацияләре коелары, люклар (рәшәткәләр) ябык хәлдә булырга һәм транспорт һәм жэяүлелэрнең куркынычсыз хәрәкәтен тээмин итә торган төзек хәлдә булырга тиеш.
57. Кабул итү, күзәтү һәм башка коеларны һәм камераларны төзек техник хәлдә тоту, чистарту гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләре нигезендә аларның хужалары тээмин итә.
58. Торак пунктта магистраль һәм квартал эчендәге яңгыр канализациясә челтәрләрен тоту һәм эксплуатацияләү махсулаштырылган оешмалар белән шушы максатларга жирлек бюджетында каралган акчалар чикләрендә төзелгән шартнамәләр нигезендә гамәлгә ашырыла.

Ведомстводагы яңгыр канализациясә челтәрләрен тоту һәм эксплуатацияләү тиешле оешмалар акчалары исәбеннән башкарыла.

Хужасыз инженерлык коммуникацияләре һәм күзәтү коелары юлларны карап тотучы махсулаштырылган оешмалар тарафыннан тиешле куркынычсыз хәлдә ярдәм күрсәтеләргә тиеш.

59. Яңгыр канализациясә коллекторларын саклау максатларында коллектор күчәренә һәр ягына 2 м озынлыкта сак зонасы билгеләнә.
60. Яңгыр сулары канализациясә коллекторларының сак зонасы чикләрендә тиешле документларны рәсмиләштермичә һәм эксплуатацияләүче оешма, башка органнар белән язмача килештермичә,

гамәлдәге законнарда билгеләнгән очрақларда рөхсәт ителми:

- 60.1.** Жир эшләрен башкарырга;
- 60.2.** Яңгыр суларын кабул итү чөлтәрләрен, суларны кабул итү люкларын жимерү;
- 60.3.** төзелеш алып бару, сәүдә, хужалык һәм көнкүреш корылмалары урнаштыру;
- 60.4.** сәнәгать, көнкүреш калдыклары, чүп-чар һәм башка материаллар ташлау.
- 61.** Суүткәргеч, канализация, яңгыр сулары жайланмалары, системалар, чөлтәр һәм корылмалар төзек булмау сәбәпле, урамнарны, биналарны, корылмаларны су басу, суны газоннарға, тротуарларға, урамнарға һәм ишегалды территорияләренә ташыту яки агызу рөхсәт ителми
- 62.** Торак пункт территориясендә коеларны һәм парға әйләндерә торган мәйданчыкларны урнаштыру рөхсәт ителми.
- 63.** Яңгыр коелары гел чистартылган хәлдә булырга тиеш. Тыгылу, рәшәткәләрне һәм коеларны су астында калдыру, аларның үткәрүчәнлеген чикләү рөхсәт ителми. Яңгыр канализациясенә күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын профилактик тикшерү һәм аларны чистарту елына ким дигәндә ике тапкыр башкарыла. Күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын чистартканнан соң, чыгарылган пычрануның барлык төрләре тиз арада чыгарылырга тиеш.
- 64.** Күзәтү коелары люклары машина юлы, тротуарлар, жәяүлеләр һәм велосипед юллары, яшел зоналар белән бер дәрәжәгә эшләнәргә тиеш.
Күзәтү коеларының люкларын машиналар йөрү өлеше, тротуарлар, жәяүлеләр һәм велосипед юллары, яшел зоналар белән тоташтыру дәрәжәсе 2 см дан артмый, яңгыр кабул итү коелары - 3 см дан да артмый.
- 65.** Түбәләре яки рәшәткәләре жимерелгән яки булмаган коммуналь коелар эксплуатацияләүче оешма тарафыннан тиешле кисәтү билгеләре белән билгеләнгән һәм билгеләнгән вакытта алыштырылган булырга тиеш.
- 66.** Инженерлык чөлтәрләрендә планлы эшләр башкарганда канализация агынты суларын яқындагы канализация чөлтәре, суүткәргеч су һәм су коеларына, жылылык чөлтәрләреннән - яңгыр канализациясенә (ул булганда) агызалар. Юлга су агызу тыела.
Агып чыгу нәтижәләрен бетерү көчләр һәм бозылган инженер чөлтәрләре хужалары акчалары хисабына башкарыла.
- 67.** Яңгыр канализациясе чөлтәрләренә (шул исәптән люкларны, рәшәткәләрне вакытында ябу) төзек техник халәтә өчен җаваплылык хужаларга яки эксплуатацияләүче оешмаларга йөкләнә.

Техник элемент чараларын карап тоту

- 68.** Биналарны инженер-техник тәмин итү өчен билгеләнгән кабельле элемент линияләрен, телевидение, радио, Интернет һәм башка шундый чөлтәрләрне урнаштыру жир асты юлы белән (траншеяларда, каналларда, тоннельләрдә) гамәлгә ашырыла.
- 69.** Биналарга тышкы коммуникацияләрне башка ысул белән (һава, жир өсте) үткәрү, файдаланыла торган оешмаларның техник шартларын алу шарты белән, аларны жир астында урнаштыру мөмкин булмаган очрақта гына рөхсәт ителә.
- 70.** Асылмалы элемент линияләрен һәм һава-кабель кичүләрен беркетү сыйфатында куллану рөхсәт ителми
- 70.1.** иҗтимагый һәм тимер юл транспортының контактлы чөлтәрләренә терәкләр һәм элементлары һәм тышкы яктырту терәкләр;
- 70.2.** автомобиль юлларын төзекләндерү элементлары: светофорларны, юл билгеләрен урнаштыру өчен билгеләнгән юл киртәләре, элементлар һәм конструкцияләр;
- 70.3.** фасадларның элементлары, түбәләре, стеналары һәм корылмалары (төтен, вентиляция, телевидение һәм радионы күмәк кабул итү системалары антенналары, фронтоннар, козыреклар, ишекләр, тәрәзәләр).
- 71.** Рөхсәт ителми:
 - 71.1.** элемент кабельләрен салганда бер бинадан икенчесенә таба һава юлы белән юлларны кисеп чыгарга;
 - 71.2.** Кабель запасларын бүлүче муфт шкафыннан тыш урнаштырырга;
 - 71.3.** кануннарда билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проект карары булмаганда биналар түбәсендә антенналар, жиһазлар һәм элемент кабельләре урнаштырырга.
- 72.** Милекчеләр (хужалар) элементнаң техник чараларын (кабельләр, кабельләрне беркетү элементлары, электр тапшыру линияләре, бүлү һәм муфт шкафлары һәм башкалар), шулай ук алар ярдәмендә тиешле хәлдә кушыла торган техник жайланмаларны (өслекләрне һәм/яки изоляция тышчасын булдырмыйча, покраскасы булмау, коррозия һәм/яки механик зарарланулар булу, үткәргечләр һәм/яки аларны электр тапшыру терәкләренә һәм / саннарына) карап тотарга тиеш.

Тышкы яктырту объектларын (чараларын) карап тоту

- 73.** Тышкы яктырту элементларына яктырткычлар, кронштейннар, терәкләр, чыбыклар, кабельләр, туклану чыганакалары (шул исәптән жыю, туклыклы пунктлар, идәрә әржәләре) керә.
- 74.** Урамнар, юллар, мәйданнар, жәяүлеләр өчен тротуарлар, торак кварталлар, ишегаллары,

предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар территорияләре, шулай ук жәмәгать һәм торак биналарның аншлагылары һәм номерлы билгеләре, юл билгеләре һәм күрсәткечләр, мәгълүмат элементлары һәм витриналар тәүлекнең караңгы вакытында яктыртылырга тиеш.

Урамнарны, юлларны, майданнарны, микрорайоннар территорияләрен тышкы яктырту кичке эңгер-меңгердә табигый яктырту дәрәжәсен киметкәндә 20 лк га кадәр башкарыла, ә сүндерү - 10 лк га кадәр күтәрелгәндә иртәнге эңгер-меңгердә.

Торак йортларның подъездларын, аншлагыларны һәм йортларның номерлы билгеләрен, шулай ук архитектура-сәнгать яктырту системаларын кертү һәм сүндерү урамнарны тышкы яктырту режимында башкарыла.

75. Милек рәвешләренә бәйсез рәвештә биналарның һәм корылмаларның милекчеләре һәм хокук ияләре биналарның һәм корылмаларның архитектура-сәнгать яктырткычларын проектлап эшләүне тәмин итәргә тиешләр.

76. Төп майданнарда, магистральләрдә һәм урамнарда, транспорт тоннельләрендә эшләмәүче яктырткычлар саны 3 %тан артмаска тиеш, башка территорияләрдә (район билгеләнешендәге урамнар, ишегалды территорияләре) - 5 %, жир асты кичүләрендә - көндөз дә, кичке һәм төнгө режимнарда да 10 % тәшкит итә (кабызылган 10 яктырткычка кертелмәгән берсе рөхсәт ителә)

77. Терекөмешә булган, сафтан чыккан лампалар шушы максатлар өчен билгеләнгән махсус биналарда сакланырга һәм утильләштерү өчен махсуслаштырылган предприятиеләргә чыгарылырга тиеш.

Күрсәтелгән типтагы лампаларны чүплекләргә, чүп эшкәртү заводларына чыгару рөхсәт ителми.

78. Тышкы яктырту жайланмаларының металл баганалары, кронштейннар һәм башка элементлары чиста булырга, коррозия чыганаclarы булмаска һәм кирәк саен милекчеләр (хужалар, кулланучылар) белән буялырга, ләкин өч елга бер тапкырдан да сирәгрәк булмаска һәм төзек хәлдә калырга тиеш.

79. Тышкы яктыртуның бердәм системасына тоташтырылган урам һәм йорт яны яктырткычын тоту һәм ремонтлау муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлеге эш төрләрен үткәргүгә конкурс откан вәкаләтле орган яисә махсуслаштырылган оешма, яисә Челтәр компаниясе, баланс чикләрендә каралганча, әлеге эш төрләрен үткәргүгә конкурс отып башкарыла.

Торак йортларны гамәлгә кертү жайланмаларына тоташтырылган йорт яны яктырткычын тоту һәм ремонтлау идарәче оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

80. Тышкы яктырту баганалары, жәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре терәкләре, саклагыч, аергыч коймалар, юл корылмалары һәм юл жиһазлары элементлары буялган булырга, язудан һәм теләсә нинди мәгълүмати-басма продукциядән чистарынырга, төзек хәлдә һәм чисталыкта булырга тиеш.

81. Тышкы яктырту баганаларын, жәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре баганаларын алыштырганда, әлеге конструкцияләр сүтелеп, челтәр хужалары тарафыннан өч тәүлек эчендә чыгарылырга тиеш.

Жимерелгән баганаларны тышкы яктырту кичекмәстән юлларда багана хужасы тарафыннан чыгарыла, калган территорияләрдә – мондый ихтыяж (демонтаж) ачыкланганнан соң бер тәүлек эчендә.

82. Яктырту баганаларына һәм жәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре терәкләренә урнаштырылган барлык элементларның һәм объектларның төзек һәм куркынычсыз торышы һәм канәгатьләнәрлек кыяфәте өчен әлеге баганаларның милекчәсе (хужасы) җаваплы.

83. Тышкы яктырту жайланмаларыннан чыбык, баганалар, изоляторлар өзекләре булганда файдалану рөхсәт ителми.

84. Чыбыкларны һәм кабельләрне челтәрләргә һәм ачык яктырту жайланмаларына рөхсәтсез тоташтыру рөхсәт ителми

85. Тышкы яктырту объектларының яки тышкы яктырту чаралары белән жиһазландырылган объектларның милекчеләре (хужалары), шулай ук тышкы яктырту объектларына (чараларына) хезмәт күрсәтүче оешмалар, шул исәптән Челтәр компаниясе, баланс чикләре буенча түбәндәгеләргә бурычлы:

85.1. урамнарны, юлларны тиешле яктыртуны, терәк һәм яктырткычларның, яктырту жайланмаларының сыйфатын карап торырга, бозылган яки зыян күргән очракта вакытында ремонт ясарга

85.2. билгеләнгән тәртип буенча яктыртуны кабызуны һәм сүндерүне күзәтәргә;

85.3. тышкы яктырту һәм бизәлеш урнаштыру һәм эксплуатацияләү кагыйдәләрен үтәргә.

85.4. тышкы яктырту фонарьларын вакытында алыштырырга.

Аерым яктырткычларның эшләвен торгызу вакыты кимчеләкләр ачыкланганнан яки тиешле хәбәр килгәннән бирле 10 көннән артмаска тиеш.

86. Тротуарларда урнашкан жәмәгать транспортының мастлар һәм тышкы яктырту баганалары һәм контакт челтәре тирәсендәге территорияләрне жыештыру өчен җаваплылык тротуарларны жыештыру өчен җаваплы затларга йөкләнә.

Трансформатор һәм бүлү подстанцияләре янындагы территорияләрне, автомат режимда эшләүче башка инженер корылмаларын (хезмәт күрсәтүче персоналдан башка) жыештыру өчен җаваплылык әлеге объектлар урнашкан территорияләр хужаларына йөкләнә.

Кече архитектура формаларын карап тоту

87. Кече архитектура формаларына монументаль-декоратив бизэлеш элементлары, мобиль һәм вертикаль яшеллэндерү жайланмалары, су жайланмалары, муниципаль жиһазлар, жирлек территориясендә коммуналь-көнкүреш һәм техник жиһазлар керә.
88. Кече архитектура формаларын тоту бирелгән жир кишәрлекләре чикләрендә, гомуми файдаланудагы территорияләрдә жир кишәрлекләренен хокук ияләре тарафыннан гамәлгә ашырыла-муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлеге төр эшләрне уздыруга конкурста откан оешма белән килешү нигезендә вәкаләтле орган тарафыннан тәмин ителә.
89. Кече архитектура формалары хужалары бурычлы:
 - 89.1. кече архитектура формаларын чиста һәм төзек хәлдә тоту;
 - 89.2. язгы чорда кече архитектура формаларын планлы тикшерергә, аларны иске буядан чистартырга, шулай ук ватылган элементларны алыштырырга кирәк;
 - 89.3. кышкы чорда кече архитектура формаларын аларга килү юлларын кар-боздан чистартырга;
 - 89.4. комлыкларны шома койма өслеге белән жиһазландыру, елына ким дигәндә бер тапкыр комлыкларда ком алмаштыру;
 - 89.5. балалар, спорт, хужалык майданчыклары һәм ял итү майданчыкларының конструктив элементларының ныклыгы, ышанычлылыгы һәм куркынычсызлыгы таләпләренә туры килүен күзәтеп тору;
 - 89.6. фонтаннар эшлэгән чорда су өслеген чүп-чардан көндәлек чистарту.
90. Рөхсәт ителми:
 - 90.1. кече архитектура формаларын тиешенчә файдаланмау (балалар уен майданчыкларында өлкәннәр ял итү, спорт майданчыкларында кер киптерү һ. б.);
 - 90.2. кече архитектура формаларына теләсә нинди мәгълүмати- басма продукция элү яки ябыштыру;
 - 90.3. кече архитектура формаларын һәм аларның элементларын жимерү яки сындыру;
 - 90.4. фонтаннарда коену.

Стационар булмаган объектларны карап тоту

91. Стационар булмаган объектларны урнаштыру муниципаль хокукый акт белән билгеләнгән тәртиптә, хокук иясенен стационар булмаган объектка хокук билгеләүче документлары булганда, мондый объектларны урнаштыру схемасы нигезендә гамәлгә ашырыла.
92. Жир кишәрлеген арендау килешүе срогы чыккач, стационар булмаган объект арендатор тарафыннан сүтелергә, ә жир участогы бушатылырга һәм башлангыч хәлгә китерелергә тиеш.
93. Тышкы габаритлар буенча вак челтәр объектының максималь гомуми майданы-60 кв. м
94. Стационар булмаган объектларның милекчеләре (башка хокук ияләре) булган юридик һәм физик затлар бурычлы:
 - 94.1. аларны ремонтлау һәм буяу. Ремонт жирлекнең тышкы кыяфәтен һәм төсен саклау, проект документлары яки архитектур йөзе белән билгеләнгән тәртипне исәпкә алып башкарылырга тиеш;
 - 94.2. якын-тирә территориядә яшел үсентеләр, газоннар, бордюр ташлары, кече архитектура формалары сакланышын күзәтергә, күрсәтелгән территорияне әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнгән таләпләр нигезендә карап тотарга;
 - 94.3. стационар булмаган объектлар янындагы чүп савытларын урнаштырырга, кирәк булганда көн дәвамында калдыклардан чистартырга, эмма тәүлегенә кимендә бер тапкыр, чүп савытларын елга бер тапкыр буяп торырга.
 - 94.4. бүлеп бирелгән жир кишәрлеген, керү юлларын һәм якын-тирә территорияне чүп-чардан, кар, боздан жыештыру һәм чыгару, кагыйдәләр нигезендә үтәлә.
95. Рөхсәт ителми:
 - 95.1. стационар булмаган объектларга өстәмәләр, козыреклар, түбәләр һәм проектларда каралмаган башка корылмалар төзергә.
 - 95.2. стационар булмаган объектлар янәшәсендә сәүдә-суыткыч жиһазларын урнаштыру;
 - 95.3. стационар булмаган объектларда һәм аларның түбәләрендә тараны, товарларны, детальләренә, көнкүреш һәм житештерү характерындагы башка предметларны туплау, шулай ук склад максатларында стационар булмаган объектларны куллану;
 - 95.4. стационар булмаган объектлар арасындагы янгынга каршы өзекләренә жиһазлар, калдыклар белән томалагыз;
 - 95.5. вестибюльләр һәм метрополитен станцияләре козыреклары астында, биналар, газоннарда, майданчыкларда (балалар, ял, спорт, транспорт стоянкалары), суүткәргеч һәм канализация челтәрләренен саклау зонасында, торбаүткәргечләрдә, шулай ук метрополитенның техник корылмаларына кадәр - 10 метрдан кимрәк, вентиляция шахталарына кадәр 25 метрдан да кимрәк урнашкан стационар булмаган объектларны урнаштырырга. торақ урыннары тәрәзәләре, сәүдә предприятиеләре витриналары - 20 м, агач кәүсәләренә кадәр - 3 м кимрәк урыннарда стационар булмаган объектлар урнаштыру.

Төзелеш эшләрән башкару урыннарын карап тоту

96. Төзелеш майданнарын һәм алар янәшәсендәге территорияләрне карап тоту, ремонт, төзелеш һәм башка төр эшләр тәмамланганнан соң төзекләндерүне торгызу төзүчегә йөкләнә.

Эшләнмәгән төзелеш объектларын һәм аңа яқын территорияләрне карап тоту, әлеге Кагыйдәләрнең 99.1, 99.2, 99.3, 99.5, 99.6, 99.10, 99.11, 99.12, 99.13 пунктчалары таләпләрен үтәп, төзүчегә йөкләнә.

Эш алып барылмаган төзелеш объектлары төзелеш челтәрләре белән ябылган булырга тиеш.

Төзелә торган капитал төзелеш объектлары турында мәгълүматны карап тоту һәм рәсмиләштерү таләпләре вәкаләтле орган кабул иткән (әгәр андыйлар кабул ителгән булса) мәгълүматны эчтәлеге һәм рәсмиләштерү кагыйдәләре белән регламентланырга мөмкин.

97. Эшләр башланганчы, шулай ук төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләрне житештерү чорында:

97.1. төзелеш майданы территориясенә бөтен периметры буйлап билгеләнгән тәртиптә типовой койма урнаштырырга;

97.2. төзелеш майданы киртәсенә гомуми тотрыклылыгын, ныклығын, ышанычлылыгын, эксплуатация куркынычсызлыгын тәмин итәргә;

97.3. төзелеш майданы киртәсенә техник торышын, аның чисталыгын тиешенчә күзәтеп торырга, пычрактан, кардан, наледидан, мәгълүмати-басма продукциядән һәм граффитидан вакытында чистартырга;

97.4. төзелеш майданы территориясенә кергәндә төзелеш объектының гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә җавап бирә торган мәгълүмат тактасын урнаштырырга һәм аны тиешле хәлдә тотарга;

97.5. жәяүлеләр өчен вакытлыча тротуарлар төзүне тәмин итәргә;

97.6. төзелеш майданы периметры буйлап тышкы яктыртуны тәмин итәргә;

97.7. төзелеш майданчыгына төзекләндерелгән керү юлларын, юлларның бер өлеше юлларына пычрак һәм чүп-чар чыгарылмый торган транспорт чаралары тәгәрмәчләрен чистарту яки юу пунктларын җиһазландырырга;

97.8. юллар һәм юлларның сакланышын тәмин итә торган төзелеш майданчыгына керү юлларында йөк автотранспортының (10 тоннадан артык) ябык циклы хәрәкәте маршрутын килештерергә;

97.9. төзелеш майданы территориясендә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын жыю өчен контейнерлар һәм (яисә) бункерлар булдыруны тәмин итәргә.;

97.10. төзелеш майданы территориясеннән билгеләнгән тәртиптә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын чыгаруны оештыруны тәмин итәргә;

97.11. төзелеш майданы территориясеннән алынган һәм калдыклар булмаган кар чыгаруны кар эрү станцияләренә яисә билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус урыннарга тәмин итәргә;

97.12. эшләрне башкарганда төзелеш майданчыгы янындагы территорияне, аңа һәм тротуарларны, ел (кыш, жәй) фасылларын исәпкә алып, пычрактан, чүп-чардан, кардан, боздан көндәлек жыештырырга;

97.13. Эшләр башкарганда гамәлдәге жир асты инженерлык коммуникацияләренә, тышкы яктырту челтәрләренә, яшел утыртмаларның һәм кече архитектура рәвешләренә сакланышын тәмин итәргә.

98. Төзелеш һәм (яисә) ремонт эшләрне уздыруның барлык чоры давамында әлеге Кагыйдәләрнең 99.1 - 99.13 пунктчаларында күрсәтелгән таләпләренә үтәргә, шулай ук эшләрне башкарганда жиңерелгән һәм жиңерелгән юл өслекләрен, билгеләргә, яшел утыртмаларны, газоннарны, тротуарларны, кече архитектура формаларын торгызырга кирәк.

99. Төзелеш материаллары, жиңазлар, автотранспорт һәм күчмә механизмнар, ярдәмче бүлмәләр, эшче һәм хезмәткәрләргә вакытлыча тоту өчен көнкүреш вагоннары, төзелеш калдыкларын вакытлыча саклау һәм туплау урыннары төзелеш проектларын оештыру проекты нигезендә төзелеш майданчыклары циклендә урнаштырыла.

100. Рөхсәт ителми:

100.1. төзелеш, ремонт, төяү-бушату һәм тынлыкны бозучы башка эшләрне торак зонасы янында оештыру һәм үткәру, гражданның шәхси һәм иҗтимагый иминлеген тәмин итүгә бәйле коткару, авария-торгызу һәм башка кичектергесез эшләрдән тыш, 23.00 сәгатьтән 7.00 сәгәткә кадәр;

100.2. вәкаләтле орган рөхсәтеннән башка юлларның һәм тротуарларның юл өлеше тарайтырга яисә ябырга;

100.3. чүп-чарны яндырырга һәм төзелеш калдыкларын утильләштерергә;

Жирләү урыннарын карап тоту

101. Этик, санитар һәм экологик таләпләр нигезендә бирелгән күмү урыннарын тоту федераль законнар һәм муниципаль хокукый акт белән билгеләнгән күмү урыннарын тоту кагыйдәләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

102. Күмү урынын карап тотуга таләпләр:

102.1. зиратларда жәмәгать бәдрәфләре чиста һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Жәмәгать бәдрәфләре

территорияларендәге чүп савытлары чистартылырга тиеш;

- 102.2.** 102.2. калдыклар өчен контейнерлар һәм зират территориясендәге чүп савытлары чистартылырга тиеш. Калдыклар жыелган саен, ким дигәндә 3 көнгә бер тапкыр чыгарылырга тиеш;
- 102.3.** ауган һәм авария хәлендә агач утыртмалары булу рөхсәт ителми. Авучы агач утыртмалары ачыкланганнан соң бер тәүлек эчендә алынырга тиеш
- 102.4.** шәхесләре ачыкланмаган үлгән каберләр яки үлгән кешеләрнең каберләре пычрактан һәм чүп-чардан чистартылырга тиеш. Үләннең биеклегә күмү участогы чикләрендә 30 см дан артмаска тиеш. Басып алган агач-куак үсентеләре булу күмү участогы мәйданының 10% тан да артмаска тиеш.
- 103.** Кышкы чорда жирләр урыннарын карап тоту үзенчәлекләре:
- 103.1.** зиратларның үзәк юллары, керү юллары, тротуарлар киңәйтелергә һәм кардан чистартылырга тиеш. Боз катламнары булмаса, тигез кар катламы булу рөхсәт ителә
- 103.2.** үзәк юллар, керү юллары, тротуарлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә тиеш. Юлларның һәм тротуарларның юл өлешен эшкәртү кар явудан соң ук башланырга тиеш;
- 103.3.** беренче чиратта кар чыгаруны, боз ватуны үзәк һәм керү юлларынан кар-боз кисәкләрен алып ташлауны башкарырга кирәк.
- 103.4.** күмү урыннарының жәяүлеләр өчен бозга каршы материаллар куллану, юллардан чистартылган кар һәм бозны каберләргә, газоннарга, куакларга салу рөхсәт ителми.
- 104.** Жәйге чорда жирләр урыннарын тоту үзенчәлекләре
- 104.1.** үзәк юллар, килү юллары, тротуарлар, каберләр арасындагы юллар һәм гомуми файдаланудагы жирләрдәге башка территорияләр төрле пычранулардан чистартылырга тиеш;
- 104.2.** яшел утыртмаларны санитар кисеп алу, чүп үләннәрен кисү чаралары ел саен үткәрелергә тиеш.
- 105.** Күмү урынына, кабер өстенә кую корылмасына (тәреләр, һәйкәлләр, плиталар, склеплар һ.б.) тәрбия бирү, чәчәкләр һәм декоратив куаклар утырту, колумбарияләргә карау ир белән хатын (ой), туганнары, үлгән кешенең законлы вәкиле яки башка зат тарафыннан санитария таләпләрен мәжбүри үтәгән килеш башкарыла. Әлеге Кагыйдәләрдә каралган зиратларны чистарту һәм карап тоту буенча таләпләр зиратларны карап тотуны күздә тоткан муниципаль контрактлар билгеләнгән тәртиптә төзелгән оешмалар тарафыннан үтәлә.

Автотранспорт чараларының озак һәм кыска сроклы саклау урыннарын карап тоту

- 106.** Автотранспорт чараларын озак һәм кыска сроклы саклау (алга таба - тукталыш) һәм аларның янәшәсендәге территорияләргә карап тоту, тукталышны гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә урнаштыру өчен бирелгән жир кишәрлегенен хокук хужасы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Гражданның, оешмалар, предприятиеләр, учреждениеләр - жирлек территориясендәге жир кишәрлекләреннән муниципаль милеккә караган яки жирле үзидарә органнары карамагында булган теләсә нинди милек рәвеште, подъездлар һәм аларның объектларына (биналарга, Биналарга, корылмаларга) тукталышлар оештыру максатыннан, әлеге участкаларга хокукларны билгеләнгән тәртиптә, әлеге кагыйдәләр үз көченә кергәннән соң алты ай эчендә рәсмиләштереләр. Күрсәтелгән жир кишәрлекләренә хокуклар рәсмиләштерелмәгән очракта, алар үз биналарын һәм корылмаларын эксплуатацияләү һәм аларның эшчәнлегә өчен кирәк, муниципалитет мондый территорияләрдә түләүле парковчалар һәм стоянкалар оештыра яки аларны башка максатларда үзе теләгәнчә куллана.

107. Милекчеләр бурычлы:

- 107.1.** бөтен стоянка территорияләре периметры буенча, механик йогынтыга һәм тышкы мохит тәэсиренә чыдам булган койма яки киртә урнаштырырга тиеш;
- 107.2.** тукталыш коймаларының тиешле техник торышын, чисталыгын күзәтергә, пычрактан, кардан, боздан, мэгълүмати-басма продукциядән вакытында чистартырга;
- 107.3.** стоянка янындагы территорияләрдә һәм стоянка ырынып торган территорияләрдә төрле корылмалар, төрле комплектлы транспорт материалларын туплауга, саклауга юл куймаска
- 107.4.** . дежур персонал өчен машина кую урыннары булдыру.
- Гомуми мәйданы 10,0 кв. метрдан артмаган персонал кизү тору өчен территорияләрендә жинел типтагы конструкцияләрдән ясалган, алга таба тышкы диварларны заманча бизеү материаллары, нейтраль төс схемасы белән бизәлгән капитал булмаган объектлар урнаштыру рөхсәт ителә.
- 107.5.** стоянка территорияләрен тышкы яктырту белән жиһазларга, алар яктылыкның тигез бүленүен тәмин итә, гамәлдәге нормалар һәм кагыйдәләргә таләпләренә туры килергә тиеш.
- 107.6.** проектта каралмаган башка капитал һәм вакытлы биналар, корылмалар, сәүдә павильоннары, киосклар, түбәләр һ. б. төзүне стоянка территорияләрендә рөхсәт итмәскә;
- 107.7.** стоянка территорияләрендә ягулык-майлау материаллары булган автомобильләргә юарга һәм автомобильләргә куюга юл куймаска;
- 107.8.** санитар һәм янгынга каршы кагыйдәләргә үтәп тукталыш территорияләрен карап тотарга;
- 107.9.** якын-тирә территорияләргә даими рәвештә санитар эшкәртү һәм чистарту, калдыклар жыю өчен

контейнерлар (чүп савытлары) урнаштыру, каты көнкүрөш калдыкларын, карны даими чыгаруны тээмин итү

107.10. автостоянканың урнашу урынын һәм хезмэтләр күрсәтүне билгеләүче махсус каты өслекле стоянкага килү юлларына гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләренә туры килә торган билге урнаштыру;

107.11. инвалидларның стоянка территориясенә тоткарлыксыз үтеп керүен тээмин итү һәм инвалидларның махсус автотранспорт чараларын кую өчен 10% тан да ким булмаган урын (ләкин бер урыннан да ким түгел) бүлөп бирү, анда башка транспорт кую тыела. Инвалидлар «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 24.11.1995 ел, №181-ФЗ Федераль законның 15 статьясы нигезендә махсус автотранспорт чараларын бушлай кую урыннарыннан файдаланалар.

107.12. Элеге кагыйдәләрнең таләпләренә туры килә торган йөк күтәрүчәнлегә 3,5 тоннадан артып киткән йөк автотранспорт чараларының, мондый йөк автотранспорт чаралары, автобуслар, тракторлар һәм башкалар, шул исәптән махсус зур габаритлы транспорт чаралары торак пункт территориясеннән (чикләреннән) читтә оештырыла. Мондый автотранспорт чараларын торак пункт территориясенә бастырып торуға кертү тыела, мондый автотранспортның торак пункт территориясендә махсус рөхсәт ителгән урыннарда (оешма, предприятие территорияләре, машина кую өчен тиешле урыннар) тукталуыннан тыш.

Элеге пунктта каралган йөк автотранспорт чаралары кую һәм урнаштыру максатыннан ТР Буа муниципаль районының вәкаләтле органы һәм Милек һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы мөрәжәгать иткән затларга билгеләнгән тәртиптә жир кишәрлекләре бирә.

Жирлек территориясен бәйрәмчә бизәү

108. Жирлек территориясен бәйрәм белән бизәү дәүләт һәм башка бәйрәмнәр, истәлекле вакыйгаларга бәйле чаралар уздыру чорында башкарыла.

Бәйрәм бизәлешенә дәүләт һәм муниципаль флаглар, лозунглар, гирлянд, панно вывескасы, декоратив элементлар һәм композицияләр, стендлар, трибуналар, эстрада урнаштыру, шулай ук бәйрәм иллюминациясе жайланмасы керә.

Бәйрәм бизәлеше элементларын эзерләгәндә һәм урнаштырганда юл хәрәкәтен жайга салуның техник чараларын төшереп калдырырга, аларны начарайтырга рөхсәт ителми.

IV. Төзекләндерү эшләре исемлеген һәм аларны үтәү эшлыгын да кертөп, жирлекне жыештыру тәртибе

Жирлек территориясен жыештыру һәм карап тотуга гомуми таләпләр

109. Жирлекнең торак пунктлары территориясен жыештыру һәм карап тоту түбәндәгечә башкарыла:

- 1) жәйге чорда - 15 апрельдән 14 октябрьгә кадәр;
- 2) кышкы чорда - 15 октябрьдән 14 апрельгә кадәр.

Күрсәтелгән сроклар, һава шартларына карап, вәкаләтле орган тарафыннан төзәтелә ала.

110. Жирлекнең торак пунктлары территориясен жыештыру түбәндәгеләрне уздыру белән башкарыла:

- 1) торак пункт, бөтен жирлек территориясен карап тоту, жыештыру буенча системалы эшләр;
- 2) вәкаләтле органның хокукый актлары нигезендә аерым массакуләм чаралар (өмәләр).

111. Жәйге чорда жирлекнең торак пункты территориясен жыештыру жирлекнең торак пункты территориясен карап тоту буенча юу, су сибү, себерү эшләрен эшләү юлы белән жирлек территориясенен пычрануын һәм тузанлануын киметү максатында башкарыла һәм түбәндәгеләрне үз эченә ала:

111.1. ясалма өслекле территорияләрне себерү (коры көннәрдә су сиптерү), яңгыр сулары канализациясе челтәрләре белән жиһазландырылган урам-юл челтәре объектларында һәм ясалма өслекле башка территорияләрдә тузаннан һәм пычрактан юу (23.00 сәгатьтән 7.00 сәгатькә кадәр механик яисә кулдан юу ысулы белән башкарыла). Юл өслекләрен, майданнарны, тротуарларны һәм башка ясалма өслекле территорияләрне юу бөтен киләткә башкарыла.

111.2. яңгыр сулары канализациясе рәшәткәләрен чистарту;

111.3. барлык территория буенча чүп жыю;

111.4. ел саен 1 июньгә кадәр кече архитектура формаларын, бакча һәм урам жиһазларын, урноларны, спорт һәм балалар майданчыкларын, бордюр, киртәләрне буяу;

111.5. яшелләндерелгән чикләнгән кулланыш һәм махсус билгеләнештәге территорияләрдән тыш, гомуми файдаланудагы территорияләрдә вакыт-вакыт үлән чабу (үлән биеклегә 15 см дан артса) һәм тәүлек дэвामында чабылган үләнне жыештыру,

111.6. яфрак коелу чорында- тәүлеккә бер тапкыр коелган яфракларны себерү һәм чыгару;

111.7. сәүдә объектлары, оешмалар һәм предприятиеләрнең территорияләрен, шул исәптән автотранспортны кую урыннарын жыештыру 8.00 сәгатьтә төгәлләнергә тиеш;

111.8. юганнан соң бордюр кырыйларын чистарту.

112. Жыелган чүп-чар, себерүдөн калган калдыктарны, кар, боз, яфрак, чабылган үлән, ботаклар билгелэнгән таләпләр нигезендә чыгарылырга тиеш.

113. Территорияләрне жыештыру өчен жаваплы оешма яфраклар коелган чорда урамнардан һәм юллардан себереп чыгара.

Яфракны агачлар һәм куакларның төбөнә күмү тыела, жылылык яратучы үсемлекләрне жылыту очрактарынан тыш.

114. Гомуми файдаланудагы территорияне кышкы чорда жыю үз эченә түдәндәгеләрне ала:

114.1. Тротуар һәм юл өслекләрен кардан, боздан һәм чүптән чистарту;

114.2. Бозлавык барлыкка килгәндә - жәяүлеләр зонасына, баскычларга ком сибү, бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртү;

114.3. язгы чорда – карны көпшәкләндерү һәм кар суларын еруны оештыру.

115. Торак пункт территориясендә башкарыла торган урып-жыю эшләренә технологиясе һәм режимнары, һава шартларына карамастан, Транспорт чараларының һәм жәяүлеләренә тоткарлыксыз хәрәкәттен тәмин итәргә тиеш.

116. Жәяүле тротуарларны, жир өсте кичүләрен, кышкы чорда баскычларны жыештыру үзгәчлекләре:

116.1. жәяүле тротуарлар, жир өсте кичүләре, баскычлар күрсәтелгән корылмаларның жәяүле өлешенә бөтен килгән кардан чистартылырга тиеш.

Чистарту вакыты кар юганнан соң тугыз сәгатәт артка тиеш.;

116.2. интенсив кар вакытында жәяүлеләр тротуарлары, баскычлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелгән һәм чистартылырга тиеш;

116.3. бозлавык килеп чыкканда, беренче чиратта баскычлар, аннары тротуарлар эшкәртелә.

Бозлавыкка каршы материалларны эшкәртү вакыты тайгак булганнан бирле дүрт сәгатәт артка тиеш;

116.4. Калдыктар һәм химик реагентлар белән пычранмаган көпшәк карны, яшел үсентеләренә саклануы һәм эрегән сулар агымын тәмин итү шартларында, газонга яки бу максатлар өчен алдан билгеләнгән урыннарда складлау рөхсәт ителә.

117. Торак пункт территориясендә рөхсәт ителми:

117.1. урамнарда, мәйданнарда, яшел үсентеләр утыртылган участкаларда, скверларда, паркларда, газоннарда, пляжларда һәм гомуми файдаланудагы башка территорияләрдә чүп-чар ташлау;

117.2. гамәлдәге законнар нигезендә бүлеп бирелгән гомуми файдаланудагы жирләр урыннарыннан читтә мемориаль кабер корылмаларын (истәлекле корылмалар, киртәләр) урнаштырырга;

117.3. әлеге максатлар өчен каралмаган урыннарда, шул исәптән муниципаль жәмәгать транспорты маршрутларының соңгы пунктларында, урамнарда, юлларда, юл читендә, машина кую урыннарында транспорт чараларын юуны, чистартуны һәм техник хезмәт күрсәтүне гамәлгә ашырырга;

117.4. биналарны һәм корылмаларны төзекләндерү элементларын, һәйкәлләрне, мемориаль такталарны, агачларны, куакларны, кече архитектура формаларын һәм башка төзекләндерү элементларын сыйдыру һәм зыян салу, шулай ук аларны үз белдәге белән үзгәртү, үзгәртеп кору һәм күчәрәп кую;

117.5. мәгълүмати-басма продукцияне ябыштыру, элү һәм асып кую, жәмәгать транспортын көтү тукталышларында, стеналарда, баганаларда, коймаларда (коймаларда) һәм бу максатларда каралмаган башка объектларда граффити куллану;

117.6. бирелгән жир кишәрлекләренә чикләреннән һәм (яисә) коймаларыннан читтә күчәрәп мөлкәтне урнаштырырга һәм сакларга;

117.7. тара, сәнәгать товарларын һәм башка сәүдә предметларын тротуарларда, газоннарда, юлларда урнаштырырга һәм өяргә;

117.8. кар, боз, чүп-чар, грунт, төзелеш һәм сәнәгать материалларын жирлек территориясендә, шул исәптән якин-тирә һәм йорт яны территорияләрендә, урамнарда, юл читләрендә, автотранспорт парковкасы мәйданчыкларында, бүтән бүленмәгән урыннарда, биналарның, корылмаларның, стационар булмаган объектларның милекчеләре һәм башка хокук ияләре тарафыннан, жир кишәрлекләрендә һәм башка хокук ияләре тарафыннан өеп кую (ташлау)

117.9. квартал эчендәге юлларны һәм тротуарларны тимер-бетон блоктар, баганалар, шлагбаумнар, корылмалар һәм башка жайланмалар урнаштыру аша үзбелдәкләлек белән ябу.

118. Әлеге Кагыйдәләренә 119.8 пунктчасында каралган предметлар һәм әйберләр ташланган (тупланган) очракта, жирлек территориясендә мондый хокук бозуларга юл куйган затлар ачыкланган хокук бозуларны бетерү буенча кичекмәстән чаралар күрә.

119. Урнаштырган, шулай ук калдыктарны, чүп-чарны, Кагыйдәләренә 119.8 п. билгеләнгән башка предметларны санкцияләнгән (билгеләнмәгән) урыннарда чыгаручылар шушы территорияне жыештыруны һәм чистартуны кичекмәстән үз исәбенә башкарырга, ә федераль законнарда каралган очрактарда - жир кишәрлегенә рекультивацияләүне үз исәбенә башкарырга тиеш.

Мондый калдыктарны һәм чүп-чарны рөхсәтсез (ачыкланмаган) урында ташлау, шулай ук рөхсәтсез

чүплекләр территорияләрен рекультивацияләү мондый калдыкларны һәм чүп-чарны жыеп чыгаруны гамәлгә ашыручы махсулаштырылган оешма тарафыннан үз көчләре белән яки тиешле оешманы жәлеп итеп башкарыла. Шул ук вакытта әлегә махсулаштырылган оешма, әгәр мондый зат калдыкларны бетергәннән, рекультивацияләгәннән, рөхсәт ителмәгән чүп-чарны һәм чүп-чарны урнаштырган (чыгаруга рөхсәт ителгән) заттан тотылган чыгымнарны каплауны таләп итәргә хокуклы.

120. Билгеләнгән тәртиптә бирелмәгән һәм муниципаль милектә булган жир кишәрлекләрендә (территорияләрдә) барлыкка килә торган чүплекләргә бетерү вәкаләтле орган тарафыннан тәмин ителә.

121. Теләсә кайсы хокукта авыл хужалыгы билгеләнешендәге жир кишәрлекләре булган гражданныр һәм юридик затлар (милекчеләр, арендаторлар, башка хужалар, кулланучылар) авыл хужалыгы продукциясен жыю һәм чыгару чорында автомобиль юлына чыкканчы (янәшәсендәге урыннарда) төяү пунктларында һава шартларына бәйсез рәвештә авыл хужалыгы продукциясен алып китүче (ташый торган) транспортның көпчәкләрен, күчәрләрен, рамнарын, һәм йөк автотранспорты төбен юуны оештырырга һәм тәмин итәргә тиешләр.

122. Катый көнкүреш калдыкларын тиешле урыннарда урнаштырылган чүп контейнерларын файдалану юлы белән халыктан жыю һәм алып китүгә гамәлгә ашыручы махсулаштырылган оешмалар, чүп контейнерлары майданчыкларын чиста һәм тәртиптә тотарга, чүп-чарны һәм тулган контейнерлардан, шул исәптән куаклар, төзелеш һәм мебель чүп-чарын, контейнерларда һәм алар янында барлыкка килгән теләсә нинди башка чүп-чарны үз вакытында чыгарырга тиеш.

123. Жирлекнең торак пункты территориясеннән кар һәм карлы-бозны чыгару жирлекнең торак пункты территориясеннән чыгарып өемләү максатларында гамәлгә ашырыла - вәкаләтле орган тарафыннан кызыксынучы (тиешле) зат мөрәжәгатә буенча бирелгән урыннар.

Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын чистарту

124. Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын (алга таба - юллар) жыештыру машиналар йөрү өлешен, тротуарларны, парковкаларны (парковка кесәләрен), жәмәгать транспортын көтү тукталышларын, ясалма юл корылмаларын пычрактан, чүп-чардан, кар һәм боздан даими чистарту чаралары комплексын үз эченә ала.

125. Язгы-жәйгә чорда юлларны жыештыру юу, су сибү, тузанны бетерү, сөртү һ. б. ны үз эченә ала. Көзгә-кышкы чорда юлларны жыештыру чүп-чар, кар һәм боз, пычрак, юлларга ком-тоз катнашмасы сибү, коры ком белән тротуарларны сибүгә күздә тоту.

126. Юл йөрү өлешен, күчәр һәм резерв полосаларын, лоток зоналарын, керү юлларын себерү (алдан бымландыру белән) көндөзгә сәгать 8.00 дән 21.00 гә кадәр башкарыла, ә магистральләр һәм транспортның интенсив хәрәкәтә булган урамнар - төнлә 23.00 дән 7.00 гә кадәр.

127. Юлның бөтен киңлеген, майданнарның ясалма каплавы, магистральләр, урамнар һәм юллар, ясалма юл корылмалары, трамвай юлларын юу төнлә (23.00 дән 7.00 гә кадәр) һәм көндөзгә (7.00 дән 23.00 гә кадәр) вакытта башкарыла.

Юлны юганда тротуарларга, газоннарга, жәмәгать транспортын көтү тукталышларына, якин урнашкан биналарның фасадларына, сәүдә объектларына су агымы белән чүп-чар себереп көртү рөхсәт ителми.

Әсә көннәрдә (һава температурасы 25 °С дан югары булганда) юлга су сиптерү 12.00 дән 16.00 гә кадәр ике сәгать интервал белән башкарыла.

128. Юл читләрендәге чүп савытларын түлөккә бердән дә ким булмаган санда, тукталыш майданчыкларында көнгә ике тапкыр чистарталар.

129. Автобусларның борылыш майданчыклары тулысы белән чүптән чистартылырга тиеш.

130. Жәмәгать транспортның соңгы борылыш майданнары биотуалетлар һәм калдыклар жыю контейнерлары белән жиһазландырыла

Жәйгә чорда майданчыклар себерелгән чүптән, пычрактан һәм тузаннын чистартыла, кышкы чорда кар чистарту һәм чыгару башкарыла, бозлавык вакытында бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртү үткәрелә.

131. Жәмәгать транспортын көтү павильоннары тузаннын, буялган һәм юылган булырга, санкцияләнгән мэгълүмати-басма продукциядән, граффитидан чистартылырга тиеш. Кышкы чорда кар чистартылырга тиеш.

Жәмәгать транспортын көтү павильоннарын жәйгә чорда-кимендә сиез тапкыр, кышкы чорда кирәк булганда жыештырырга тиеш.

132. Аерым элементлар буенча юлларны жәйгә жыештыру таләпләре:

132.1. машина йөртү өлешә төрлө пычраткыч матдәләрдән тулысынча чистартылырга һәм бөтен киңлек юарга тиеш. Көйләү линияләре белән билгеләнгән күчәр, резерв полосалар ком һәм кечкенә чүп-чардан чистартылырга тиеш;

132.2. ике метрлы лоток зоналарында грунт-ком һәм пычраклар булырга тиеш түгел. Кечкенә ком кисәкчәләре һәм төрлө вак чүп-чар белән пычрану рөхсәт ителә, алар махсус машиналарның эш циклары арасында булырга мөмкин;

132.3. тротуарлар һәм аларда урнашкан жәмәгать транспортын көтү тукталышлары комлы чүп-чардан, төрле чүп-чардан тулысынча чистартылырга тиеш.

132.4. Юл читләре эре калдыклардан һәм башка чүпләрдән чистартылырга тиеш;

132.5. Аеру полосалары бөтен өслек буенча даими комнан, балчыктан һәм вак чүп-чардан чистартылырга тиеш. Тавыштан яклау диварлары, металл киртэләр, юл билгеләре һәм күрсәткечләр елына ким дигәндә ике тапкыр юылырга тиеш

Газон формасында эшләнгән бүлү зоналары чүптән чистартылырга тиеш, үлән катламы 10-15 см артмаска тиеш;

132.6. юл кырые полосаларында үләннең биеклегә 10-15 см артмаска тиеш;

133. Кышкы юл чистарту таләпләре:

133.1. Кышкы чорда юлларны жыештыру түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) юл йөрү өлешен кардан чистарту, жәмәгать транспортын көтү тукталышларын себерү, карны өемнәргә күчерү һәм кар чыгару;

2) юлларны, тротуарларны эшкәртү, кар яву башланган һәм бозлавык барлыкка килгән вакыттан алып жәмәгать транспортының бозга каршы материаллар белән эшкәртү;

133.2. юлларны, тротуарларны, парковкаларны (парковка лотокларының) юллардагы карны, жәмәгать транспортын көтү тукталышларын кардан чистарту даими рәвештә башкарылырга тиеш;

133.3. кар яуган вакытта тротуарларда жәмәгать транспортын көтү тукталышларын чистарту тәүлегенә ике тапкыр башкарылырга тиеш. Жәмәгать транспортын, юл чатларын, жәяүлеләр кичү юлларынан, тукталышлардан кар бер көн эчендә чыгарылырга тиеш;

133.4. юлларны механикаштырылган ысул белән (жыю техникасы комплекслары) һәм кар өемнәре барлыкка килгәндә жәяүлеләр кичү урыннарында, парковкалар (парковка кесәләре), жәмәгать транспортын көтү тукталышларында кар өемнәрен таратырга кирәк;

133.5. юлларның юл өлешенән һәм аның янәшәсендәге тротуарлардан чистартылган кар киң урамнарда, мәйданнарда һәм проспектларда аеру полосасына, юл кырыена, калган урамнарда - юлның прилтоков өлешенә (юлның киңлегенә карап - урамның бер яисә ике ягыннан) күчерелә һәм валларда формалаштырыла

Юл чатларында, жәмәгать транспортын көтү тукталышларында, жәяүлеләр кичү урыннарында, яңгыр кабул итү коелары урнашкан урыннарда кар валлары чистартыла: юл чатында - киңлектә, жәмәгать транспортын көтү тукталышларында - утырту мәйданчыгы озынлыгында, жәяүлеләр кичү урыннарында - күчү киңлегендә, эмма кимендә 5 метр, яңгыр кабул итү коелары урнашкан урыннарда – 1,5 метрдан да ким түгел.

Кар өеме киңлегә 2 м артмаска тиеш.

133.6. кар беренче чиратта күперләрдән һәм юл үткәргечләрдән, жәмәгать транспорты маршрут хәрәкәте булган тар урамнардан, пассажир транспорты тукталышларынан һәм жәяүлеләр һәм транспорт чаралары жыелган башка урыннардан чыгарыла;

133.7. кар яуган вакытта юлларның юл йөрү өлешенән кар эретү станцияләренә яисә билгеләнгән тәртиптә килешенгән махсус урыннарда чыгарга тиеш, ул тәмамланганнан соң алты сәгатътән дә соңга калмыйча.

Кар эретү станцияләре яки махсус билгеләнгән урыннар машина юллары, яктырту, көнкүреш биналары һәм киртэләр белән жиһазландырыла.

133.8. юлларны жыештырганда тышкы яктырту терәкләрен, янган калканнарны, идарә итү һәм башка корылмалар, агачлар, куаклар шкафларын саклауны, шулай ук юл кырые буйлап кар жыештырганда яшел үсентеләрнең сакланышын тәэмин итәргә кирәк.

134. Экстремаль шартларда юлларны чистарту өчен вәкәләтле орган тарафыннан юлларны чистарту буенча чаралар комплексын күздә тоткан авария хәлендәге эш планы эзерләнергә тиеш.

135. Рөхсәт ителми:

135.1. жәяүлеләр йөри торган урыннарда, юлларның һәм юл йөрү юлларының юл өлешен кар, боз, квартал эчендәге машина юлларынан, ишегалды территорияләренән, предприятиеләр, оешмалар, төзелеш мәйданчыклары, 8.00 сәгатътән соң, шулай ук юл өлешен жыештыручы зат белән шартнамә булмаганда тротуарларга күчерергә һәм эттерергә;

135.2. тротуарларда бозга каршы реагент сыйфатында техник тоз һәм сыек хлор кальций кулланырга, жәмәгать транспортын көтү тукталышлары, паркларда, скверларда, ишегалларында һәм башка жәяүлеләр зоналарында һәм яшел утыртмалары булган территорияләрдә;

135.3. пычранган ком-тоз катнашмалары белән пычранган кар, шулай ук киселгән боз катнашмаларын ротор белән газоннар, чәчәк түтәлләре, куаклар һәм башка яшел үсентеләргә күчерү;

135.4. кар эретү станцияләренә яисә махсус урыннарда житештерү һәм куллану калдыклары белән пычранган кар алырга

135.5. карны билгеләнгән тәртиптә килештерелмәгән урыннарда чыгару һәм туплау

135.6. кар өмнәрен өяргә:

1) күрү өпчочмагы зонасында бер дәрәжәдә һәм тиер юл аша чыгу юлларының һәм урамнарның киселешендә;

- 2) жәмәгать транспортын көтү тукталышыннан 20 метрга якынара;
- 3) транспорт киртэләре яисә югары бордюр белән жиһазландырылган юллар участкаларында;
- 4) тротуарларда;
- 5) янәшәдәге территорияләргә (ишегалларына, квартал эчендәге машина юлларына һәм территорияләргә) керә торган урыннарда;

135.7. Юлга автотранспорт тәгәрмәчләре белән грунт һәм пычрак алып чыгу.;

135.8. грунт, чүп-чар, сүтелгән төзелеш материаллары, жиңел тару, агачларны брезент белән капланмыйча яки юлларны пычратмый торган башка материалларсыз күчереп йөртү, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм эремәләрен (шул исәптән цемент-комлы эремәне, известьле, бетон катнашмаларны) юлга, тротуарга, юл буена яки юл буена якын газон полосасына кою мөмкинлеген булдырмый торган чараларсыз күчерү.

Урып-жыю, санитария хезмәте күрсәтү һәм кешеләр күпләп ял итү урыннарын төзекләндерү

136. Кешеләрнең ял һәм массакуләм булу урыннарына керә:

1) майданнар, парклар, скверлар, бульварлар, яр буйлары, пляжлар;

2) актив ял итү һәм мавыктыргыч чаралар урыннары - стадионнар, уен комплекслары, ачык сәхнә майданчыклары һ.б.

3) сәүдә объектлары территорияләре (вакляп сату базарлары, сәүдә комплекслары, стационар булмаган вак вакляп сату чөлтәре объектлары комплекслары), жәмәгать туклануы, социаль-мәдәни билгеләнеш, көнкүреш хезмәте күрсәтү;

4) административ һәм ижтимагый биналарга, учреждениеләргә якын территорияләр.

137. Гомуми файдаланудагы майданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буен һәм башка территорияләргә жыю:

137.1. майданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буйларын жыю 23.00 сәгәттән 8.00 сәгәткә кадәр башкарылырга тиеш. Көндөз патруль жыештыру һәм калдыклар белән тутырылган чүп савытларын чистарту башкарыла;

137.2. кышкы чорда парклар, скверлар, бульварлар, яр буйлары һәм башка ял зоналары юлларын жыюда химик реагентлар булмаган карны вакытлыча өеп кую рөхсәт ителә.

138. Пляжларны жыештыру һәм санитар таләпләрдә тоту:

138.1. пляжны төп жыештыру аны япканнан соң башкарыла һәм ярны, чишенү урыннарын, яшел зоналарны һәм бәдрәфләрне жыештыру һәм дезинфекцияләүне үз эченә ала. Көндөз чүп-чар жыю һәм чүп-чар калдыклары белән тулган чүп-чар савытларын жыештыру үткәрелә.

Каты көнкүреш калдыкларын чыгару көн саен 8.00 сәгәткә кадәр башкарыла;

138.2. пляж территориясә чүп савытлары белән жиһазландырылган. Алар арасы 40 м дан артмаска тиеш;

138.3. пляжлар жәмәгать бәдрәфләре белән жиһазландырылган. Жәмәгать бәдрәфеннән коену урынына кадәр ара ким дигәндә 50 м һәм 200 м артмаган булырга тиеш;

138.4. пляжның өске катламын йомшарту, чүп-чарны бетерү, башка калдыкларны бетерү һәм комны тигезләү көн саен эшләнәргә тиеш;

138.5. йөзү өчен билгеләнгән урыннарда кер юу һәм хайваннарны юу тыела.

139. Пляжны ачу каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә килешү төзүдән башка рөхсәт ителми

140. Вакляп сату базарларын чистарту һәм санитар тоту:

140.1. вакляп сату базарлары территорияләре (алга таба-базар) төзекләндереләргә, бәдрәфләр, хужалык һәм контейнер майданчыклары, контейнерлар һәм чүп савытлары белән жиһазландырылырга, яңгыр һәм эрегән сулар агымы өчен каты катламаннар һәм авышлыклар, шулай ук суүткәргеч һәм канализация булырга тиеш;

140.2. базар территориясен һәм аның тирәсендәге территорияне төп жыештыру ябылганнан соң башкарыла. Көндөз каты көнкүреш калдыклары белән тутырылган чүп савытларын чистарту башкарыла;

141. елның жәйге чорында базар территориясендә атна саен дымлы жыештыру мәжбүри рәвештә башкарыла;

142. базар территориясә 40 кв. метр майданга бер исәбеннән чүп савытлары белән жиһазландырыла, өстәвенә, алар арасы линия буенда 10 метрдан артмаска тиеш;

143. Каты көнкүреш калдыкларын, башка калдыкларны чыгару һәм урнаштыру буенча махсус оешма белән килешү төзүдән башка гражданның, оешманың, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре, киосклар, сәүдә палаткалары һәм павильоннар, суыткыч-сәүдә жиһазлары, базар территориясендә һәм аның белән якын-тирәдә урнашкан башка сәүдә нокталары эшчәнлегә рөхсәт ителми.

Гражданның һәм юридик затларга бу максатлар өчен билгеләнгән тәртиптә билгеләнмәгән урыннарда жирлек территориясендә теләсә нинди предметлар һәм әйберләр һәм теләсә нинди ысуллар белән урам сәүдәсен гамәлгә ашыру тыела.

144. Сәүдә һәм (яки) жәмәгать туклануы объектларын чистарту һәм санитар тоту.
145. сәүдә һәм (яки) жәмәгать туклануы объектлары территорияләрен һәм яқын-тирә территорияләрне тулысынча жыештыру тәүлегенә ким дигәндә ике тапкыр башкарыла (иртән һәм кичен). Көндөз патруль жыештыру һәм калдыклар белән тутырылган чүп савытларын чистарту башкарыла;
146. сәүдә һәм (яки) жәмәгать туклануы объектларына керү урынында ким дигәндә ике чүп савыты билгеләнә;
147. вакытлыча урам сәүдәсе урыннарында 10 метр радиуста тирә-юнь территорияләрен жыештыру үткәрелә.;
148. калдыкларны чыгару тәэмин ителә.
149. Башка сәүдә мәйданчыклары территорияләрен, стационар булмаган ваклап сату чөлтәре объектлары комплексларын, социаль-мәдәни билгеләнештәге объектларны чистарту ябылганнан соң башкарыла, ағымдагы чистарту көн дәвамында башкарыла. Көн саен каты көнкүреш калдыкларын чыгару тәэмин ителә.
150. Ял итү урыннарын һәм кешеләрнең күпләп булу урыннарын төзекләндерү:
- 150.1. кешеләрнең ял итү һәм күпләп тору урыннары территориясендә төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә каты катлам (плитка белән асфальт рәвешендә), өслекләрне тоташтыру элементлары, яшелләндерү, эскәмияләр, чүп өчен кече контейнерлар, урам техник жиһазлары, яктырту жиһазлары, архитектура-декоратив яктырту жиһазлары, мәгълүмат йөртүчеләр, яшелләндерү участкаларын саклау элементлары (металл киртәләр, махсус каплау төрләре һ. б.);
- 150.2. пляжлардан кала, кешеләрнең ял итү һәм күпләп тору урыннарының барлык территорияләрендә каты каплау яки үләннәр яки яшел үсентеләр белән үсемлек туфрагы булырга тиеш;
- 150.3. ял итү һәм кешеләр күпләп йөри торган урыннардагы яшелләндерү участкаларын чәчәк түтәлләре, газоннар, ялгыз, төркөмле утырту, вертикаль, күпъяруслы, мобиль яшелләндерү формалары итеп проектларга кирәк;
- 150.4. кешеләрнең ял итү һәм күпләп тору урыннары бәдрәфләр урнаштыру һәм тоту таләпләрен үтәп жиһазландырылган һәм эшли торган бәдрәф кабиналары белән тәэмин ителергә тиеш;
- 150.5. пычранган саен фонтаннарны, буаларны, елга ярларын кешеләр күпләп ял итә торган урыннар территорияләрендә чистарту башкарылырга тиеш;
- 150.6. масса күләм чаралар уздырганда аларны оештыручылар чараның үткәрү урынын, аның янәшәсендәге территорияләрне жыештыруны һәм бозылган төзекләндерүне торгызуны тәэмин итәргә тиеш. Чараны уздыру урынын, аның янәшәсендәге территорияләрне жыештыру һәм бозылган төзекләндерүне торгызу тәртибе чараны үткәрүгә тиешле рөхсәтне билгеләнгән тәртиптә алу стадиясендә билгеләнә.
151. Ял итү һәм кешеләрнең күпләп булу урыннары территорияләрендә рөхсәт ителми:
- 151.1. контейнерны һәм сәүдә жиһазларын моның өчен булмаган урыннарда сакларга, тупларга;
- 151.2. территорияне житештерү һәм куллану калдыклары белән пычратыгыз;
- 151.3. автотранспорт чараларын юу һәм ремонтлау, ягулык-майлау сыеклыкларын агызу;
- 151.4. автостоянкалар, гаражлар, аттракционнар оештыру, билгеләнгән тәртипне бозып реклама конструкцияләрен урнаштыру;
- 151.5. газоннар, табигый һәм ясалма яшелләндерү объектларына зыян салу;
- 151.6. кече архитектура формаларын зарарларга һәм аларны билгеләнгән урыннардан күчерергә;
- 151.7. өстәлләрдә һәм эскәмияләрнең кырыйларында утырырга;
- 151.8. сыек продуктларның калдыкларын, квас һәм сыра цистерналары сатуратор жайланмаларыннан суны, тротуарларга, газоннарга һәм юлларга агызырга;
- 151.9. автотранспорт чараларының түләүле стоянкаларын законсыз оештырырга;
- 151.10. Стационар булмаган объектларны үз белдеге белән урнаштыру;
- 151.11. тротуарларның асфальт-бетон өслеген, янәшәдәге яшел зоналарның бөтенлеген һәм территорияләрне төзекләндерүнең башка элементларын бозарга;
- 151.12. территориядә сәүдә-суыткыч жайланмасы куярга;
- 151.13. каты көнкүреш калдыкларын халыктан каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен билгеләнгән контейнерларга (бункерларга), калдыкларны идарәче оешмалар белән каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен контейнерларга (бункерларга) килешмичә жыярга;
- 151.14. тимер-бетон блоklar, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, корылмалар һәм башка жайланмалар урнаштырып тротуарларны үз белдеге белән ябу;
- 151.15. сәүдә объекты чикләреннән тышка товарны куйярга.
- 151.16. учак ягарга, шул исәптән ачык уттан файдалануны күздә тоткан чаралар уздырырга, мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә жылылык белән эшкәртү өчен башка жайланмалар кулланырга;
- 151.17. Эре мөгезле терлекләрен, сарыкларны, кәжәләрен, йорт кошларын көтү, йөртү.

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен жыештыру, карап тоту һәм төзекләндерү

152. Йорт яны территориясен жыештыру:

145.1. жыештыру түбэндөгө эзлеклелектә үткәрелергә тиеш: тротуарларны, жәяүлеләр өчен юлларны (бозлавык һәм тайгаклык очрагында - ком чүбе), ә аннан соң ишегалды территорияләрен жыештыру;

145.2. кар яву вакытындагы кар чистартудан тыш, 8.00 сәгаткә кадәр жыялар.

Көндөзгә вакытта машиналар тизлегә 4 км/сәг. булганда жыюны механикалаштырырга мөмкин.

153. Жәйге жыештыру:

153.1. йорт яны территорияләрен жәйге жыештыру: себерү, юу яисә су сибү - махсус машиналар ярдәмендә - күбесенчә иртә, иртәнге һәм соңрак, кичке сәгатләрдә, башкарылырга тиеш;

153.2. тротуарлар юуны бары тик ачык тротуарларда гына (алар прилотка полосасы белән чиктәш) һәм биналардан урамның машина юлына таба юнәлештә генә башкарырга кирәк;

153.3. эссе вакытта тротуарларга су сиптерү кирәк булган саен башкарылырга тиеш, ләкин тәүлегенә кимендә ике тапкыр.

154. Кышкы жыештыру:

154.1. түбәләрдә жыела торган кар үз вакытында жиргә ташланырга, ә киң тротуарларда - валларга формалашырга тиеш;

154.2. чистартыла торган кар тротуарлардан машина юлының алгы өлешенә, ә ишегалларында вакытлыча төзелә торган урыннарда күчәргә, аннары жирлек территориясенә чыгарылырга тиеш;

154.3. квартал эчендәге юллардан күчерелгән карны борт ташына параллель урнашкан өемнәргә салырга яисә, кагыйдә буларак, ротор кар чистартучылары ярдәме белән юл буена салырга, ә аннары жирлек территориясенә ташырга кирәк;

154.4. Урамнарның машина юлыннан газлар белән аерылган 6 м дан артык киңлектәге тротуарларда карны тротуар уртасына күчәргә рөхсәт ителә;

154.5. карны өемнәргә салу эшләре тротуарларда кар яву вакытынан алты сәгаттән дә соңга калмыйча, ә калган территорияләрдә 12 сәгаттән дә соңга калмыйча төгәлләнергә тиеш;

154.6. квартал эчендәге юллардан күчерелгән карны борт ташына параллель урнашкан өемнәргә һәм өемнәргә салырга яисә, кагыйдә буларак, ротор кар чистартучылары ярдәме белән юл буена салырга, ә аннары жирлек территориясенә ташырга кирәк;

154.7. 6 м дан артык киңлектәге тротуарларда, урамнарның машина юлыннан газлар белән аерылып, карны тротуар уртасына алга таба юк итү өчен жибәергә рөхсәт ителә;

154.8. Ишегалларда, квартал эчендәге юлларда, газларда һәм ирекле территорияләрдә, жәяүлеләрен ирекле хәрәкәтенә һәм автотранспортның йөрүенә комачауламый торган пычрак тоз катнашмалары белән жыеп алынмаган карны, вәкаләтле орган рөхсәте белән, яшел утыртмаларны һәм кар суларын аерып алуны тәэмин иткәндә, юлларда, газларда һәм ирекле территорияләрдә берләштерергә рөхсәт ителә.;

154.9. тротуарларны кулдан жыештырганда һәм квартал эчендәге юлларны жыештырганда кар тулысы белән жыештырылырга тиеш. Камилләштерелгән капламнар булмаганда кар өслеккә кадәр чистартылырга тиеш.

154.10. юл капламаларында бозлану барлыкка килгәндә, ком-тоз катнашмасы белән эшкәртү бүлүчеләр ярдәме белән 0,2 - 0,3 кг/м нормасы буенча башкарылырга тиеш.;

154.11. ватылган боз кисәкләре кырыйга өелеп куелырга яисә себерелергә тиеш, алар грунтка, агач асларына яисә газонга эләкмәскә тиеш.

155. Яз житкәч гамәлгә ашырыла:

155.1. Кар суларын нормаль чыгару өчен таләп ителә торган урыннарда су агып китүне тәэмин итү өчен, суларны юдырту һәм канауларны чистарту;

155.2. Кар суларын системалы рәвештә яңгыр сулары ливневкаларына кудыру;

155.3. кар эреп беткәннән соң ишегалды территорияләрен кар һәм боз калдыкларыннан, чүп-чардан чистарту.

156. Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен тоту:

күпфатирлы йортның йорт яны территориясен (алга таба - йорт яны территориясе) карап тотуны үз эченә түбәндәгеләрне ала:

1) даими жыештыру;

2) яңгыр суларын кабул итә торган коеларны, дренажларны, лотокларны, үрелгән торбаларны ремонтлау һәм чистарту;

3) инженер челтәрләренең смотр коеларына, янғын сүндерү су белән тәэмин итү чыганакаларына (гидрантларга, сулыкларга һ.б.) каршылыксыз үтеп керүне тәэмин итү;

4) каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны жыю һәм алып китү;

5) яшелләндерү һәм булган яшел утыртмаларны карау;

6) кече архитектура рәвешләрен карап тоту, агымдагы һәм капитал ремонтлау.

157. Барлык төр калдыклар контейнерлар һәм бункерларга жыелырга тиеш, алар су үткәрми торган өслекле контейнер майданчыларында урнаштырыла, каты көнкүреш калдыкларын туплау нормалары нигезендә кирәкле күләмдә жыелырга тиеш.

- 158.** Күпфатирлы йортларда яшәүче гражданныр бурычлы:
- 158.1.** йорт яны территорияләрендә чисталык һәм тәртип сакларга;
- 158.2.** каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны махсус контейнерларга һәм йорт яны территорияләрендә урнашкан махсус мәйданчыкларга гына урнаштырырга.
- 159.** Идарәче оешмалар тәэмин итәргә тиеш:
- 159.1.** йорт яны территорияләрен 8.00гә кадәр һәм көн дэвамьнда - чисталыкны саклап калу;
- 159.2.** каты көнкүреш калдыклары өчен контейнерлар урнаштыру, ә анализланмаган биналарда - моннан тыш, сыек көнкүреш калдыклары өчен жыентыклар урнаштыру;
- 159.3.** расланган график нигезендә каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны чыгару;
- 159.4.** расланган график нигезендә каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны чыгару;
- 159.5.** контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер мәйданчыкларын, аларга килү юлларын чиста һәм төзек хәлдә тотуга ярдәм итәргә, ә контейнер мәйданчыкларын, чүп-чарны һәм калдыкларны вакытында алып китүне билгеләнгән тәртиптә чүп-чар жыюны һәм алып китүне башкаручы оешма гамәлгә ашыра;
- 160.** подъездларга керү юлларында чүп савытлары, эскәмияләр урнаштыру һәм аларны вакытында чистарту;
- 161.** территорияне сезонлы эксплуатацияләүгә эзерләү, шул исәптән суның агып чыгуын тәэмин итү өчен суны юдырту һәм чистарту, кар суларының люкларга һәм коега даими рәвештә куылуы, кар эрегәннән соң территорияне чистарту һәм кирәкле башка эшләрне башкару;
- 162.** тайгак участкаларны ком-тоз һәм (яисә) махсус бозлавыкка каршы катнашмалар белән эшкәртү;
- 163.** яшел үсентеләрне һәм газоннарны саклап калу һәм квалификацияле карау;
- 164.** Караңгы төшкәч тышкы яктырту чараларын төзек хәлдә тоту һәм аларны кабызу, таң атып, сүндерү.
- 165.** Йорт яны территориясендә (һәм аңа якын территориядә) рөхсәт ителми:
- 165.1.** яфракларны, калдыкларның теләсә нинди төрләрен һәм чүп-чарны яндырырга;
- 165.2.** хужалык мәйданчыгыннан тыш эчке киём, киём-салым, келәмнәр һәм башка предметлар элү
- 165.3.** контейнер мәйданчыкларына керү юлларын ябарга;
- 165.4.** урамнарның һәм юлларның юл өлешендә, тротуарларда, газоннарда һәм яшел зоналарда контейнерлар (бункерлар) урнаштырырга;
- 165.5.** билгеләнгән тәртипне бозып йорт яны территорияләренең коймаларын үз белдеге белән урнаштырырыга;
- 165.6.** үз белдеген белән ишегалды корылмалары төзү;
- 165.7.** йорт янындагы территорияне металл лом, көнкүреш һәм төзелеш калдыклары һәм материаллар, шлак, зола һәм житештерү һәм куллану калдыклары белән капларга, тараны кушарга һәм сакларга;
- 165.8.** калдыкларны һәм чүп-чарны ташларга;
- 165.9.** автотранспорт чараларының түләүле стоянкасын оештырырга;
- 165.10.** тимер-бетон блоклар, баганалар, киртәләр, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка жайланмалар кую юлы белән квартал өчендәге машина юлларын үз белдеген белән ябарга;
- 165.11.** автомашиналар юу, ягулык һәм майлар агызу, тавыш сигналларын, тормоз һәм двигательләрне көйләү;
- 165.12.** кешеләр сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясый торган теләсә нинди эшләр башкарырга;
- 165.13.** сәүдә һәм жәмәгать туклануының теләсә нинди предприятияләрен, шул исәптән палаткаларны, киоскларны, ларькаларны, мини-базарларны, павильоннарны, жәйге кафеларны, житештерү объектларын, автомобильләрне, көнкүреш техникасын, аяк киёмнәрен, шулай ук кунак бүлмәләреннән тыш, автостоянкаларны урнаштырырга.;
- 165.14.** йорт яны территориясенен эчке юллары буйлап транспорт транзит хәрәкәтен гамәлгә ашырырга;
- 165.15.** учак ягу, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар уздыру, мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә жылылык белән эшкәртү өчен башка жайланмалар куллану;
- 165.16.** йөк ташучы автотранспорт чараларын йорт яны территориясендә (һәм янәшәсендәге территориядә, жирлекнең торак пункты территориясендә теләсә кайсы урында) 3,5 тоннадан артык йөк ташу машинасы, шундый йөк автомобильләре автотранспорт чараларының, автобусларның, тракторларның һәм башка, шул исәптән махсус эре габаритлы транспорт чараларының прицепларын урнаштырырга һәм урнаштырырга;
- 165.17.** мөгезле эре терлекләрне, сарыкларны, кәжәләрне, йорт кошларын, шул исәптән подвалларда, балконнарда, сарайларда, гаражларда, башка корылмаларда тоту (тоту, үрчетү), шулай ук йорт хайваннарын йорт яны һәм аның янәшәсендәге территорияләрдә теләсә нинди йорт хайваннарын чыгару һәм йөртү тыела.
- 166.** йорт яны территорияләрен яшелләндерү:
- 166.1.** Йорт яны территорияләрен яшелләндерү, яшел утыртмаларның сакланышы әлегә Кагыйдәләренен

- 170 - 175 пунктлары таләпләре нигезендә идарәче оешмалар тарафыннан тәэмин ителә;
- 167.** йорт яны территориясен яшелләндергәндә торак йортларның стеналарыннан алып усак диаметрлы агач кәүсәләренә күчәренә кадәр 5 м дан да ким булмавын исәпкә алырга кирәк. Зуррак агачлар өчен ара 5 м дан артык, куаклыклар өчен - 1,5 м булырга тиеш. Куаклыкларның биеклеге беренче каттагы тәрәзә уемының аскы почмагынан артмаска тиеш.
- 168.** Идарәче оешмалар түбәндәгеләрне тәэмин итәргә тиеш:
- 168.1.** Яшел утыртмаларны саклау;
- 168.2.** жәй көннәрендә һәм коры көннәрдә газларга, чәчәкләргә, агачларга һәм куакларга су сибү;
- 168.3.** төзелеш материаллары, ком, чүп-чар, кар, боз сколары һәм башка шундыйлардан башка газларның сакланышы һәм бөтенлеге;
- 168.4.** агач һәм куакларны яңа утырту, юллар чөлтәрен үзгәртү һәм жиһазларны билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проектлар буенча гына яңадан планлаштыру, агротехник шартларны үтәү белән.
- 169.** Йорт яны территориясен төзекләндерү:
- 169.1.** һәр йортның территориясендә, кагыйдә буларак, түбәндәгеләр булырга тиеш:
- 1) кер юу, киём, келәм һәм көнкүреш әйберләрен чистарту өчен хужалык мәйданчыгы;
 - 2) өлкәннәр өчен ял итү мәйданчыгы;
 - 3) балалар өчен жәйге һәм кышкы ял өчен яшелләндерү һәм кирәкле кече архитектура формалары жиһазлары булган балалар уен мәйданчыклары һәм спорт мәйданчыклары.
- 170.** Хужалык мәйданында кер юу жайланмасы, киём киптерү штангалары, элгечләр, ком тартмасы, чүп савыты, эскәмияләр булган баганалар булырга тиеш. Корылманы кирпеч белән сакларга кирәк. Мәйданчыклар, ял итү урыннары жиһазлары элементларын урнаштыруны һәм төзекләндерүне билгеләнгән таләпләр нигезендә башкарырга кирәк.
- 171.** Әгәр участокның территориясе зурлыгы рөхсәт итсә, участок чикләрендә эт йөртү өчен мәйданчык булырга мөмкин.
- 172.** Йортларның подъездлары каршындагы мәйданчыклар, юллар һәм жәяүлеләр юллары каты өслекләргә ия булырга тиеш. Каты каплаулар урнаштырылганда эретелгән һәм яңгыр суларының иреккә агымы мөмкинлеге каралган булырга тиеш.
- 173.** Торак йортларга салынган жәмәгать урыннарында йортның торак өлешеннән аерылып торган подъездлар булырга тиеш, шул ук вакытта персоналның жиңел автотранспорт тукталышы ишегалды территориясеннән читтә урнашырга тиеш. квартал эчендәге территорияләрдә кешеләренә тоткарлыксыз хәрәкәт, шулай ук урып-жыю һәм махсус техниканы тәэмин итәргә кирәк.
- 174.** Торак йорт ишегалды ягыннан материал, продукция йөкләү рөхсәт ителми, анда тәрәзәләр һәм фатирларга керү урыннары урнашкан. Йөкләнешне тәрәзәләре булмаган торак йортлар торчаларыннан, жир асты тоннельләреннән яки ябык дебаркадерлардан, юл ягыннан башкарырга кирәк.
- 175.** Квартал эчендәге территорияләрдә транспорт чараларын урнаштыру кешеләренә тоткарлыксыз хәрәкәт, шулай ук урып-жыю һәм махсус техниканы тәэмин итәргә тиеш.

Индивидуаль торак төзелеше территорияләрен жыештыру һәм карап тоту

- 176.** Торак йортлар хужалары әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән тәртиптә жир кишәрлеген һәм аның янындагы территорияне көндәлек жыештыралар (шул исәптән кар һәм басулардан).
- 177.** Шәхси торак төзелеше территориясендә рөхсәт ителми:
- 177.1.** кар көрәргә, чүп ташларга, шлак ташларга, йорт биләмәсе территориясенә сыек көнкүреш калдыкларын агызырга;
- 177.2.** Ишегалды һәм аның янындагы территориядән чистартылган кар һәм бозны юлларның һәм юл йөрү юлларының бер өлешенә күчәргә яисә эттерергә
- 167.3.** йорт биләмәләре чикләреннән читтәге киртәләр урнаштырырга;
- 167.4.** яфракларны, калдыкларның һәм чүп-чарның теләсә нинди төрләрен йорт биләмәләре территорияләрендә яндырырга;
- 167.5.** күмер, тара, утын, эре габаритлы калдыклар, төзелеш материаллары төзәргә, тирес, печән (салам), жом һәм йорт хайваннары өчен башка чимал, чүп-чар, йорт биләмәләре территориясе артына урнаштырырга;
- 167.6.** йорт биләмәләре территориясендә транспорт чараларын юарга;
- 167.7.** йорт биләмәләре территориясе өчен ишегалды корылмалары төзәргә, чүп-чар чокырларын төзекләндерергә, шулай ук урамга (чокырларга, канауларга, якин-тирә территорияләргә) пычрак һәм сыек көнкүреш калдыклары агызырга;
- 167.8.** әлеге территорияне үтеп керүне тоткарлый торган яисә махсус транспортны һәм урып-жыю техникасын үтеп керүне тоткарлый торган киртәләргә урнаштыру
- 167.9.** территорияне төзекләндерү элементларын жимерү һәм бозу, сулыкларны чүпләү;
- 167.10.** йорт биләмәсе артында комплектланган (төзек булмаган) транспорт чарасын саклау;
- 167.11.** калдыклар белән тирә-юньне чүпләү;

167.12. 3,5 тоннадан артык йөк ташый торган йөк автотранспорт чаралары, шундый йөк автомобильләре автотранспорт чараларының, автобусларның, тракторларның һәм башкаларның, шул исәптән махсус эре габаритлы транспорт чараларының, тагылмаларын йорт биләмәләре (жирлек территориясендәге теләсә кайсы урыннарда) артындагы машина кую урыннарын урнаштырырга һәм урнаштырырга;

167.13. мөгезле эре терлек, сарык, кәжә, кош-корт асрау, хужалары яки ышанычлы затлар озатуыннан башка, шулай ук күрсәтелгән йорт хайваннарын юлларда, автомобиль юлларына бүлеп бирелгән полосаларда, яшелләнделгән теләсә нинди территорияләрдә, тротуарларда, автостоянкаларда, парковка территорияләрендә һәм сәүдә, сәнәгать, төзелеш, ижтимагый объектлар һәм биналар янындагы территорияләрдә, шулай ук жир участкаларында тоту (көтү) әлеге объектларның участкаларында көтү һәм йөртү.

V. Территорияне төзекләндерү элементларына таләпләр

178. Территорияне төзекләндерүнең аерылгысыз компонентлары булган территорияне төзекләндерү элементлары булу гамәлдәге законнар таләпләре нигезендә проект документларында эшләнәргә һәм каралырга тиеш.

Мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан территорияне төзекләндерү элементларына проект документациясе мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендәге вәкаләтле органнар белән килештерелә.

Озын яисә даими файдаланудагы территорияне төзекләндерүнең стационар элементлары аларны кулдан күчерү мөмкинлеген булдырмас өчен ныгытылырга тиеш.

179. Төзекләндерү элементларының эчтәлеген, аларны торгызу һәм ремонтлау эшләрен дә кертеп, төзекләндерү элементлары хужалары башкара.

Яшелләнделерү

180. Яшел утыртмалар территорияне төзекләндерүнең мәжбүри элементы булып тора.

Төзекләндерү эшләрен башкарганда гамәлдәге яшел утыртмаларны мөмкин кадәр күбрәк саклап калу кирәк.

181. Жирлек территориясендә ике төрле яшелләнделерү кулланылырга мөмкин: стационар-үсемлекләргә грунтка утырту һәм мобиль-үсемлекләргә махсус күчмә савытларга утырту (контейнерлар, вазоннар һ.б.).

Стационар һәм мобиль яшелләнделерү архитектура -андшафт объектларын (газоннар, бакчалар, чәчәк түтәлләре, куаклар һәм агачлар белән майданчыклар һ.б.) рельефның табигый һәм ясалма элементларында, түбәләрдә (түбә яшелләнделерү), биналарның һәм корымаларның фасадларында (вертикаль яшелләнделерү) төзү өчен файдаланыла.

182. Яшелләнделерү объектларын карап тоту-бу яшел үсентеләргә һәм яшелләнделергән территорияләргә төзекләндерү элементларын карау, зур булмаган деформацияләргә һәм күләмле корымаларның конструктив элементларына зыян китерү, шулай ук жәйге һәм кышкы чорда күчмә кече формаларны жыештыру эшләре комплексы

183. Яшелләнделерү объектларында эшләр башкаруга таләпләр:

183.1. яшелләнделерү объектлары янындагы төзелеш майданнарын оештырганда проектта саклана торган яшел үсентеләргә бөтенлеген саклап калу, түбән һәм киң кроннарны кисәкчәләргә кисү, агач кәүсәләрен саклау, куакларның тажларын бәйләү, транспорт чаралары һәм башка техника янында урнашкан үсемлекләр астындагы шагыл урыннарны туфракка туфракны шагыл белән тутыру өчен чаралар күрергә кирәк туфракның кысылуы турында кисәтү;

183.2. территорияне вертикаль планлаштыру, жир асты коммуникацияләрен салу, юлларны, керү юлларын һәм тротуарларны төзекләндерү эшләре яшелләнделерү башланганчы тәмамланырга тиеш

183.3. туфракның бозылуы белән бәйле ремонт, төзелеш һәм башка эшләргә башкарганда, яшелләнделерүдә киләчәктә куллану өчен, туфракның уңдырышлы катламын чыгарырга һәм сакларга кирәк. Югарыда күрсәтелгән эшләр тәмамлангач, бозылган жир кишәрлекләрен һәм үсентеләргә торгызырга кирәк. Реставрация эш житештерү проектында булырга тиеш;

183.4. яфрактарны һәм үләнне компостлаштыру яки билгеләнгән тәртиптә чыгару белән өемнәргә жыярга кирәк.

184. Яшел урыннар хужалары:

184.1. яшел утыртмаларның сакланышын квалификацияле карауны тәэмин итү;

184.2. жәйге чорда коры һава торышында газоннарга, чәчәклекләргә, агач-куакларга су сибү;

184.3. газоннарның сакланышын һәм бөтенлеген тәэмин итәләр

184.4. агач, куак һәм үсемлекләргә утырталар һәм күчереп утырталар, шулай ук юллар, майданчыклар, газоннар челтәрләрен планлаштыруны вәкаләтле орган белән килештерелгән эшләнгән проектлар буенча гына үзгәртәләр.

184.5. яшелләнделерү объектларында сулыклар булса, аларны чиста тоталар һәм кимендә 10 елга бер

мәртәбә чистарталар;

185. Яшеллэндерелгән территорияләрдә рөхсәт ителми:

- 185.1.** аларның эшләвен һәм хезмәтен тээмин итү өчен эшлэнгән биналардан кала төзелеш корылмалары урнаштыру
- 185.2.** үзбелдеклек белән куак-агачларны кисү, газон һәм чәчәклекләргә бетерү;
- 185.3.** ял итү һәм уеннар өчен бакча, сквер, парк мемориаль зоналары газоннарында, гомуми файдаланудагы яшеллэндерү объектлары булган бульварларда урнаштырга;
- 185.4.** моның өчен махсус билгелэнгән урыннардан тыш яшеллэндерү объектларында чаңгы һәм чана шуу
- 185.5.** агачларга һәм башка яшел үсентеләргә гамаклар, таганнар, турниклар, киём киптерү бауларын асып куярга, агачларга реклама һәм башка мәгълүмати щитлар, табличкалар, объектларга хәрәкәт юнәлешләре күрсәткечләре, афишалар, игъланнар, агитация материаллары, техник конструкцияләр, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмат белән тээмин итү чараларын элү;
- 185.6.** стационар булмаган объектларны, шулай ук юл сервисы объектларын билгеләргә, шул исәптән ел вакытына карамастан, автостоянкалар һәм парковкалар урнаштырырга
- 185.7.** чүпне, калдыкларны, бозлавыкка каршы һәм башка зарарлы материалларны, төзелеш материалларын, шулай ук боз кисәкләрен, реагентлы карны өеп кую;
- 185.8.** бакчалар өчен казулар;
- 185.9.** газон һәм чәчәклекләрдә йорт хайваннарын йөртү;
- 185.10.** утыртмаларга кар ташлауны булдырмый торган роторлы кар жыештыру машиналарын куллану ;
- 185.11.** яфракларны, үләнне, ботакларны яндыру, шулай ук аларны су жибәрү жайланмаларына себереп төшерү;
- 185.12.** юлны себереп һәм чүпне газоннарда ташлау;
- 185.13.** учак ягу, шул исәптән ачык ут куллануны үз эченә алган чаралар үткөрү, мангалалар һәм ачык ут ярдәмендә ризыкны жылылык белән эшкәртү өчен башка жайланмалар куллану;
- 185.14.** сок, смола алу өчен агач кәүсәләрен кисү, аларга башка механик зыян салу;
- 185.15.** территорияне төзекләндерү, жирлек территориясендә чәчәк түтәлләре ясау өчен калдыклар, шул исәптән автомобиль покрывкалары куллану;
- 185.16.** күпчеллек чәчәкләр утыртылган жир кишәрлекләреннән кар чыгару, шулай ук салкынга чыдам булмаган үсемлекләр утыртылган участокларны кардан ачу
- 185.17.** югары санитар таләпләр куелган урыннардан тыш (чүп контейнерларына, жәмәгать бәдрәфләренә якин һ. б.) торак пункт территорияләрендә агач кәүсәләрен агартырга;
- 185.18.** яшеллэндерелгән территорияләрдә урнашкан скульптураларны, эскәмияләргә, коймаларны, чүп савытларын, балалар һәм спорт жиһазларын бозарга;
- 185.19.** агач тамырларын кәүсәдән 1,5 м ераклыкта ачу һәм агач муентыгын жир яки төзелеш калдыклары белән каплау;
- 185.20.** . гомуми файдаланудагы урыннарда жирлек территориясендә агач кисү вәкаләтле орган карары буенча гына, тиешле оешманы жәлеп итеп гамәлгә ашырыла, ә башка урыннарда – мондый урыннарны карап тоту, төзекләндерү һәм чистарту вәкаләтле органның язмача рөхсәте белән.

Коймалау

186. Коймаларны урнаштыру төзекләндерү өчен өстәмә элемент булып тора..

187. Коймалар түбәндәгечә аерылып тора :

- 1) билгеләнеше буенча (декоратив, саклау, аларның туры килүе);
- 2) биеклек буенча (түбәннәр- 1,0 м га кадәр, уртача- 1,1 - 1,7 м, биекләр - 1,8 - 3,0 м);
- 3) материал төре буенча (металл, агач, тимер-бетон һ.б) ;
- 4) күз карашы өчен сизгерлек дәрәжәсе (үтә күренмәлеләр, тоташ);
- 5) стационар дәрәжәсе буенча (даими, вакытлыча, күчмә) һ.б.

Киртәләргә проектлау гамәлдәгә дәүләт стандартлары, сертификатланган эйберләр каталоглары, аларның урнашуына һәм билгеләнүенә карап индивидуаль проектлар буенча гамәлгә ашырыла

Киртәләргә проектлау аларның урнашуына һәм билгеләнүенә карап, гамәлдәгә дәүләт стандартлары, сертификатланган эйберләр каталоглары, индивидуаль проектлау проектлары буенча башкарыла

Киртәләргә проектлау аларның урнашуына һәм билгеләнүенә карап, гамәлдәгә дәүләт стандартлары, сертификатланган эйберләр каталоглары, индивидуаль проектлау проектлары буенча башкарыла.

188. Мәдәни мирас объектлары территорияләрен коймалау элгә территорияләргә өчен билгелэнгән шәһәр төзелеш регламентлары нигезендә башкарылырга тиеш.

Ижтимагый, торак, рекреацион билгеләнештәгә территорияләрдә сангырау һәм тимер-бетон коймаларны проектлау рөхсәт ителми.

Сәнәгать, махсус территорияләргә киртәләргә декоратив тимер-бетон панельләрдән эшләнәргә мөмкин.

Коймаларның урта һәм югары төрләрен проектлаганда жир асты корылмалары белән кисешү

урыннарында ремонт яки төзелеш эшләрә башкарырга мөмкинлек бирә торган коймалар конструкцияләре каралган.

Агачлар интенсив жәяүлеләр хәрәкәте зонасында яки төзелеш һәм реконструкция эшләрә башкару зоналарында үскән очракта, яклауның башка төрләрә булмаганда, 0,9 м һәм аннан да күбрәк диаметрлы саклагыч коймалар, 0,8 м диаметрлы һәм аннан да күбрәк яшенә, агач токымнарына һәм башка характеристикаларга бәйле рәвештә саклау корылмаларын күз алдында тотарга кирәк.

Яшелчә бакчалары, шәхси торак төзелешендә туры килә торган жир кишәрлекләрен каплау 1,0 м дан алып 2,0 м га кадәр биекләктә, челтәр, рәшәткә, яки жилне үтеп чыгу (вентиляция) белән тәмин ителсән өчен челтәр коймалары белән тоташ киртәләренә берләштерергә рөхсәт ителә.

Жирлектә индивидуаль торак төзелеше территориясендә төзелеш төзүче тарафыннан төзелә торган индивидуаль торак йорт тәрәзәләреннән (катлар санына бәйсез рәвештә) йорт биләмәләренә күрше ишегалларын күзәтү каралмаслык итеп тәмин ителә.

Жир өсләрен ябу

189. Жир өсләрен ябуны жирлек территориясендә имин һәм уңайлы хәрәкәт итү шартлары тәмин итә, шулай ук торак пунктта урнашкан төзелешнең архитектур йөзен формалаштыра.

Төзекләндерү максатларында түбәндәге катламнар билгеләнә:

1) каты (капиталь) капламалар - асфальтобетон, цементобетон, Табигый Таштан ясалган монолит яки жыелма капламалар;

2) табигый яки ясалма буш материаллардан ясалган йомшак (капиталь булмаган) капламалар (шул исәптән ком, вак таш, гранит чөчү, керамзит, резин ватылу), табигый хәлдә, коры катнашмаларда, кысылган яки бәйләү материаллары белән ныгытылган;

3) үлән катламын эзерләүнең һәм утыртуның махсус технологияләре буенча башкарыла торган газон катламнары;

4) катнаш өсләкләр - өсләкләрнең үрелмәләрен тәшкит итүче өсләкләр (рәшәткә плитәсе яки газонга баткан газ рәшәткәсе яки йомшак өсләк).

190. Каплау төрләрен сайлап алуны аларның максатчан билгеләнеше нигезендә башкарырга кирәк:

1) каты – мөмкин булган чик йөкләнешләренә, хәрәкәтнең характерын һәм составын, проектлау вакытында гамәлдә булган янгынга каршы таләпләренә исәпкә алып;

2) йомшак – аерым территория төрләрен төзекләндергәндә аларның үзенчәлекләрен исәпкә алып (шул исәптән балалар, спорт майданчыклары, эт йөртү өчен майданчыклар, йөрү юллары);

3) иң экологик яктан газон һәм комбинация.

Каты каплау коры торышта кляч коэффициенты белән тупас өсләккә ия булырга тиеш ким дигәндә 0,6, дымлы - ким дигәндә 0,4.

Кафель, метлах плиткаларын, ясалма һәм табигый таштан ясалган плитәләренә жәяүлеләр коммуникацияләре территориясендә, жир өсте һәм жир асты кичүләрендә, баскычларда һәм майданчыкларда, керү төркемнәре баскычларында һәм майданчыкларында куллану рөхсәт ителми.

191. Жирлекнең гомуми кулланылыштагы территорияләрендә барлык киртәләр (ташламалар, баскычлар, пандуслар, агачлар, яктырту, мәгълүмат һәм урам техник жиһазлары), шулай ук тротуар кыры жәмәгать транспортын көтү зоналарында һәм урам аша чыгу зоналарында тактиль өсләк полосалары белән аерылып тора.

Тактиль өсләк киртәләргә кадәр 0,8 метрдан да ким булмаган ераклыкта, урамның кырыйлары, куркыныч участокның башы, хәрәкәт юнәлеше үзгәрү н.б.дан башланырга тиеш. Әгәр тактиль өсләктә 15 мм киңлектәге һәм тирәнлегә 6 мм дан артык булган буй буразналар булса, аларны хәрәкәт юнәлеше буенча урнаштырырга ярамый.

192. Яктылыкның башка төрләрә булмаганда (шул исәптән ирекле рәшәткәләр, бордюрлар, периметраль эскәмияләр) куәттә урнашкан агачлар өчен радиуста көпшәдән кимендә 1,5 м радиуста саклагыч өсләк төрләрә: вак таш, галечь, газ рәшәткәләре ясала. Яклау өсләге жәяүлеләр коммуникацияләренә бер дәрәжәдә яисә аннан югарырак катламында башкарылырга мөмкин.

193. Кулланылган каплауның колористик чишелеше формалашкан мохитнең төсле чишелешен исәпкә алырга тиеш.

Жир өсләрен бәйләү

194. Жир өсләген үзара бәйләү элементларына гадәттә төрле борт ташлары, пандуслар, баскычлар, керә.

Борт ташлары

195. Юл борт ташлары тротуар һәм машина йөрү өлеше тоташкан урында норматив артып китү белән 150 ммнан да ким булмаган күләмдә урнаштырыла, ул каплау өсләге ремонтланган очракта да сакланырга тиеш.

Автотранспорт газон белән юл тоташкан урыннарда газонга кермәсен өчен ныктырак борт ташын

кулланырга кирәк.

Жәяүлеләр коммуникацияләре газон белән тоташкан урыннарда газон дәрәжәсеннән ким дигәндә 50 мм дан арткан 0.5 м озынлыгыннан да ким булмаган бакча борты урнаштырырыга мөмкин, ул газонны саклай һәм аны төрле чүп-чардан саклап, куллану вакытын озынайта.

Жәяүлеләр зонасы территориясендә төрле каплауның кушылуын бизәү өчен гадәти материаллар куллануы мөмкин (кирпеч, агач, эре ташлар, керамика борт һ.б.).

Баскычлар, пандуслар

196. Жәяүлеләр коммуникацияләре 60 тан артык промилле авышлыгында булганда баскычлар урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

Төп жәяүлеләр өчен коммуникацияләрдә сәламәтлек саклау учреждениеләре һәм башка күпләп килү объектлары, инвалидлар һәм өлкәннәр йортларында һәм баскычларда 50 дән артык промилле авышлыктары булганда, һичшиксез, аларны пандус белән жиһазларга кирәк.

Бордюр пандусы авышлыгы 1:12 итеп кабул ителә.

Баскычларның беренче баскычларын төшкәндә һәм күтәрелгәндә, ачык төстәге төстәге сызыклар белән аерып күрсәтергә кирәк.

Аерып торучы пандус булмаганда, конструкцияләр киртәләүче бортикны кимендә 75 мм биеклектә ясарга һәм тоткычлар куярга кирәк.

Пандусның башында һәм ахырында юлның горизонталь участкалары эйләнә-тирәдәге өслекләрдән текстуралар һәм төс белән аерылып тора.

Баскычның ике ягында да яки пандуста да 800 - 920 мм озынлыктагы, колачлау өчен уңайлы һәм стенадан 40 мм ераклыктагы турыпочмаклы кисемтә каралган.

Мәйданчыклар

197. Жирлек территориясендә түбәндәге мәйданчыклар урнашкан: балаларның уеннары, өлкәннәрнең ялы, спорт белән шөгыйләнүе, чүп-чар жыючыларны урнаштыру, этләрне йөртү, автомобильләр кую урыннары.

Теркәлгән мәдәни мирас ядкарьләренә һәм махсус сакланылучы табигать территорияләренә саклау зоналары чикләрендә мәйданчыклар урнаштыру истәлекләренә саклау, табигатьтән файдалану һәм эйләнә-тирә мохитне саклау вәкаләтле органнары белән килештерергә тәкъдим ителә.

Йорт яны территорияләре балалар өчен уен һәм спорт мәйданчыклары белән тәэмин ителергә тиеш. Мәйданчыклар төзек һәм жәрәхәтләнү куркынычсыз инвентарь белән тәэмин ителергә тиеш.

Балалар мәйданчыгы

198. Уен мәйданчыклары төрле яшь төркемнәре өчен аерым мәйданчыклар яки яшь мәнфәгатьләре буенча зоналаштырылган комплекслы уен мәйданчыклары буларак оештырыла

Балалар мәйданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең йомшак төрләре, мәйданның газон белән парлашу элементлары, яшелләндерү, уен жиһазлары, эскәмияләр һәм чүп савытлары, яктырту жиһазлары.

Торак йортлар тәрәзәләреннән һәм жәмәгать биналарынан мәктәпкәчә яшьтәге балалар мәйданчыклары чикләренә кадәр ара 10 м, кече һәм урта мәктәп яшендәге 20 м, комплекслы уен мәйданчыкларынан ким түгел - 40 м, спорт-уен комплексларынан ким түгел - 100 м.

Балалар уен мәйданчыклары контейнер мәйданчыкларынан ким дигәндә 20 метр ераклыкта урнашкан булырга тиеш.

199. Балалар мәйданчыгында булырга тиеш:

199.1. жәй көннәрендә тигезсезлекләр ком сибелгән өслек планировкасы булырга тиеш;

199.2. даими рәвештә себерелергә һәм иртәнге вакытта дымландырырга;

199.3. буялырга, киртәләр һәм корылмалар елга кимендә бер тапкыр бучлырга тиеш, ә ремонтлауны - кирәк булган саен.

199.4. транзит жәяүлеләр хәрәкәтеннән, машина юлларынан, борылыш мәйданчыкларынан, кунакчыл стоянкалардан, калдыклар өчен контейнерлар урнаштыру өчен мәйданчыклардан, автотранспорт чараларын даими һәм вакытлы саклау участкаларынан аерымланырга.

Травматизмны булдырмас өчен мәйданчыкта чыгыш ясаучы тамырлар яки түбән ботаклар, иске, киселгән жиһазлар калдыклары (стойкалар, фундаментлар), жир өслегендәге металл перемычкалар (кагыйдә буларак, турникларда һәм таганнарда) булу рөхсәт ителми.

Якындагы территорияләренә реконструкцияләгәндә, балалар мәйданчыклары территорияләрендә төзелеш материалларын туплау һәм эшләр алып бару рөхсәт ителми.

Яктырту жиһазлары, кагыйдә буларак, мәйданчык урнашкан территорияне яктырту режимында эшләргә тиеш.

Яктырту жайланмаларын 2,5 метрдан да ким булмаган биеклектә урнаштыру рөхсәт ителми.

Уен жиһазларын урнаштыру норматив куркынычсызлык параметрларын исәпкә алып башкарылырга тиеш.

200. Балалар майданчыкларын тиешенчә карап тоту һәм аларда куркынычсызлыкны тәмин итү өчен жаваплылык күпфатирлы йортларның йорт яны территорияләрендә идарәче оешмаларга йөкләнә, әлегә жирлекне карап тоту өчен жаваплы башка вәкаләтле затка - башка урыннарга йөкләнә.

Спорт майданчыклары

201. Спорт майданчыклары халыкның барлык яшь төркемнәре физкультура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән

Спорт майданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең йомшак яисә газ төрләре (жәйге чорда), спорт жиһазлары.

Спорт майданчыклары яшелләнделә һәм челтәрле койма белән әйләндереп алына. Яшеллек майданчык периметры буйлап урнаштырыла, вертикаль яшелләнделә кулланырга мөмкин. Койманың биеклегә 2,5 - 3 м, майданчыкларның бер-берсенә тоташкан урыннарында биеклегә 1,2 м.

Спорт жиһазлары спорт, физкультура майданчыкларында йә махсус жиһазландырылган жәяүлеләр коммуникацияләрендә (сәламәтлек сукмакларында) рекреацияләр составында урнаштырыла. Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлар рәвешендәге спорт жиһазлары, травмалар алуны булдырмый торган махсус эшкәртелгән өслекле бүрәнәләрдән һәм бүрәнәләрдән ясалган (ярыклар, сколлар булмау һ.б.) булырга мөмкин.

Урнаштырганда сертификацияләнгән жиһазлар каталогларына таянып эш итәргә кирәк.

Ял майданчыгы

202. Торак төзелеше территориясендә тыныч ял итү һәм өлкән яштәге халыкның өстәл уеннары өчен билгеләнгән ял майданчыклары оештыру мөмкин. Ял майданчыгында төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә гадәттә каты өслек төрләре, майданчыкның газ белән тоташу элементлары, яшелләнделә, ял итү өчен эскәмияләр, эскәмияләр һәм өстәлләр, урналар (ким дигәндә һәр эскәмиядә) керә, яктырту жиһазлары керә.

Майданны каплауны плитә куәте рәвешендә проектларга тәкъдим ителә. Ял майданчыкларын һәм балалар майданчыкларын берләштергәндә, балалар уеннары зонасында өслекнең каты төрләрен урнаштырырга киңәш ителми.

Парклар территорияләрендә чирәмдәге ял майданчыклары оештырылырга мөмкин.

Эт йөртү, башка йорт хайваннарын көтү өчен майданчыклар (урыннар)

203. Эт йөртү майданчыклары вәкаләтле органнар белән билгеләнгән тәртиптә урнаштырыла.

Эт йөрү майданчыгы территориясендәге төзекләндерү элементлары исемлегенә төрле катлам, койма, эскәмия, чүп савыты, утильләштерү контейнеры, яктырту һәм мәгълүмат жиһазлары керә. Периметр буенча яшелләнделә тәкъдим ителә.

Эт йөртү майданчыклары микрорайонның һәм яшел үсентеләрсез торак районның гомуми файдалану территорияләрендә, 110 кВт көчәнеше электр тапшыру линияләре астында, беренче һәм икенче поясларны су белән тәмин итү чыганакларының санитар зонасыннан читтә урнашырга тиеш.

Торак билгеләнешендәге территорияләрдә урнаштырыла торган этләргә йөртү өчен майданчыкларның күләме 400-600 кв.м чикләрендә, башка территорияләрдә - 800 кв. м кадәр кабул ителә, килеп туган төзелеш шартларында, булган территорияль мөмкинлекләрдән чыгып, майданчыкларның кимүе кабул ителергә мөмкин.

Майданның чикләреннән торак һәм ижтимагый биналар тәрәзәләренә кадәр ара 25 метрдан да ким булмаска тиеш, ә балалар учреждениеләре, мәктәпләр, балалар, спорт майданчыклары, ял майданчыклары участкаларына кадәр - 40 метрдан да ким булмаска тиеш.

Майданчык киртәсе, кагыйдә буларак, 1,5 м биеклектәге жиңел металл сеткадан башкарыла. койма элементлары һәм секцияләре арасы, аның аскы кыры һәм жире хайванга майданнан китәргә яки үз жәрәхәтләрен китерергә рөхсәт итмәскә тиеш.

Майданчык территориясендә майданнан файдалану кагыйдәләре белән мәгълүмат стенды урнаштырылырга тиеш.

204. Йорт хайваннары хужалары үз йорт хайваннарының чүп-чарларын жыештыралар һәм утильләштерәләр.

Хайваннар хужалары үз хайваннарының башка хайваннарга һәм кешеләргә куркыныч йогынтысын булдырмаска, шулай ук санитария нормалары буенча тирә-юньдәгеләр өчен тынычлык бирергә, хәзерге санитария һәм ветеринария кагыйдәләрен үтәргә тиеш.

Мөгезле эре терлек, сарык, кәжә, кош-корт йөртү жирлекнең торак пункты территориясе (болынарда, көтүлекләрдә) яки вәкаләтле орган тарафыннан торак пункт чикләрендә билгеләнгән махсус урыннарда (әгәр шундый урыннар билгеләнгән булса) хужаларны яки ышанычлы затларны мәжбүри озатып йөрү гамәлгә ашырыла.

Автостоянока мәйданчыклары

Жирлек территориясендә автостоянкаларның түбәндәге төрләре урнаштырыла: федераль, республика һәм муниципаль законнар нигезендә төзелә һәм файдаланыла торган автомобильләргә кыска вакытлы һәм озак вакытлы саклау.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытка саклау участогында төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: каты өслек төрләре, өслекләргә тоташтыру элементлары, киртәләр, чүп савытлары яки кече контейнерлар, яктырту жиһазлары, мәгълүмат жиһазлары (күрсәткечләр).

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участокларына керү юллары жәяүлеләр юлларының төп юнәлешләре белән кисешергә тиеш түгел.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытка саклау участогы аша жәяүлеләр транзит юлларын оештыру рөхсәт ителми.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы калган территориядән 3 м киңлектәге яшел үсентеләр полосасы белән изоляцияләнергә мөмкин.

Кече архитектура формалары

205. Кече архитектура формаларын урнаштыру биналарны һәм корылмаларны төзү, реконструкцияләү һәм капитал ремонтлау, шулай ук төзекләндерү проектлары яки эскиз тәкъдимнәре буенча проект документациясенә «төзекләндерү» бүлегенә нигезендә башкарыла.

Кече архитектура формаларын проектка һәм сайлау сәһәрендә сертификатланган әйберләр каталогларынан файдаланырга киңәш ителә. Тарихи төзелеш зоналары, торак пунктның үзәк үзәге, авыл күп функцияле үзәкләре һәм кече архитектура формалары өчен индивидуаль проект эшләнмәләре нигезендә эшләнәргә тиеш.

206. Кече архитектура формаларына төп таләпләр:

206.1. архитектура һәм ландшафт тирәлегенә, территориягә төзекләндерү элементлары характерына туры килү;

206.2. материалларның югары декоратив һәм оператив сыйфатлары, тышкы мөхит йогынтысын исәпкә алып, аларны озак вакыт саклау;

206.3. ныклыгы, ышанычлылык, төзелеш куркынычсызлыгы.

Жәмәгать транспортын көтү павильоннары конструкциясе

207. Жәмәгать транспортын көтү павильоннары конструкцияләргә яктырту, навеслар, эскәмияләр, чүп савытлары һәм граждандар һәм оешмалар белдерүләргә өчен аерым калкандар белән жиһазландырылырга тиеш. Павильонда тукталыш исеме, номеры һәм жәмәгать транспорты маршрутлары расписаниесе күрсәтелә.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

203. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары.

Мәгълүмати конструкцияләргә (электрон такталарны) урнаштыру, шулай ук башка график элементларны урнаштыру ТР Буа муниципаль районы Башкарма комитеты раслаган реклама конструкцияләргә (тышкы мәгълүмат чараларын) урнаштыру схемасы нигезендә башкарыла.

Жирлек территориясендә реклама конструкцияләргә урнаштыру һәм эксплуатацияләү өчен кагыйдәләр, ТР Буа муниципаль районы Башкарма комитеты һәм ТР Буа муниципаль районы Советының башка муниципаль норматив хокукый актлары (вәкиллеке орган) белән расланган реклама конструкцияләргә урнаштыру схемасы нигезендә гамәлгә ашырыла.

203.1. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру техник яктан яхшы һәм эстетик яктан сакланарга тиеш.

Яктылык рекламалары һәм электрон такталарын эксплуатацияләүгә затлар янган газ-яктылык трубаларын һәм электролампларны алмаштыруны, ватылу (төзексезлек) барлыкка килгәннән соң өч эш көне эчендә башка житешсезлекләргә бетерүгә тәмин итәргә тиеш. Мондый өзеклекләр (житешсезлекләр) бетерелгәнчә, шулай ук аерым реклама яки билге (хәрәфләр) бозылганда, яктылык рекламасы яки билге тулысынча сүндерелә.

Тышкы мәгълүмат чаралары, учреждение такталарынан һәм режимлы таблицалардан тыш, ТР Буа муниципаль районы Башкарма комитеты белән килештерелгән паспорт нигезендә һәм тулысынча аның нигезендә урнаштырыла һәм эксплуатацияләнә.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары хужалары аларның тиешле торышын күзәтергә, аларны вакытында ремонтларга һәм тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру урынын жыештырырга тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чараларын реклама яки мәгълүмати хәбәр урнаштырмыйча гына урнаштыру һәм эксплуатацияләү, мәгълүмат кырына зыян китерү, шулай ук тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын полиэтилен пленка һәм башка материаллар белән ябыштыру рөхсәт ителми.

Реклама яки мәгълүмати конструкция хужасы территорияне төзекләндерүне һәм (яки) фасадның тышкы кыяфәтен өч тәүлек эчендә монтажлаганнан соң торгызырга тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары, аларда төп блок булганда, төп блок белән бергә сүтелергә тиеш.

Объектларның тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын беркеткәндә корылмаларына һәм бизәкләүләренә зыян килми, шулай ук аларның бөтенлеген, ныклығын һәм тотрыклылыгын киметү рөхсәт ителми.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чараларын тиешенчә тотмау, жир участогын һәм аның тирәсендәге территорияне чистарту һәм санитар тоту өчен тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары хужалары җаваплы.

207.1. Реклама конструкцияләренә тышкы күренешенә һәм урнашу урынына карата таләпләр жирле үзидарә органының аерым карары белән билгеләнә.

207.2. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары түбәндәге төрләрдә булырга мөмкин:

- дивар конструкциясе;
- декоратив панно;
- консольле конструкция;
- түбә конструкциясе;
- витрина конструкциясе;
- учреждение тактасы;
- режим табличкасы;
- модульле конструкция;
- күләмле-киңлекле композиция;
- щит конструкциясе;
- эләмнәр композициясе;
- махсус конструкция.

207.3. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларына гомуми таләпләр.

207.3.1. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын проектлаштыру, ясау һәм урнаштыру төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләре, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре), аларны саклау һәм алардан файдалану турындагы Россия Федерациясе законы нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш.

207.3.2. Тышкы мәгълүмат чаралары типовой һәм шәхси үтәлеп урнаштырылырга мөмкин.

Ике яки берничә телдән файдаланган очракта текстлар эчтәлеге һәм техник бизәлеше буенча тәңгәл килергә, төгәл һәм грамоталы үтәлергә тиеш.

207.3.3. Мәгълүмат конструкциясе иясе теләсә нинди иминлек кагыйдәләрен бозган, шулай ук мәгълүмат конструкцияләрен монтажлау һәм файдалану шартларын бозганда төзексезлекләр һәм авариялә хәлләр өчен җавап тоту.

207.3.4. Тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру рөхсәт ителми.:

1) күп фатирлы торак йортлар фасадларында:

- торак биналар чикләрендә, турыдан-туры торак булмаган бина алып торган, беренче һәм икенче катлар арасында урнаштырылган конструкцияләрдән кала;

- эчендә төзелгән торак булмаган биналар чикләрендә, чыгып торучы чиге 1,5 м.дан артык булмаган торак йорт габаритларында урнашкан һәм мәгълүмат конструкциясен урнаштырган зат алып торган, турыдан-туры торак булмаган бина алып торган, беренче һәм икенче катлар арасында урнаштырылган конструкцияләрдән кала;

- тәрәзә һәм ишек уемнарын, шулай ук витражларны һәм витриналарны, шул исәптән өстәп-ялгап төзелгән биналардагы, тулысынча яки өлешләп каплау төрендә, әлеге Кагыйдәләр белән каралган очрактардан кала;

- лоджийлар, балконнар кырыйларындагы конструкцияләрдә, әгәр ул ишек проекты тәкъдиме белән каралмаган булса;

2) торак булмаган бина фасадларында:

- биш каттан күбрәк биеклектәге биналарда вертикаль консоль конструкцияләр;

вертикаль тәртиптә урнашкан дивар конструкцияләр

- икенче кат тәрәзәсенә аскы дәрәжәсеннән югары, әлеге Кагыйдәләр белән каралган очрактардан

кала;

3) керү төркеменә фризларында, козырекларда:

- бер керү урыны белән бердән артык конструкция;

- яктылык эржэләре, фонлы конструкцияләр төрөндә - бер керү урыны булган керү төркеме фризында урнаштырылганнардан кала;

4) шундый объект проекты белән каралмаган гомуми майданы 400 кв. м.дан артыграк булган административ-офис, сәүдә, мәдәни-күнел ачу спорт объектларында,

5) шәхси һәм күп фатирлы торак йортлар территорияләрендә аерым торучы конструкцияләр төрөндә;

6) биналардагы уемнарны, витрина пыялаларын, тәрәзәләрне, аркаларны, архитектур детальләрне һәм декоратив-сәнгать бизәлешен, суперграфиканы тулысынча һәм яртылаш каплаучы, әлеге Кагыйдәләр белән каралган очрактардан кала;

7) фасадның архитектур үзенчәлекләрен исәпкә алмыйча. Биналар фасадларында тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру вариантлары әлеге Кагыйдәләргә кушымталар нигезендә билгеләнә;

8) эркерларда, колонналарда, пилястраларда, балконнарда;

9) мемориаль такталардан 2,0 м ераклыкта;

10) адреслы атрибутиканы каплый торган (урам исемнәре һәм йорт номерлары күрсәткечләре);

11) 2 каттан артык биеклектәге биналарның аулак торналарында;

12) декоратив паннодан, модульле конструкцияләрдән, шулай ук автозаправка станцияләрендә стел, калкан, витрина, консольный конструкцияләр рәвешендә банк операцияләрен гамәлгә ашыручы оешмалар өчен алмаш мәгълүмат белән;

13) “Кулланучылар хокукларын яклау турында” Федераль законның 9 статьясы үз көченә мәжбүри булмаган мәгълүматны (оешманың фирма исеме (исеме), аның урнашкан урыны (адресы) һәм аның эш режимы турында мәгълүмат), ә атап әйткәндә, телефон, сайтлар, электрон почта адреслары номерларын, юнәлешләрне, товар һәм хезмәт күрсәтүләр исемлеген, биналарны арендау, сату турындагы мәгълүматны, модульле конструкцияләр рәвешендәге коймага яисә бинага чыгарудан, шулай ук калкан һәм витрин конструкцияләр номерларынан тыш, күрсәтүне күрсәттеләр;

14) текстлы мәгълүматтан башка сурәتلәр генә булган;

15) фасадның архитектур фоны белән төсләре буенча туры килмәүчеләр;

16) яктыртуның ачык ысулын кулланып;

17) флаглы композицияләрдән тыш, тукума материаллар эзерләүдә кулланылган, шулай ук озынлыгы 6,0 м дан артык булган яктылык тартмалары рәвешендәге көйләнгән конструкцияләрне;

18) Мәгълүмати конструкциянең бер төрен кулланып, мәгълүматны кабатлы торган мәгълүмат, мона түбәндәгеләр керми:

- Россия Федерациясә дәүләт теле һәм Татарстан Республикасы дәүләт телләре турындагы законнар таләпләрен үтәү нигезендә башкарылган мәгълүмат;

- берничә урам киселешендә яисә ике урам арасындагы территориядә урнашкан бинаның һәр фасадында урнаштырылган мәгълүмат;

- автозаправка станцияләре фасадларында урнаштырыла торган мәгълүмат;

19) кабартылган конструкцияләр, штендерлар рәвешендә;

20) түбәнең (парапетның, фризының) өске ноктасыннан югарырак төзелгән-кушып төзелгән биналар (тамбурларны да кертеп).

Тышкы мәгълүмат урнаштыру чараларының аерым төрләренә таләпләр.

207.3.5. Дивар конструкцияләре – диварларның тышкы өслегендә, фризалар, козырекларда, фронтонардагы биналарда, керү яки тәрәзә (витриналар) өстендәге стационар булмаган сәүдә объектларында, диварлар өслегеннән 0,2 м ераклыктагы тәрәзәләр арасында, фон яисә фонсыз конструкция рәвешендә, яктылык тартмасы рәвешендә урнаштырыла, ул каркастан, текст мәгълүматы булган мәгълүмат кырыннан, декоратив элементлардан, билгеләрдән, беркетү элементларынан яисә стена өслегенә төшерелгән сурәتلәрдән тора.

Дивар конструкцияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:

1) бинаның катлары тәрәзәләре, стационар булмаган сәүдә объекты арасында биеклектән 2/3 артык биеклектә;

2) бинаның катлары тәрәзәләре, стационар булмаган сәүдә объекты арасында арка тәрәзәләре биеклектән 1/2 артык биеклектә;

3) текстлы мәгълүматның биеклегә фриз биеклегеннән 2/3 артык (шул исәптән төзелгән-кушып төзелгән биналар);

4) бер катлы биналарда (шул исәптән төзелгән-кушып төзелгән биналарда) фризының биеклегә яисә биеклегә, керү төркемнәре, ут тартмалары, фризда урнаштырыла торган фонлы конструкцияләр рәвешендәге стационар булмаган сәүдә объектлары;

5) стационар булмаган сәүдә объекты бинасының фронтоң биеклегеннән 1/2 артык биеклегә,;

6) козырегында 0,5 м дан артык биеклектә;

7) фасад озынлыгының 70%тан артыграгын;

8) 0,5 м биеклектәге беренче кат чикләрендә, проемалар һәм биеклек арасында 1,5 м дан артык, почмак участокларында 50% тан артык простенка озынлыгы;

9) мәгълүматны башка телләрдә кулланганда, әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән конструкциянең

озынлыгы 50%тан артыгракка арттырылган озынлык;

10) төрле теллөрдә язучыларның тиндәшсез зурлыкларын һәм шрифтыларын кулланып;

11) беренче, цоколь яисә подвал катларының тышкы стеналарын өслөктә урнаштырганда жир өсте дәрәжәсеннән түбәнге кырыйга кадәр 0,6 м түбәнрәк;

12) уелмалар булган очракта, тоташ пыялалану, фризы, фронтон булмаган очракта икенче каттан югарырак, моңа конструкцияне урнаштыру күздә тотыла торган тәрәзә уемының биеклеге ике биеклектән арткан очраклар керми;

13) икенче каттан югарырак тоташ пыялалауда урнашканда бер конструкция күләмендә;

14) әлеге Кагыйдәләрдә каралган очраклардан тыш, бер-берсе өстендәге фонлы конструкцияләр һәм яктылык тартмалары рәвешендә;

15) өслөге бинаның параллель булмаган стенасы, стационар булмаган сәүдә объекты, керү төркеме, козыреклары урнашкан фризда фон конструкцияләре һәм яктылык тартмалары рәвешендә;

16) бинада, стационар булмаган сәүдә объектында фонның төрле төстәге конструкцияләреннән файдаланып;

17) беренче каттагы яисә беренче каттагы проемалар арасында урнашканда фон конструкцияләре һәм яктылык тартмалары рәвешендә;

18) алыштырыла торган мәгълүмат белән;

19) бинаның фасадларында стенага турыдан-туры ясалган сурәт белән, алар дивар конструкцияләреннән башка төрләрән кулланыуны күздә тотып;

20) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулыннан файдаланып;

21) әлеге бинада конструкцияне фаразланган урнаштыру урыны өстендә урнаштырылган түбә конструкциясе булганда, фронтонда, югары каттагы фризында, рөхсәткә (килештерүгә) ярашлы рәвештә билгеләнгән, гамәлдә булу срогы тәмамланган, моңа бердәм мәгълүмати эчтәлекле түбә конструкциясе белән берләштерелгән түбә конструкциясеннән тыш (бер эшчәнлек турында гомуми мәгълүмат);

22) түбә ясылыгын бина стенасыннан, карниз дәрәжәсеннән алып скат түбә очына кадәр кимендә 3,0 м биеклектә стационар булмаган сәүдә объектыннан югарырак;

23) бер конструкция күләмендә түбә ясылыгын бинаның диварыннан, стационар булмаган сәүдә объектыннан аеручы карниз дәрәжәсеннән югарырак.

207.3.6. Декоратив панно - аерым торучы сәүдә-офис, мәдәни-күңел ачу, житештерү, склад һәм спорт корылмалары фасадларында гына урнаштырыла торган мәгълүмат конструкциясе гомуми майданы 1500 кв. метрдан артык.

Әлеге конструкциянең мәгълүмати кыры ныклы яки тукуыма нигезендә башкарылырга тиеш, мәгълүмати кыр һәм каркасның тоташу урыннары яшерелергә һәм декоратив бизәлгән кырыйларга (шул исәптән багет, сэнгатъ декоры элементларына) ия булырга тиеш.

Декоратив панноларны урнаштыру рөхсәт ителми:

1) беренче кат дәрәжәсеннән түбәнрәк;

2) ишек һәм тәрәзә уемнары арасында, витриналардан тыш;

3) эчке яктылыксыз баннер тукуыма кулланып;

4) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын кулланып.

207.3.7. Консоль конструкция - бинаның фасады ясылыгына туры почмак белән билгеләнгән мәгълүмати конструкция, стационар булмаган сәүдә объекты локальләштерелгән, почмак кишәрлекләрдә, кече конструкцияләр рәвешендәге диварның композицион тышкы өслөге буенча.

Консоль конструкцияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:

1) биеклеге һәм озынлыгы 1,0 м дан артыграк;

2) фасад өстеннән 0,2 м дан артыграк ераклыкта;

3) бер-берсеннән 10 м ераклыкта;

4) фасад читеннән 0,2 м ераклыкта һәм конструкциянең аскы кырыена кадәр жир дәрәжәсеннән 2,5 м дан кимрәк булса;

5) бинага керү урыннарында;

6) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын кулланып, банк операцияләрен гамәлгә ашыручы оешмалар өчен консольный конструкцияләрдән тыш.

207.3.8. Түбә конструкциясе - әлеге бинаның гомуми майданының 100% ын алып торган оешма тарафыннан ясы түбәнең (парапетның) өске тамгасыннан яисә бинаның скат түбәсенен, стационар булмаган сәүдә объектының өске ноктасыннан (очыннан) тулысынча югарырак торучы яктылык хәрәфләре һәм символлары (логотиплар, цифрлар, билгеләр, нәфис элементлар) рәвешендәге күләмле мәгълүмати конструкция:

Түбә конструкцияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:

1) текстлы мәгълүматның биеклеге:

- бер катлы биналар, стационар булмаган сәүдә объектлары өчен 0,5 м дан артык;

- 2,0 м артык - 2 - 5 катлы биналар өчен;

- 2,5 м дан артык - 6 - 9 катлы биналар өчен;

- 10 - 15 катлы бина өчен 3,0 метрдан артык;
- 4,0 м дан артык - 16 һәм аннан да күбрәк катлы биналар өчен;
- биеклеке карата чикләүләрсез - төзелеш мәйданы 15 мең кв. метрдан артык булган эре сәүдә үзәкләре биналары өчен;

2) озынлыгы:

- алар урнаштырылган фасадның туры төгәлләнү озынлыгының 1/2 өлешеннән күбрәге;
- фасадның йомгаклау өлеше (парапет) биекlege ишелеп төшкәндә төгәлләнү фрагменты озынлыгының 2/3 еннән артыгы;

3) күпфатирлы торак йортларда;

4) Россия Федерациясе дәүләт теле һәм Татарстан Республикасы дәүләт телләре турындагы законнар таләпләре нигезендә башкарылган мәгълүматны кабатлый торган конструкцияләрдән тыш, бинада, стационар булмаган сәүдә объектында бердән артык;

5) әлеге бинада гамәле тәмамланмаган рөхсәт нигезендә билгеләнгән рөхсәт булганда, реклама конструкциясе түбә жайланмасы рәвешендә;

6) әлеге бинада рөхсәткә (килештерүгә) ярашлы рәвештә билгеләнгән булса, аның гамәлдә булу срогы тәмамланмаган, фронтода, югары каттагы фризында көйләнгән конструкция, түбә конструкциясе белән берләштерелгән бердәм мәгълүмат эчтәлегенә (бер эшчәнлек турында гомуми мәгълүмат);

7) алмаштырыла торган мәгълүмат белән;

8) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулыннан файдаланып;

9) текстлы мәгълүматның биекlege 1/3 тән артык өстәмә символларның (логотипларның, саннарның, билгеләрнең, сәнгать элементларының) биекlege.

207.3.9. Витрина конструкциясе - Бинада урнашкан фонлы конструкция яки яктылык тартмасы рәвешендәгә мәгълүмат конструкциясе, витринаның эчке ягыннан стационар булмаган сәүдә объекты, тәрәзә уемы, ул каркастан, декоратив-бизәлешле бизәлешле мәгълүмат кыры, асылма элементлар булган мәгълүмат кыры, тәрәзә уелмасы мәйданыннан 1/4тән артмаган элементлар (витринаның биекlege һәм озынлыгы буенча витринаны паялалау күләменәң яртысы).

Витрина конструкциясе урнаштыру рөхсәт ителми:

1) мәйданы 2,0 кв. м булган тәрәзә уемында;

2) витринаның паялалануынан алып витрин конструкциягә кадәр ара ераклыгында урын ягыннан 0,15 м дан кимрәк;

3) тәрәзә бүленешен исәпкә алмыйча;

4) витрин паяласы өслегенәң бизәкләре һәм декоратив пленкалары рәвешендә;

5) яктылык тартмалары витринасына паяла кую юлы белән;

6) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулыннан файдаланып;

7) витрин конструкцияләр арасында 1,5 м дан кимрәк ераклыкта.

207.3.10. Учреждение тактасы, режим табличкасы – кулланучылар игътибарына житкерү өчен билгеләнгән мәгълүмат конструкцияләре, аның күрсәтмәсе «Кулланучылар хокукларын яклау турында» Федераль законның 9 статьясы нигезендә мәжбүри булган мәгълүматны, оештыру-хокукый рәвешенә, индивидуаль эшкуарга бәйсез рәвештә оешманың фирма исеме (исеме), аларның урнашу урыны (адресы) һәм бинада урнаштырыла торган эш режимы, стационар булмаган сәүдә объекты яисә койма, уң яктан һәм (яисә) сул яктан керү урыныннан йә керү төркемнәрен ябыштыру (режимлы табличка) турында.

Учреждение тактасында урнаштырыла торган мәгълүмат кулланучыларга Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә дә житкерелергә тиеш.

Учреждение тактасын, режим тактасын урнаштыру рөхсәт ителми:

1) 0,6 м озынлыгында һәм 0,8 м биеклектә (учреждение тактасы);

2) 0,4 м озынлыгында һәм биекlege 0,6 м дан артык (режимлы табличка);

3) 0,3 м озынлыгында һәм 0,2 м дан артык биеклектә (трафарет матбугатын ясау ысулы белән керү төркемнәрен паялалауга урнаштырыла торган режимлы табличка);

4) оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә бер оешма өчен икедән артык, бер бинада бер шәхси эшкуар, стационар булмаган сәүдә объекты, киртә;

5) конструкция эзерләнгән материал буенча тиндәшсез зурлыгы буенча аерылып торучылар;

6) трафарет мөһере ясау ысулы белән башкарылган керү төркемнәрен (ишекләренә) паялалауда бердән артык;

7) , коймадагы вывескалардан тыш, яктырткычлар кулланып;

8) фонсыз конструкцияләр рәвешендә;

9) керү юлының бер ягыннан икедән артык;

10) чикләү секциясеннән читтә;

11) төзелеш, үтә күренмәле киртәләрдә, баскычларның, балконнарның, көймәләренәң коймаларында;

12) жәмәгать туклануы стационар предприятиеләре каршындагы сезонлы кафеларның киртәләү конструкцияләрендә;

13) киртәләү дәрәжәсеннән югарырак;

14) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын кулланып.

207.3.11. Модуль конструкциясе - бу - оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә, берничә оешма, шәхси эшмәкәрләр, бердәм блокка берләштерелгән модульләр рәвешендә урнашкан бер бинада яки ул урнашкан жир кишәрлегендә урнашкан шундый бина яки шундый жир кишәрлеге белән чиктәш жирдә урнашкан, бина яисә ана парковка урыннары оештыру өчен бирелгән жир кишәрлеге белән чиктәш жирдә урнашкан шундый бина яки жир кишәрлеге белән чиктәш жирдә урнаштырылган элмә такталарның бер төре.

Модуль конструкция түбәндәге рәвештә урнаштырылырга мөмкин:

- декоратив панно;

- консоль конструкцияләре;

- элмә такталар, режим табличкалары, керү урыннарындагы пыялалардан тыш:

-эре форматлы стелалар.

Әлеге пунктта каралган үзенчәлекләренә үтәгәндә, тиешле мәгълүмати конструкция өчен билгеләнгән таләпләр модульле конструкцияләргә кагыла.

Модульле конструкцияләр урнаштыру рөхсәт ителми :

1) биеклеге 6,0 м дан артык һәм 2,0 м дан ким (консоль структурасы);

2) биш каттан артык биналарда (консоль структурасы);

3) күпфатирлы торак йортларның фасадларында, урнаштырылган-өстәлгән биналардан кала (консоль конструкциясе);

4) модульле элементларның мәгълүмат кыры һәм бер блокта һәм бер бинада яктырту ысулларының төрле материалларын кулланып;

5) бер структурада өч модульле элементтан кимрәк;

6) декоратив панель формасында модульле структура булганда консоль;

7) модульле Кашка структурасы булганда декоратив панель формасында;

8) бер бинада бер структура формасында ике блоктан артык;

9) биеклеге һәм озынлыгы 1,5 м дан артык (учреждение тактасы, режим такта);

10) озынлыгы 2/3 нче озынлыгы простенка, анда урнашкан (гамәлгә кую тактасы, режимная планшеты);

11) керү юлының бер ягынан бердән артык (учреждение тактасы, режим тактасы).

207.3.12. Стела - оешманың фирма исеме, товарлар турында кыскача мәгълүматны үз эченә алган фундаменттан, нейтраль төсләр (соры, беж, графит, кара, коңгырт һ. б.) фундаментыннан (6,0 м дан артык түгел) яки эре (6,0 м дан артык) формат күләмле-киңлек, индивидуаль үтәләштә кече (6,0 м дан артык) мәгълүмат конструкциясе хезмәтләре (исем, логотип).

Стелалар урнаштыру тыела:

1) оешманың, индивидуаль эшкуарның бинасы һәм урнашкан урыны, шулай ук аны эксплуатацияләү яисә парковка урыннары оештыру өчен бирелгән жир кишәрлеге булган милекчесенә, хужасына, кулланучыга караган жир кишәрлеге чикләрендә;

2) фундаментны декоратив бизәлешеннән башка күмеп китүнең техник мөмкинлеге булмаган очракларда;

3) бер жир кишәрлеге чикләрендә, гамәлдәге төзелеш, янғын һәм санитария нормаларын һәм кагыйдәләрен исәпкә алып башкарылган территорияне төзекләндерү буенча проект карары белән нигезләмичә, бер жир кишәрлеге чикләрендә берәр аерым урнаштырылган мәгълүмат конструкциясе булганда;

4) мондый объект проектында каралмаган жир кишәрлеге чикләрендә бердән артыграк йә аерым торучы башка мәгълүмат конструкциясе булганда;

5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яисә күпфатирлы торак йорт белән шөгыйльләнүче жир кишәрлеге чикләрендә;

6) конструкция фундаментыннан бинаның нигезенә кадәр 6,0 м ераклыкта;

7) тротуарларда һәм жәяүлеләр өчен юллар, юл йөрү юлларында, машина кую һәм машина кую урыннары өчен билгеләнгән урыннарда;

8) яшел утыртмалар (агачлар, куаклар) урынына;

9) агач кәүсәләреннән 5,0 м ераклыкта томаланган фундаментка ия;

10) профнастил, тукума материаллар эзерләгәндә файдаланып;

11) мәгълүмати өслекләренә алмаштырылган сурәтле, шулай ук медиа-экраннар белән берләштерелгән кече форматта урнаштыру;

12) мәгълүмати кырда фоторәсем белән;

13) автомобильләргә ягулык салу станцияләреннән тыш, гомуми майданы 5000,0 кв. метрдан кимрәк булган биналар өчен эре форматта;

14) мәгълүматны тапшыруның динамик ысулын кулланып, медиа-экраннардан тыш, ягулыкка бәяләр турында мәгълүмат булган автозаправка станцияләренә стелы

207.3.13. Щит конструкциясе - аның биеклеге 4,0 м дан артмаган эчке яки тышкы яктыртылган аерым мәгълүматны корылма, ул фундаменттан, каркастан, декоратив элементлардан, катгый нигездә

6,0 кв.м дан артмаган мәгълүмати кырдан тора.

Щитлы конструкцияларне урнаштыру рөхсәт ителми:

1) оешманың, индивидуаль эшкуарның бинасы һәм урнашкан урыны, шулай ук аны эксплуатацияләү яисә парковка урыннарын оештыру өчен бирелгән жир кишәрлеге булган милекчесенә, хужасына, кулланучыга караган жир кишәрлеге чикләрендә;

2) фундаментны декоратив бизәлешеннән башка күмеп китүнең техник мөмкинлеге булмаган очракларда;

3) бер жир кишәрлеге чикләрендә, гамәлдәге төзелеш, янғын һәм санитария нормаларын һәм кагыйдәләрен исәпкә алып башкарылган территорияне төзекләндерү буенча проект карары белән нигезләмичә, бер жир кишәрлеге чикләрендә берәр аерым урнаштырылган мәгълүмат конструкциясе булганда;

4) мондый объект проектында каралмаган жир кишәрлеге чикләрендә бердән артыграк йә аерым торучы башка мәгълүмат конструкциясе булганда;

5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яисә күпфатирлы торак йорт белән шөгыйльләнүче жир кишәрлеге чикләрендә;

6) конструкция фундаментыннан бинаның нигезенә кадәр 6,0 м ераклыкта;

7) тротуарларда һәм жәяүлеләр өчен юллар, юл йөрү юлларында, машина кую һәм машина кую урыннары өчен билгеләнгән урыннарда;

8) яшел утыртмалар (агачлар, куаклар) урынына;

9) агач кәүсәләреннән 5,0 м ераклыкта томаланган фундаментка ия;

10) профнастил, тукума материаллар эзерләгәндә файдаланып;

11) мәгълүмат конструкциясен декоратив-сәнгать бизәлешеннән башка;

12) гомуми файдаланудагы территориянең чикләрен билгеләүче кызыл сызыклы жир кишәрлеге чигеннән 6,0 м ераклыкта;

13) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын кулланып.

207.3.14. Флаг композициясе - нигезләрдән, бер яки берничә флагштоктан һәм йомшак тукумадан (мәгълүмати кырлардан) торган аерым мәгълүмати конструкция.

Флаг композицияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:

1) оешманың, индивидуаль эшкуарның бинасы һәм урнашкан урыны, шулай ук аны эксплуатацияләү яисә парковка урыннарын оештыру өчен бирелгән жир кишәрлеге булган милекчесенә, хужасына, кулланучыга караган жир кишәрлеге чикләрендә;

2) фундаментны декоратив бизәлешеннән башка күмеп китүнең техник мөмкинлеге булмаган очракларда;

3) бер жир кишәрлеге чикләрендә, гамәлдәге төзелеш, янғын һәм санитария нормаларын һәм кагыйдәләрен исәпкә алып башкарылган территорияне төзекләндерү буенча проект карары белән нигезләмичә, бер жир кишәрлеге чикләрендә берәр аерым урнаштырылган мәгълүмат конструкциясе булганда;

4) мондый объект проектында каралмаган жир кишәрлеге чикләрендә бердән артыграк йә аерым торучы башка мәгълүмат конструкциясе булганда;

5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яисә күпфатирлы торак йорт белән шөгыйльләнүче жир кишәрлеге чикләрендә;

6) конструкция фундаментыннан бинаның нигезенә кадәр 6,0 м ераклыкта;

7) тротуарларда һәм жәяүлеләр өчен юллар, юл йөрү юлларында, машина кую һәм машина кую урыннары өчен билгеләнгән урыннарда;

8) яшел утыртмалар (агачлар, куаклар) урынына;

9) агач кәүсәләреннән 5,0 м ераклыкта томаланган фундаментка ия;

10) киндәге буенча флагштоклар арасынан зуррак булган мәгълүмати кыр габаритлары белән.

207.3.15. Махсус конструкция - халыкны яклау һәм куркынычсызлыкны тәэмин итү өлкәсендә социаль әһәмияткә ия мәгълүмат турында халыкка хәбәр итү, шулай ук нейтраль төстәге фундаменттан, материал белән тышланган рамкадан, электрон экран рәвешендәге мәгълүмат кырыннан торган, эре сәүдә һәм жир кишәрлекләрендә урнаштырыла торган видеоязмаларны күрсәтергә мөмкинлек бирүче спорт -, мәдәни-массакуләм чаралар турында мәгълүмат бирү өчен билгеләнгән аерым торучы мәгълүмати конструкция. 3 гектардан артык жир кишәрлеге булган спорт -, мәдәни-күнел ачу комплекслары.

Махсус конструкцияләр урнаштыру рөхсәт ителми:

1) оешманың, индивидуаль эшкуарның бинасы һәм урнашкан урыны, шулай ук аны эксплуатацияләү яисә парковка урыннарын оештыру өчен бирелгән жир кишәрлеге булган милекчесенә, хужасына, кулланучыга караган жир кишәрлеге чикләрендә;

2) фундаментны декоратив бизәлешеннән башка күмеп китүнең техник мөмкинлеге булмаган очракларда;

3) бер жир кишәрлеге чикләрендә, гамәлдәге төзелеш, янғын һәм санитария нормаларын һәм кагыйдәләрен исәпкә алып башкарылган территорияне төзекләндерү буенча проект карары белән

нигезләмичә, бер жир кишәрлеге чикләрендә берәр аерым урнаштырылган мәгълүмат конструкциясе булганда;

4) мондый объект проектында каралмаган жир кишәрлеге чикләрендә бердән артыграк йә аерым торучы башка мәгълүмат конструкциясе булганда;

5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яисә күпфатирлы торак йорт белән шөгьльләнүче жир кишәрлеге чикләрендә;

6) конструкция фундаментыннан бинаның нигезенә кадәр 6,0 м ераклыкта;

7) тротуарларда һәм жәяүлеләр өчен юлларда, юлларда, машина кую һәм машина кую урыннары өчен билгеләнгән урыннарда;

8) яшел утыртмалар (агачлар, куаклар) урынына;

9) агач кәүсәләреннән 5,0 м ераклыкта тирәнтен фундаментка ия булганнар;

10) ясаганда профнастилдан, тукума материаллардан файдаланып.

199.6. Биналарның архитектур элементларын каплый торган билге һәм реклама (мәсәлән: тәрәзә уемнары, колонналар, бизәк һәм башкалар) биналарда урнаштыру тыела. Аслы элмә такталарны төзелеш елы 1953 яки аннан алда булган архитектура һәйкәлләренә һәм биналарга урнаштыру тыела. Рекламаны биналарның тоташ фасадларында (брандмауэраларда) 4тән дә артмаган санда урнаштырырга рөхсәт ителә.

Мәдәни мирас объектлары статусы булган биналарда күрсәткечләр саклау йөкләмәләре таләпләре нигезендә урнаштырыла һәм файдаланыла.

Реестрга, шулай ук аларның территорияләрендә, истәлекле урыннар территорияләрендә кертелгән мәдәни мирас объектларында (тарих һәм мәдәният ядкарьләрендә) тышкы реклама тарату «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният ядкарьләре) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль законның 35.1 статьясы (2017 елның 29 июлендәге редакция) «Реклама турында» 2006 елның 13 мартындагы 38-ФЗ номерлы Федераль законның 19 статьясы (29.07.2017 ел) нигезендә чикләнгән.

199.7. Бинаның беренче һәм икенче катлары арасындагы күрсәткечләр уртача линия буенча югарылыгы 60 см дан артмаган зурлыктагы хәрәфләр белән тигезләнгән була. Архитектура һәйкәлләрендә төсләре тыйнак булган элмә такталар (шул исәптән материалларның табигый төсләре: металл, таш, агач) урнаштырыла. Сәүдә комплексларында элмә такталар урнаштыру һәм конструкцияләү вәкаләтле органның һәм жирле үзидарәннең башка компетентлы органнарының әлегә Кагыйдәләре һәм башка норматив хокукый актлары нигезендә билгеләнә.

199.8. Реклама конструкцияләрен жиһазлардан аерым, мәдәни һәм спорт объектлары конструкцияләреннән, шулай ук афиш тумбаларыннан тыш урнаштыру тыела.

Зур форматлы реклама конструкцияләре (билбордлар, супер сайтлар һәм башкалар) торак, ижтимагый һәм офис биналарыннан ким дигәндә 100 метр ераклыкта урнашкан.

199.9. Жирлек территориясендә реклама конструкцияләрен һәм тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү Буа муниципаль районы территориясендә тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыруны регламентлаучы Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы Советының башка муниципаль норматив хокукый актлары белән расланган әлегә Кагыйдәләр, реклама конструкцияләрен урнаштыру схемасы нигезендә гамәлгә ашырыла. Бу Кагыйдәләр нигезләмәләре Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы Башкарма комитеты һәм Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы территориясендә тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыруны регламентлаучы Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы Башкарма комитеты һәм Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы Советының башка муниципаль норматив хокукый актлары белән расланган реклама конструкцияләрен урнаштыру схемасына каршы килсә, Буа муниципаль районы Башкарма комитеты һәм Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы Советы муниципаль норматив хокукый актлары кулланыла.

Гражданнарны игълан итү өчен жайланмалар, мәдәни һәм спорт чараларын афиша

208. Мәдәни һәм спорт чараларына белдерүләр, афишалар бары тик махсус тумбаларда, щитларда һәм стендларда гына урнаштырыла. Аз форматлы яфрак өчен тамаша чараларының афишасы вакытлыча төзелеш коймаларына өстәмә урнаштыру мөмкин.

Реклама стендлары аерым торучы объектлар яки биналарда яки корылмаларда такталар рәвешендә урнаштырылырга мөмкин.

Бу чараларны оештыручылар таныган игъланнар, мәдәни һәм спорт чараларының афишасы, чаралар тәмамланганнан соң биш календарь көн эчендә мәгълүматларны, афишаларны жыйрга тиеш.

Белдерүләргә һәм афишаларны электр тапшыру баганаларыннан, элемент линияләре баганаларыннан, башка инженер-коммуналь объектлардан файдаланучы оешмалар чистарта. Игъланнарны һәм афишаларны

биналарның, коймаларның һәм башка корылмаларның нигезләреннән, стеналарыннан чистарталар, милекчеләр һәм мондый объектларның башка хокук ияләре башкара.

VI. Коммуникацияләре төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә жир эшләрен башкаруга төп таләпләр

- 209.** Туфракны ачу яки юл өслекләрен ачу (жир асты коммуникацияләрен салу, реконструкцияләү яки ремонтлау, субай һәм шпунт кертү, электр тапшыру линияләрен, элементләре, яктырту баганаларын урнаштыру (алыштыру), грунтны планлаштыру, инженерлык эзләнүләре вакытында эшләр һәм башка эшләр) белән бәйлә эшләр бары тик язма рәхсәт (жир эшләре житештерүгә ордер) булганда гына башкарыла. расланган административ регламентта каралган тәртиптә Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы башкарма комитеты тарафыннан бирелә. Жирлекнең торак пункты территориясен төзекләндерү белән бәйлә Жир, төзелеш һәм ремонт эшләрен оештыру һәм үткәру тәртибе, жир эшләрен башкаруга ордер ясау һәм алу жирле үзидарә органнарының хокукый актларының билгеләнгән таләпләре нигезендә башкарыла.
- 210.** Яшел үсентеләрне сүтү яки күчерү кирәк булганда, билгеләнгән тәртиптә вәкаләтле орган рәхсәтен рәсмиләштерергә һәм яшел үсентеләрне сүтү яки күчереп утыртуны башкарырга кирәк.
- 211.** Торак пункт юллары буенча хәрәкәтне вакытлыча чикләү яки туктату вәкаләтле орган тарафыннан бирелгән рәхсәт нигезендә, ике яктан да мәгълүмат щитын мәжбүри урнаштыру нигезендә башкарыла, анда заказчылар һәм эш житештерүчеләр турында барлык кирәкле белешмәләр, эш сроклары, мөмкин булган маршрутлар бар. Күрсәтелгән калканның формасы һәм эчтәлегә рәхсәт бирү буенча муниципаль хезмәт күрсәтүнең тиешле административ регламенты белән билгеләнә.
- 212.** Коммуникацияләре төзү, ремонтлау, реконструкцияләү вакытында срогы чыккан ордерлар буенча жир эшләре үз белдекле белән таныла.

VII. Уңайлы мохит өчен махсус таләпләр

213. Торак мохитен, урамнарны һәм юлларны, мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын проектлаштырганда өлкәннәр һәм инвалидлар өчен торак пунктлар тирәлеген һәркем файдалана алырлык итеп тәэмин итү, әлегә объектларны картлар һәм инвалидлар хәрәкәтенә ярдәм итүче элементлар һәм техник чаралар белән тәэмин итү тәкъдим ителә.

Яна төзелеш вакытында заказчы тарафыннан расланган проект документлары нигезендә техник чараларны һәм жиһазларны проектлау, төзү, урнаштыру тәкъдим ителә.

VIII. Гражданнарның һәм юридик затларның якындагы территорияләре һәм йорт яны территорияләрен төзекләндерүдә катнашу тәртибе

- 214.** Жирлек территорияләренең тиешле санитар торышын тәэмин итү, әйләнә-тирә мохитне жирлек территориясен пычратудан саклау һәм саклау чараларын тормышка ашыру, жыештыру (чистарту) һәм тиешле тәртиптә тоту максатыннан, якын-тирә территорияләре һәм йорт яны территорияләрен хужалык итүче субъектларга һәм физик затларга беркетелә.
- 215.** Физик һәм юридик затлар, аларның оештыру-хокукый формасына карамастан, якын-тирә территорияләр һәм йорт яны территорияләре беркетелгән, әгәр законда яисә килешүдә башкача каралмаган булса, мондый территорияләре жыештыру, чистарту һәм санитар тоту буенча эшләр башкарырга хокуклы:
- 215.1.** идарәче оешмалар - күпфатирлы йортларның йорт яны территориясе, шулай ук төп фасад ягынан 10 м радиустагы күпфатирлы йорт каршындагы жир кишәрлеге, икенче яктан - 10 м радиуста, яисә урамның юл йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);
- 215.2.** социаль өлкә учреждениеләре (мәктәпләр, мәктәпкәчә учреждениеләр, мәдәният, сәламәтлек саклау, физкультура һәм спорт учреждениеләре) - бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территория, шулай ук учреждение территориясе каршындагы жир кишәрлеге 10 м радиустагы төп фасад ягынан, икенче яктан - 10 м радиуста, яисә урамның юл йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);
- 215.3.** күпфатирлы торак йортларда урнаштырылган торак булмаган биналарны файдаланучы затлар якындагы территорияне озынлыкка – биналарның бөтен озынлыгына, киңлегенә – 10 метр ераклыкта яки юл буенда урнашкан очракта (объект юл буенда урнашкан очракта), идарәче оешма белән килешү булмаган очракта жыештыралар;
- 215.4.** сәнәгать предприятиеләре һәм барлык милек рәвешләрендәге оешмалар - аларга килү юллары, тротуарлар, карта-схемалар буенча коймалар һәм территорияләр, санитария-саклау зоналары. Предприятиеләрнең санитар-сак зоналары гамәлдәге санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләре нигезендә билгеләнә
- 215.5.** төзүче-барлык яклардан 50 м радиуста төзелеш майданнары янындагы территорияләр, шул исәптән аларга килү юллары;

- 215.6.** торак йортлар – бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территория хужалары (жир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта) һәм йорт биләмәсе периметры буенча барлык яклардан 10 м ераклыкта, яисә урамның машина йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта)якын-тирә территория;
- 215.7.** стационар булмаган объектлар (лотоклар, киосклар, павильоннар һәм башка стационар булмаган сәүдә объектлары) һәм сезонлы кафелар хужалары-жир кишәрлеге объектын урнаштыру өчен бирелгән территория һәм урамның тышкы чикләреннән 10 м ераклыкта, яисә юл буенда урнашкан очракта)тирә-юнь территориясе;
- 215.8.** базарларның идарәче компанияләре, сәүдә һәм жәмәгать туклануы оешмалары (рестораннар, кафелар, кибетләр), базарлар - бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр һәм аның тирәсендәге территория 50 м радиуста участок чикләреннән яисә урамның машина йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);
- 215.9.** башка биналарның, корылмаларның милекчеләре яки башка хокук ияләре - бирелгән жир кишәрлегенең периметры, корылмасы яки чикләре буенча һәм аның янындагы территория радиусында 10 м участок (биналар, корылмалар) чикләреннән алып урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);
- 215.10.** автомобиль юлына бүлеп бирелгән полоса чикләрендә һәм башка жир кишәрлекләрендә урнашкан заправка станцияләре - бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территория һәм аның янәшәсендәге территория 50 м радиуста участок чикләреннән барлык яклардан яисә урамның машина йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);
- 215.11.** гараж кооперативлары - бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр, участок чикләреннән 50 м ераклыкта яки урамның машина йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта)радиус янындагы территория;
- 215.12.** гражданның бакчачылык, яшелчәчелек һәм дача коммерцияле булмаган берләшмәләре-бирелгән жир кишәрлеге территориясе һәм аның янындагы территория 10 м. радиуста участок чикләреннән барлык яклардан яисә урамның машина йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);
- 215.13.** жирләү урыннары – бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә һәм аның янындагы территория радиуста 10 м участок чикләреннән барлык яклардан, яисә урамның машина йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);
- 215.14.** гомуми файдаланудагы территорияләр – вазыйфалар вәкаләтле органга йөкләнә;
- 215.15.** жир кишәрлекләре – бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр (жир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта) һәм аның янәшәсендәге территория барлык яктан жир кишәрлегенең тышкы чигеннән 10 м ераклыкта, яисә урамның юл йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);
- 215.16.** автотранспорт чараларын озак һәм кыска сроклы саклау тукталышлары хужалары-бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территория һәм аның янындагы территория барлык яктан жир кишәрлегенең тышкы чигеннән 10 м ераклыкта, яисә урамның машина йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта).

Якындагы һәм йорт яны территорияләре объектта, һәр территориягә карата карта-схемалар нигезендә билгеләнә.

Физик һәм юридик затларга, аларның янәшәсендәге һәм йорт яны территорияләренең оештыру-хокукий формасына бәйсез рәвештә, аларны чистарту, чистарту һәм санитар тоту буенча эшләр башкарырга хокуклы булу түбәндәге тәртиптә гамәлгә ашырыла:

1) вәкаләтле орган, кагыйдәләр үз көченә кергән көннән алып, бер календарь айдан да соңга калмыйча, үз ягыннан мондый территорияләренең урнашу урыннары, чикләре, ераклыклары, аларда төзекләндерү элементлары, беркетелгән зат булган карта-схемаларны эшли һәм килештерә, һәм вәкаләтле орган бинасында кызыксынган затлар өчен мондый карта-схемаларның күргәзмәсен оештыра. вәкаләтле орган тарафыннан карта схемаларын эшләү һәм килештергәннән соң бер айдан да азрак;

2) вәкаләтле орган, якын-тирә территорияләренең һәм йорт яны территорияләренең карта-схемаларын эшләп бетерү һәм килештерү белән беррәттән, Буа район газетасында «Байрак» («Ялав», «Знамя») бастырып чыгара һәм «Интернет» мәгълүмат-коммуникация челтәрендә үзенең рәсми сайтында тирә-юнь территорияләренең һәм йорт яны территорияләренең карта-схемалары күргәзмәсен үткәрү турында хәбәр урнаштыра, күрсәтмә бирә күргәзмәнең үткәрү вакыты, вакыты һәм урыны;

3) якын-тирә территорияләренә һәм йорт яны территорияләрен беркетү гамәлгә ашырыла торган затлар карта-схемалар белән килешә, теләсә кайсы кызыксынган затлар күргәзмәләрдә катнаша, анда карта-схемаларның расланган күчәрмәсе тапшырыла, үз фикерләрен, кисәтүләрен язмача тапшыра, тәкъдимнәр кертә;

4) вәкаләтле орган карта-схемалар күргәзмәсен үткәрү турындагы хәбәрне бастырып чыгару һәм урнаштыру белән бер үк вакытта жирле үзидарә органнары һәм дәүләт органнары хезмәткәрләре, тиешле юнәлешләр белгечләре, комиссия әгъзалары катнашында үткәрелә торган комиссия әгъзалары булган 5 кешедән ким булмаган мәсьәләләренә хәл итү буенча комиссия төзи, карарлар рәсмиләштерелә беркетмәләр;

5) якын-тирә территорияләрнең һәм йорт яны территорияләренең карта - схемалары күргәзмәне үткәрү чоры тәмамланганнан соң ун календарь көне үткәннән соң (кызыксынган затларның катнашуына карамастан), ә каршылыклар һәм искәртмәләр бирелгән булса, комиссия әгъзалары һәм кызыксынган зат тарафыннан килеп туган мәсьәләләрне жайга салу беркетмәсе имзаланган вакыттан бирле килешенгән булып санала.

Яклар тарафыннан килештерелгән карта-схемаларга вәкаләтле орган тарафыннан кызыксынган затлар мөрәжәгать иткән мизгелдән бер ай эчендә, әмма бер ел үткәннән соң гына, карта-схемалар килешенгән көннән башлап, карта-схемалар нигезендә, әгәр карта-схемалар эшлэгәндә хаталар жибәрелсә яки якларның үз килешүләрен (килештерүләрен) гамәлгә ашыруга комачаулый торган башка шартлар булса, үзгәрешләр кертелергә мөмкин. территорияләргә мөнәсәбәте.

Әлеге кагыйдәләр үз көченә кергәннән соң, гражданнарга һәм юридик затларга жирле үзидарә органнары тарафыннан элек муниципаль милеккә караган (караган) биналар, корылмалар һәм жир кишәрлекләренә хокукларның оештыру-хокукый формасына бәйсез рәвештә тапшырылганнан соң, шулай ук милек хокуклары шундый мөлкәткә күчкәндә тиешле килешүләрдә яңа хокук ияләренә вазыйфаларны беркетүче нигезләмәләр чагылдырыла. якын-тирә территорияләрне һәм йорт яны территорияләрен жыештыру, чистарту һәм санитар тәртиптә тоту, шуңа бәйле рәвештә, алар артыннан урып-жыю бурычы барлыкка килә, якын-тирә территорияләрне һәм йорт яны территорияләрен чистарту һәм санитар тоту. Гражданнар һәм юридик затлар биналар, корылмалар һәм жир кишәрлекләре белән килешүләр төзегәндә, тирә-юнь территорияләрен һәм йорт яны территорияләрен жыештыру, чистарту һәм санитар тоту буенча хокуклар яңа хокук ияләре артында саклана, соңгылары турында элекке хокук ияләре яисә кызыксынган як мөрәжәгатендә вәкаләтле орган хәбәр итә.

IX. Кагыйдәләр таләпләренең үтәлешен тикшереп тору

216. Физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар жирлек территориясен төзекләндерү буенча әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнгән таләпләрне үтәүне тәэмин итәргә тиеш.

217. Әлеге кагыйдәләрне бозу административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә (федераль законнарда һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларында каралган норма һәм кагыйдәләрне үз эченә алган әлеге Кагыйдәләрнең нигезләмәләреннән тыш, административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе Кодексы нигезендә җаваплылык билгеләнгән) җаваплылыкка тартыла.

218. Төзекләндерү өлкәсендәге законнар һәм муниципаль хокукый актлар таләпләрен үтәмәгән яки тиешенчә үтәмәгән өчен җаваплылыкка тарту әлеге таләпләрне үтәүдән һәм хокук бозуларны бетерүдән азат итми.

219. Торак йортның милекчесе (милекчеләре), торак йортның бер яки берничә фатиры, ике яки өч фатирлы йортның бер яки берничә фатиры, торак булмаган бина (бүлмәләр) тиешенчә файдаланылмаган очракта, бу әлеге Кагыйдәләрнең фасадка, тышкы кыяфәткә, түбәгә (түбәгә), объектның башка конструкцияләренә, шул исәптән хәрәкәтсез алып килгәндә (алып барылганда), әлеге Кагыйдәләрнең таләпләрен кат-кат бозуда чагыла объект тузган, яраксыз яки авария хәлендә, әгәр дә әлеге хәлләр законлы көченә кергән уника календарь ай эчендә кимендә өч тапкыр административ җаваплылыкка тарту турындагы карарлар белән расланса (аларның вакыт аралыгы әһәмиятле түгел), - вәкаләтле орган милекче (милекчеләр) бурычлары турында дөгъва таләпләре белән судка мөрәжәгать итәргә һәм алга таба тиешле хәлдә тотып объектка капитал ремонт (ремонт) ясарга, яисә милекче бурычына карата дөгъва таләпләре белән мөрәжәгать итәргә хокуклы (милекчеләр) әлеге объектны сүтүне, территорияне әлеге кагыйдәләргә туры китереп башкарырга.